

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**PROUČEVANJE DRUŽBENO-EKONOMSKE RAZVITOSTI
SLOVENSКИH OBČIN S POMOČJO METOD
MULTIVARIATNE ANALIZE**

Ljubljana, marec 2002

POLONA GROBLER

Študent/-ka _____ izjavljam, da sem avtor/-ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/-a pod mentorstvom _____ in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

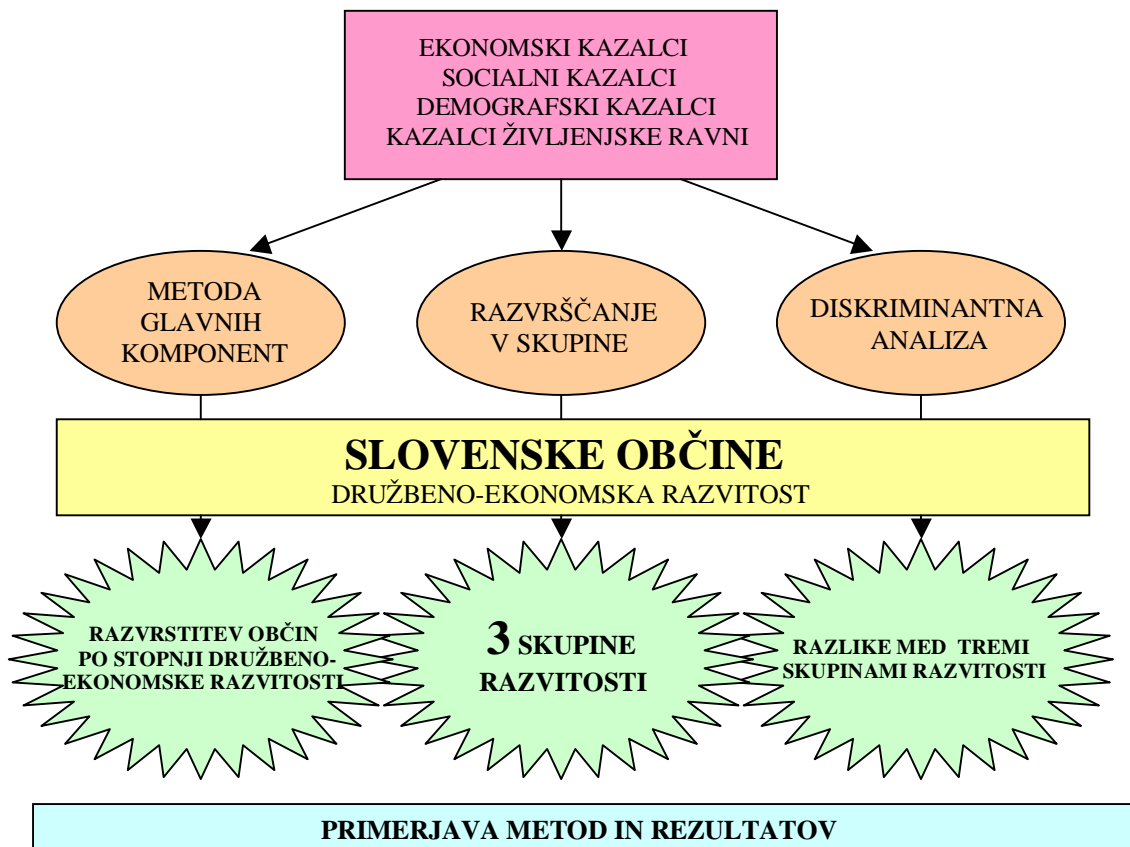
1. UVOD.....	1
2. OBČINE V SLOVENIJI.....	2
3. IZBOR KAZALCEV RAZVITOSTI.....	5
3. 1. EKONOMSKI KAZALCI.....	7
3. 2. KAZALEC ŽIVLJENJSKE RAVNI.....	8
3. 3. DEMOGRAFSKI KAZALCI.....	9
3. 4. SOCIALNI KAZALCI.....	9
4. PROUČEVANJE DRUŽBENO-EKONOMSKE RAZVITOSTI SLOVENSКИH OBČIN S POMOČJO METODE GLAVNIH KOMPONENT.....	10
4. 1. METODA GLAVNIH KOMPONENT.....	10
4. 2. ANALIZA ODVISNOSTI MED SPREMENLJIVKAMI.....	11
4. 3. PREIZKUSI SMISELNOSTI IZVEDBE METODE GLAVNIH KOMPONENT.....	12
4. 4. DOLOČITEV ŠTEVILA POMEMBNIH GLAVNIH KOMPONENT.....	13
4. 5. EKONOMSKA IN STATISTIČNA INTERPRETACIJA GLAVNIH KOMPONENT.....	16
4. 6. OPREDELITEV OPAZOVANIH ENOT Z VIDIKA METODE GLAVNIH KOMPONENT.....	18
5. RAZVRŠČANJE OBČIN V SKUPINE GLEDE NA STOPNJO DRUŽBENO-EKONOMSKE RAZVITOSTI.....	21
5. 1. HIERARHIČNA METODA RAZVRŠČANJA V SKUPINE.....	22
5. 2. NEHIERARHIČNA METODA RAZVRŠČANJA V SKUPINE - METODA VODITELJEV.....	25
5. 2. 1. <i>TRI SKUPINE RAZVITOSTI</i>	26
5. 2. 2. <i>VELIKOST OBČINE, DRUŽBENO-EKONOMSKA RAZVITOST IN MOŽNOST PREŽIVETJA</i>	32
5. 2. 3. <i>PROSTORSKA UMESTITEV OBČIN</i>	33
6. DISKRIMINANTNA ANALIZA - PROUČEVANJE RAZLIK MED TREMI SKUPINAMI RAZVITOSTI OBČIN.....	34
7. PRIMERJAVA TREH METOD PROUČEVANJA RAZVITOSTI.....	40
7. 1. PRIMERJAVA METOD IN NJIHOVIH REZULTATOV.....	40
7. 2. GRAFIČNA PRIMERJAVA REZULTATOV.....	44
8. SKLEP.....	44
9. LITERATURA.....	48
10. VIRI.....	48

1. UVOD

V mednarodnih primerjavah pogosto lahko zasledimo poskuse rangiranja držav glede na njihovo (relativno) gospodarsko razvitost. Največkrat se kot merilo razvitosti uporablja bruto domači proizvod na prebivalca. V tem pogledu se Slovenija s hitrimi koraki približuje ravni 75 % povprečja bruto domačega proizvoda na prebivalca v Evropski Uniji.

Znotraj Slovenije pa se gospodarski razvoj širi zelo neenakomerno. V tem delu nimamo namena zarisati stroge ločnice med razvitimi in nerazvitimi področji, saj mora definicija popolne nerazvitosti upoštevati arbitrarno določeno mejo absolutne revščine, ki pa jo je Slovenija že presegla. Ugotoviti želimo, kakšne so relativne razlike v družbeno-ekonomski razvitosti med slovenskimi občinami (ali, z drugimi besedami, katere občine so bolj in katere manj razvite). Diplomsko delo v osnovi proučuje kakovostne in količinske spremembe v družbeno-ekonomski razvitosti na celotni populaciji slovenskih občin, pri čemer si pomagamo s tremi tehnikami multivariatne analize.

V drugem poglavju predstavljamo zgodovino upravno-politične razdelitve Slovenije s poudarkom na občinah in kratko opredelitev današnje ureditve lokalne samouprave.

Temelj primerjalne analize družbeno-ekonomske razvitosti občin je izbor primernih kazalcev razvitosti. V analizo smo zajeli tako ekonomske in demografske kazalce, kot tudi socialne kazalce in kazalec življenjske ravni, ki jih naštevamo in opisujemo v tretjem poglavju.

V četrtem poglavju sledi analiza družbeno-ekonomske razvitosti občin s pomočjo metode glavnih komponent. Rezultat je razvrstitev slovenskih občin glede na indeks družbeno-ekonomske razvitosti.

Peto poglavje obravnava razvrščanje v skupine in je sestavljeno iz dveh podpoglavij. V prvem delu smo uporabili hierarhično metodo razvrščanja v skupine, katere rezultat je drevo razvrščanja. Dobljeno razvrstitev smo v drugem podpoglavju poskusili izboljšati s pomočjo metode voditeljev (nehierarhična metoda razvrščanja). Rezultat kombinacije obeh pristopov je delitev slovenskih občin na tri skupine – razvite, srednje razvite in manj razvite občine.

Na podlagi rezultatov analize bomo poskusili potrditi prevladujoče mnenje o »razvitem zahodu in nerazvitem vzhodu«, glede na trenutno aktualnost tematike (delo je nastajalo v času intenzivnih razprav o smiselnosti ponovne cepitve občin) pa nas tudi zanima, ali obstaja povezanost med splošno družbeno-ekonomsko razvitostjo občin in njihovo velikostjo.

Predmet šestega poglavja je proučevanje razlik med tremi skupinami razvitosti s pomočjo diskriminantne analize.

V zadnjem poglavju primerjamo obravnavane metode in dobljene rezultate. Ob tem predpostavljamo, da nam je metoda razvrščanja v skupine dala najbolj objektivno in stabilno razvrstitev in merimo odstopanja ostalih metod od le-te.

2. OBČINE V SLOVENIJI¹

Zametki lokalne samouprave na območju današnje Republike Slovenije, tako kot tudi drugod po Evropi, segajo globoko v srednji vek, v čas samouprave srednjeveških mest. Obmorska mesta so se pod vplivom Beneške republike otresla fevdalne oblasti zemljiških gospodov in vzpostavila nekakšno upravo premožnih meščanov, medtem ko je bila samouprava mest v notranjosti skromnejša.

Vse do leta 1918 je bil razvoj lokalne samouprave povezan z razvojem upravne ureditve Avstro-Ogrske monarhije. V 18. stoletju se je izoblikovala delitev na dežele. Za upravno-politični razvoj Slovenije je bila najpomembnejša uvedba sodobne uprave v Avstro-Ogrski po marčni revoluciji leta 1849, ko je bil odpravljen sistem fevdalnega gospostva. Na sedanjem ozemlju Republike Slovenije je tako nastalo 1241 občin in 21 okrajev, vpeljana pa je bila tudi občinska samouprava.

Avstro-Ogrska ureditev se je obdržala do leta 1921. V takratni kraljevini SHS so ob sprejetju vidovdanske ustave predvideli ureditev oblasti na treh ravneh: na ravni občine, okraja in oblasti. Okraji kot organi državne uprave so bili l. 1929 odpravljeni, uvedene pa so bile t.i. banovine, ki so dobile poleg državnih tudi nekaj samoupravnih nalog. Novo sprejeti zakon o občinah iz leta 1933 je ponovno vzpostavil sistem volitev v občinske organe. Zaradi kriterija, po katerem je

---

¹ deloma povzeto po Orožen-Adamič in Perko.

morala občina imeti najmanj 3000 prebivalcev, se je število občin zmanjšalo s 1241 na 469 (takratno ozemlje ni vključevalo Primorske).

Po 2. svetovni vojni je Jugoslavija najprej sprejela sovjetski model oblasti. Lokalne upravne enote so bile kraji, okraji in okrožja. Okrožja so bila l. 1952 odpravljena, najmanjša upravna enota pa je postala komuna (občina). V takratni Ljudski republiki Sloveniji je bilo (brez okraja Koper, ki je spadal pod Svobodno tržaško ozemlje) 380 občin. V času po informbiroju se je postopoma uveljavljala ideja o samoupravljanju, ki je delno omogočala razvoj tržnih ekonomskih odnosov in dopustila določeno stopnjo avtonomije lokalne skupnosti. Postopoma je država v pristojnost občin prenašala vedno več nalog in jih s tem tako obremenila, da so se začele združevati. Leta 1959 je bilo v Sloveniji 89 občin, kasneje pa se je njihovo število zmanjšalo na 62. Z ustanavljanjem vse večjih občin so postajali okraji odvečni, zato se je njihovo število postopno zmanjševalo.

Pred osamosvojitvijo je povprečna slovenska občina imela 31709 prebivalcev in je obsegala 327 km². Takratne občine so bile po površini večje od občin v sosednjih evropskih državah. Po velikosti in pristojnostih so bile nekje med klasično občino in upravnim okrajem, organizacijsko pa je bila takratna ureditev nekje med državno upravo in lokalno samoupravo, zato so se naloge in aktivnosti prepletale in stanje ni ustrezalo niti standardom upravljanja državne uprave, niti interesom lokalne samouprave.

Z osamosvojitvijo Slovenije leta 1991 je bila sprejeta nova ustava. Po sedanji ustavi so obvezne lokalne skupnosti le občine. V pristojnost občine sodijo le krajevne zadeve, ki zadevajo prebivalce občine. S sprejetjem Zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij je bilo ustanovljenih 147 občin. Povprečna občina je tako merila nekaj manj kot 138 km² in imela povprečno 13374 prebivalcev. Kar 51 občin (34,7 %) je imelo manj kot 5000 prebivalcev. Status mestne občine je dobilo 11 občin (Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Slovenj Gradec in Velenje), čeprav bi po evropskih merilih ta pripadal le Ljubljani in Mariboru. Proces teritorialnega preoblikovanja državne uprave pa s tem še ni bil končan. Postopek za ustanovitev novih občin in uveljavitev nekaterih sprememb je stekel spomladi leta 1997, končan pa je bil jeseni leta 1998. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij je bilo z izločitvijo delov občin ali z razdelitvijo starih občin ustanovljenih še 45 novih občin. Po tej dopolnitvi imamo v Sloveniji 192 občin. Povprečna slovenska občina ima danes 10353 prebivalcev in meri nekaj manj kot 106 km². Kar 95 (49,5 %) slovenskih občin ima danes manj kot 5000 prebivalcev.

S tem pa preoblikovanje občin še vedno ni končano. V času nastajanja tega dela poteka intenzivna razprava o smiselnosti nadaljnje cepitve občin. Verjamemo, da je število občin predvsem v vzhodnem delu države precej nad optimalnim, nadaljnja drobitev občin pa bi le še prispevala k poglobljanju razlik med njimi.

Nekatere evropske države sicer poznajo zelo majhne občine, vendar imajo večinoma tudi vmesno stopnjo, t.i. pokrajine. Ustava prostovoljno povezovanje občin v Sloveniji dopušča,

vendar do združevanja vse do danes še ni prišlo. Ustanovitev upravnih okrajev sodi v področje reorganizacije državne uprave, ki še poteka. V pristojnost teh pokrajin naj bi tako v prihodnje prešle tudi nekatere naloge, ki jih danes opravlja država, ker presegajo zmogljivost občin.

Večina evropskih držav podobne velikosti ima tristopenjsko upravno-politično razdelitev – med državnimi oblastmi in občinami je vmesna stopnja (npr. okraji).

Slovenska krajevna samouprava se bo torej še morala prilagoditi Evropskim standardom, saj (po Eurostatovi klasifikaciji²) poleg državne oblasti obstajajo le še občine, kar pomeni, da je Slovenija po tej delitvi zelo centralizirana.

Občina je v slovenski ureditvi najnižja teritorialna enota javne uprave, ki ima glede krajevnih zadev pravico do določene samouprave.

Občine (Predpisi o lokalni samoupravi, 1999) v okviru ustave in zakonov samostojno urejajo in opravljajo svoje zadeve in izvršujejo naloge, ki so nanje prenesene z zakoni s strani osrednje državne oblasti, če država v ta namen zagotovi sredstva. Samoupravne lokalne skupnosti se financirajo iz lastnih virov, slabše gospodarsko razvitim pa pri tem pomaga država. Občina mora biti sposobna zadovoljevati potrebe in interese svojih prebivalcev in izpolnjevati druge naloge v skladu z zakonom. Zagotovljeni morajo biti naslednji pogoji: popolna osnovna šola, primarno zdravstveno varstvo občanov (zdravstveni dom ali zdravstvena postaja), preskrba z življenjskimi potrebščinami (trgovina z živili in mešanim blagom), komunalna opremljenost (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrba z električno energijo), poštna storitve, finančne storitve hranilnice ali banke, knjižnica (splošno izobraževalna ali šolska) in prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti.

Občina naj bi imela najmanj 5000 prebivalcev. Zaradi geografskih, obmejnih, narodnostnih, zgodovinskih ali gospodarskih razlogov pa sme imeti občina izjemoma tudi manj kot 5000 prebivalcev.

Premoženje občine sestavljajo nepremične in premične stvari v lasti občine, denarna sredstva in pravice. Lokalne zadeve javnega pomena financira občina iz lastnih virov, sredstev države in z zadolževanjem.

---

² Zaradi velikih razlik v upravni razdelitvi med posameznimi državami je Eurostat (statistični urad EU) predlagal naslednjo delitev (po Evropski nomenklaturi teritorialnih enot - od NUTS0 do NUTS5). – The Nomenclature of Territorial Units for Statistics razlikuje 6 stopenj:

NUTS 0 – države,

NUTS 1 – večje pokrajine,

NUTS 2 – večje upravne enote (okrožja, grofije, province),

NUTS 3 – manjše upravne enote (okraji),

NUTS 4 – najmanjše (izjemne) upravne enote,

NUTS 5 – občine.

Med lastne vire občine spadajo davki in druge dajatve ter dohodki od njenega premoženja. Država zagotavlja občinam, ki ne morejo financirati lokalnih zadev javnega pomena v primerni višini iz lastnih virov, dodatna sredstva. Ta sredstva so namenjena za opravljanje nujnih nalog občine, za financiranje nalog, ki jih prenese v opravljanje občini, za sofinanciranje lokalnih zadev javnega pomena, kadar ima poseben interes za njen razvoj in za izravnavo z investicijskim vložkom v skladu s programom v občinah z najnižjim komunalnim standardom. Z državnim proračunom se za posamezno proračunsko obdobje ob upoštevanju čimbolj enakomernega regionalnega razvoja določi višina finančnih sredstev, ki se dodelijo posamezni občini zaradi nemotenega izvajanja lokalnih zadev javnega pomena. Višina teh sredstev se določi glede na število prebivalcev in poseljenost občine, geografske značilnosti občine in status občine z vidika posebnih interesov države za njen razvoj.

3. IZBOR KAZALCEV RAZVITOSTI

Kadar uporabljamo izraz gospodarska rast, imamo navadno v mislih količinske spremembe, ki jih merimo z rastjo realnega družbenega proizvoda na prebivalca. V nasprotju z gospodarsko rastjo, gospodarski razvoj obravnava vprašanje materialnih osnov za tako količinsko kot tudi kakovostno izboljšanje življenjskega standarda ljudi, zato je torej širši pojem od gospodarske rasti.

Znotraj držav se gospodarski razvoj ne širi enakomerno po vseh področjih oziroma občinah. To je razlog, da znotraj posamezne države vedno obstajajo bolj ali manj razvita območja. Ugotavljanje razvitosti le-teh, z namenom pospeševanja skladnega razvoja vseh območij, pa mora biti sestavni del razvojne politike države.

Cilj tega diplomskega dela je ugotoviti, katere občine v Sloveniji so bolj in katere manj razvite. Pri tem težko določimo neko absolutno mejo razvitosti oz. nerazvitosti. O absolutni nerazvitosti npr. lahko govorimo v primeru, ko neko področje ne presega meje absolutne revščine (podhranjenost, nepismenost, izjemno kratka življenjska doba...). Ko pa to področje (država, občina...) preide na takšno raven razvitosti, po kateri preseže mejo absolutne revščine, postane nerazvitost le še relativna – določena je primerjalno (glede na ostala področja ali v določenem časovnem obdobju). Zato imata besedi razvitost in nerazvitost, uporabljeni v tem delu, strogo relativen pomen.

Pri proučevanju družbeno-ekonomske razvitosti posameznih geografsko, gospodarsko, upravno in politično zaokroženih območij, kot so tudi slovenske občine, je poudarek tako na razlikah v kakovosti življenjskega standarda, kot tudi na strukturnih razlikah med obravnavanimi območji, zato je v analizo potrebno vključiti različne kazalce, s katerimi bi takšne razlike lahko kar najbolje zajeli.

Pri izbiranju možnih kazalcev razvitosti smo se že na začetku znašli pred zanimivo nalogo. Temeljni ekonomski kazalec, ki ga uporabljamo za merjenje družbeno-ekonomske razvitosti –

bruto domači proizvod na prebivalca – za raven občin v Sloveniji ni dosegljiv³. Težavo smo poskušali rešiti z izbiro najbližjih nadomestnih kazalcev – izbrali smo kazalec, ki odraža kupno moč prebivalstva, t.j. bruto osnova za dohodnino na prebivalca, ter kazalec, ki kaže na ekonomsko moč gospodarstva občin – bruto dodana vrednost na zaposleno osebo.

Pri izbiri spremenljivk moramo biti pozorni tudi na to, da se nekateri pojavi, ki bi jih bilo vsebinsko sicer primerno vključiti v analizo, na tako majhnih območjih, kot so slovenske občine, v časovnem obdobju, zajetem v analizi (eno koledarsko leto) pojavljajo poredkoma, tako da jih ni mogoče obravnavati z dovolj visoko stopnjo statistične značilnosti. Problem bi sicer bil rešljiv, vendar le z raztegnitvijo opazovanega časovnega obdobja, s tem pa bi pojav postal preveč heterogen.

Nadaljnja težava je, da za tako majhna območja znotraj Slovenije, primernih statističnih podatkov ni veliko, predvsem pa so težko dosegljivi.

Vse zgornje omejitve je bilo pri izbiri kazalcev potrebno upoštevati - potrebno je bilo najti kazalce, ki:

- so skladni z ekonomsko teorijo (t.j. spremenljivke odražajo spremembe oz. razlike v družbeno-ekonomski razvitosti),
- so dostopni za celotno populacijo slovenskih občin,
- se ne pojavljajo tako redko, da bi bil pojav lahko naključen.

Namen diplomskega dela je čim celovitejša predstavitev družbeno-ekonomske razvitosti slovenskih občin na osnovi različnih ekonomskih, demografskih in socialnih kazalcev ter indikatorjev življenjske ravni. Kazalci, ki osvetljujejo stopnjo družbeno-ekonomskega razvoja iz več različnih vidikov, so številni. Košmeljeva (1986, str. 4 – 5) npr. navaja naslednjo delitev:

- Z ekonomskega vidika so pomembni kazalci, kot so bruto domači proizvod na prebivalca, delež kmetijstva in industrije v domačem proizvodu, povprečna stopnja rasti domačega proizvoda v določenem obdobju, povprečna stopnja investicijskih vlaganj, vrednost izvoza in uvoza, odstotek pokritja uvoza z izvozom, povprečna poraba energije na prebivalca, delež prebivalstva v starostni skupini 15-64 let, zaposlenega v kmetijstvu...
- Z demografskega vidika osvetljujejo stopnjo razvoja npr. gostota poseljenosti prebivalstva, stopnja urbanizacije, stopnja smrtnosti, stopnja umrljivosti novorojenčkov, pričakovana življenjska doba, število zdravnikov na 1000 prebivalcev...
- S socialnega vidika pogosto vključujemo kazalce o stopnji nepismenosti, deležu prebivalstva, vključenega v osnovno, srednje ali visoko izobraževanje, o številu učencev na učitelja ipd.

---

³ Glede na majhnost enot je to tudi smiselno. Podatki o bruto domačem proizvodu, ki jih Statistični urad Republike Slovenije objavlja za statistične regije, so v času pisanja tega diplomskega dela na voljo za leti 1996 in 1997.

- Kazalci, kot so število radijskih in TV sprejemnikov na 100 prebivalcev, število telefonskih priključkov na 100 prebivalcev, število osebnih avtomobilov na 100 prebivalcev, število letnih obiskov kinematografov na 100 prebivalcev, povprečno letno število izdanih časopisov na prebivalca ipd., osvetljujejo življenjsko raven.

Namen diplomskega dela je čim celovitejša predstavitev razvitosti slovenskih občin. Stopnjo družbeno - ekonomske razvitosti 192-ih slovenskih občin smo proučevali s pomočjo desetih kazalcev, ki kažejo ekonomske, demografske in druge razmere v letu 1999.

Kazalci družbeno - ekonomske razvitosti in njihova vsebinska opredelitev:

3. 1. Ekonomski kazalci

3. 1. 1. Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT (za leto 1999)

Definicija: Bruto osnova za dohodnino zajema celotne (bruto) dohodke, ki so predmet davčne obremenitve, zmanjšane za priznane stroške, ki so nastali ob pridobivanju tega dohodka, zmanjšane za olajšave.

Vsebinska opredelitev: Po opredelitvi naj bi gospodarska razvitost odražala raven življenjskega standarda. Običajno gospodarsko razvitost merimo z domačim proizvodom na prebivalca. Ker ta kazalec v našem primeru ni dostopen, smo izbrali kazalec bruto osnova za dohodnino na prebivalca, ki ravno tako osvetljuje življenjsko raven oz. kupno moč prebivalstva. Domnevamo, da je odvisnost med dohodninsko osnovo in družbeno-ekonomsko razvitostjo premosorazmerna.

3. 1. 2. Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev (31.12.1999)

Definicija (Statistični urad Republike Slovenije, v nadaljevanju SURS): Poslovni subjekti so pravne in fizične osebe, ki na podlagi vpisa v ustrezne primarne registre, evidence, razvide ali na podlagi zakona opravljajo registrirane ali s predpisom ali z aktom o ustanovitvi določene dejavnosti v zakonsko določeni pravno organizacijski obliki in so vpisane v Poslovni register Slovenije.

Vsebinska opredelitev: Vloga podjetnika je ključna za gospodarski razvoj. Podjetnik je povezan z inovacijami, investicijami in ustanavljanjem novih podjetij. Njegov motiv je ekonomski - maksimizacija profita, pa tudi drugačen: želja po doseganju družbenega priznanja, nagnjenost k uspehu, želja po osvajanju, uresničevanje lastne vizije (Schumpeter). Uresničitev zgornjih motivov zahteva primerno družbeno klimo, ki spodbuja podjetniško dejavnost, in je eden pomembnejših faktorjev gospodarskega razvoja. Predvidevamo, da med številom poslovnih subjektov na prebivalca in stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti obstaja pozitivna povezanost, medtem ko nam standardizirano število poslovnih subjektov lahko predstavlja specifično ekonomsko aktivnost.

3. 1. 3. Izvoz na zaposlenega v \$ (v letu 1999)

Definicija: Celotna vrednost izvoza blaga, izračunana kot vsota vrednosti izvoza (v \$) po

posameznih podjetjih, ki imajo sedež v posamezni občini, na zaposleno osebo. Izvoz zajema le blago, izvoženo iz posamezne občine, ki izvira iz proizvodnje v tej občini oziroma iz notranjega blagovnega prometa.

Vsebinska opredelitev: Ekonomski teoretiki se strinjajo, da je mednarodna menjava pomembna za gospodarski razvoj. Mednarodni trg ni odločilni faktor gospodarskega razvoja, a velja za zelo pomemben dejavnik. Izvozna usmerjenost je indikator mednarodne konkurenčnosti, kar hkrati vpliva na stopnjo razvitosti, zato domnevamo, da bodo gospodarsko bolj razvite občine izkazovale višji izvoz na zaposlenega.

3. 1. 4. Dodana vrednost na zaposlenega v 000 SIT (v letu 1999)

Definicija: Dodana vrednost (v osnovnih cenah) je enaka proizvodnji (v osnovnih cenah), zmanjšani za vmesno porabo (v cenah kupcev). Dodana vrednost je tudi enaka vsoti sredstev za zaposlene, plačanih drugih davkov na proizvodnjo, zmanjšanih za prejete druge subvencije za proizvodnjo, ter vsoti bruto poslovnega presežka in bruto raznovrstnega dohodka.

Vsebinska opredelitev: Dodana vrednost na zaposleno osebo odraža ekonomsko moč gospodarstva občin, zato predvidevamo, da bo povezanost med tem kazalcem in družbeno-ekonomsko razvitostjo pozitivna.

3. 1. 5. Odstotek delovno aktivnega prebivalstva v kmetijstvu glede na celotno prebivalstvo (oktober 1999)

Definicija: Število delovno aktivnega prebivalstva posamezne občine, zaposlenega v kmetijstvu, glede na celotno prebivalstvo občine, izraženo v %.

Vsebinska opredelitev: Na gospodarski razvoj lahko gledamo tudi kot na strukturno spremembo v gospodarstvu in s tem prevlado industrije ter storitev. Predvidevamo lahko, da bodo imele bolj razvite občine nižji odstotek delovno aktivnega prebivalstva, zaposlenega v kmetijstvu in obratno (negativna povezanost).

3. 2. Kazalec življenjske ravni

3. 2. 1. Število registriranih avtomobilov na 100 prebivalcev (v letu 1999)

Definicija: Število registriranih motornih vozil po občini bivališča lastnika motornega vozila, na 100 prebivalcev. Upoštevana so vsa vozila iz registra vozil ministrstva za notranje zadeve, razen diplomatskih vozil in mopedov.

Vsebinska opredelitev: Predvidevamo, da potrošne dobrine (tako njihova količina kot kakovost) pozitivno vplivajo na kakovost življenja posameznika. Kot spremenljivke življenjske ravni se v različnih raziskavah največkrat pojavljajo število TV, telefonskih priključkov in avtomobilov na 100 prebivalca. Višja je družbeno-ekonomska razvitost prebivalstva, večja je njihova kupna moč, zato si le-ti lahko privoščijo več potrošnih dobrin – predvidevamo, da obstaja pozitivna povezanost med številom avtomobilov in stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti.

3. 3. Demografski kazalci

3. 3. 1. Indeks rasti prebivalstva 1991-1999

Definicija: Število prebivalcev občine v letu 1999 glede na število prebivalcev ozemlja, na katerem se razprostira današnja občina, v letu 1991, pomnoženo s 100. Prebivalec občine je oseba, ki ima v občini stalno, začasno ali z drugimi predpisi urejeno prebivališče.

Vsebinska opredelitev: Rast prebivalstva je v veliki meri odvisna od stopnje rodnosti in stopnje smrtnosti (oziroma njune razlike). Medtem ko je stopnja rodnosti le deloma odvisna od ekonomskih dejavnikov, pa je močno odvisna od demografskih in socioloških dejavnikov. Stopnja rodnosti je negativno povezana z urbanizacijo, industrializacijo in izobraženostjo. Stopnja smrtnosti pa je odvisna od življenjskih in zdravstvenih razmer v občini in je obratno sorazmerna z ravno razvitostjo. Če pa predpostavimo, da je rast prebivalstva odvisna tudi od priseljevanja in odseljevanja z nekega območja, lahko pričakujemo, da bo občina z visokim indeksom rasti prebivalstva privlačila imigrante. Prebivalstvo se premika v smeri delovnih mest, išče zaposlitev in zaslužek. V zadnjih desetletjih je v Sloveniji možno opazovati tako pojav aktivnega preseljevanja iz podeželja v mesto, kot tudi pasivnega preseljevanja (staranje ljudi na podeželju).

3. 3. 2. Indeks dnevne migracije (delovne sile) (povprečje za leto 1999)

Definicija (SURs): Indeks dnevne migracije je razmerje med številom delovnih mest v določeni občini in številom zaposlenih in samozaposlenih oseb v isti občini, pomnoženo s 100.

Vsebinska opredelitev: Prebivalstvo se običajno premika v smeri delovnih mest, išče zaposlitev in boljši zaslužek. Migracija je tem večja, čim večje so razlike v zaslužku v mestih glede na podeželska območja. Migracija je tako način boljšega koriščenja razpoložljivih človeških virov. Večje je število delovnih mest glede na število zaposlenih v tej občini, več delovne sile ta občina privlači, zato je njena ekonomska moč oziroma razvitost višja.

3. 4. Socialni kazalci

3. 4. 1. Število študentov na 1000 prebivalcev (študijsko leto 1999/2000)

Definicija (SURs): Zajeti so študenti visokošolskih zavodov (univerze, fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne šole), po občini stalnega prebivališča v začetku študijskega leta 1999/2000, vključno z absolventi.

Vsebinska opredelitev: Izobraževanje je eden temeljnih faktorjev gospodarskega razvoja (izboljševanje »kvalitete ljudi kot proizvodnih dejavnikov«), saj pozitivno vpliva na tehnološki napredek, priskrbi strokovno usposobljeno delovno silo, brez katere bi bil fizični kapital nekoristen, ustvarja nove potrebe in omogoča inovacije, povečuje produktivnost dela, in opravlja naravno selekcijo med ljudmi.

4. 4. 2. Stopnja registrirane brezposelnosti (povprečje za leto 1999)

Definicija (SURs): Stopnja registrirane brezposelnosti predstavlja odstotni delež registriranih brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu v posamezni občini (povprečni podatek za leto 1999). Prikazana je glede na stalno prebivališče delovno aktivnega prebivalstva in registriranih brezposelnih oseb.

Vsebinska opredelitev: Problem zaposlovanja je eden osrednjih problemov slabše razvitih in razvijajočih se gospodarstev. Predvidevamo, da bo stopnja registrirane brezposelnosti obratno sorazmerna s stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti.

Kazalci, uporabljeni pri proučevanju družbeno-ekonomske razvitosti slovenskih občin, so skupaj z osnovnimi opisnimi statistikami prikazani v tabeli 1.

Tabela 1: Osnovne opisne statistike za proučevane spremenljivke

Descriptive Statistics			
	N	Mean	Std. Deviation
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	192	5,955	2,096
Izvoz na zaposlenega v \$	192	7833,956	9579,786
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	192	3201,719	1267,904
Delež zaposlenih v kmetijstvu	192	4,232	3,480
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	192	51,686	8,737
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	192	701894,927	171329,183
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	192	100,637	5,137
Indeks dnevnih migracij	192	68,234	37,272
Število študentov na 1000 prebivalcev	192	28,585	13,387
Stopnja registrirane brezposelnosti	192	13,870	5,423

4. PROUČEVANJE DRUŽBENO-EKONOMSKE RAZVITOSTI SLOVENSКИH OBČIN S POMOČJO METODE GLAVNIH KOMPONENT

4.1. Metoda glavnih komponent

Na razpolago imamo večje število spremenljivk, ki jih nameravamo uporabiti za proučevanje razvitosti slovenskih občin. Spremenljivke so medsebojno soodvisne (ne moremo trditi, da so nekatere med njimi neodvisne, ostale pa odvisne), zato jih bomo obravnavali kot celoto.

Za metodo glavnih komponent je značilno, da želimo iz večjega (manj preglednega) števila prvotnih spremenljivk oblikovati nove (sintetične) spremenljivke – glavne komponente, ki so medsebojno neodvisne linearne kombinacije prvotnih spremenljivk. Cilj analize je z nekaj novimi spremenljivkami (ali celo eno samo) pojasniti kar največji delež variabilnosti prvotnih spremenljivk.

Če večji del skupne variance odpade na nekaj prvih glavnih komponent, lahko le-te uspešno zamenjajo prvotno množico spremenljivk pri razlagi narave proučevanega pojava, kakor tudi pri nadaljnjih izračunih.

S pomočjo metode glavnih komponent oblikujemo toliko linearnih kombinacij, kolikor je prvotnih spremenljivk, ob čemer velja, da prva glavna komponenta vsebuje največji delež variabilnosti prvotnih podatkov, vsaka naslednja glavna komponenta pa največji možni delež preostale variabilnosti. Na koncu izberemo odgovarjajoče število glavnih komponent, ki naj pojasnijo kar največ variabilnosti prvotnih spremenljivk. Ker sta si cilja v veliki meri nasprotna, je vedno potrebno sprejeti nekakšen kompromis.

Metodo glavnih komponent uporabimo predvsem, kadar:

- imajo medsebojno neodvisne glavne komponente jasno vsebinsko razlogo, kar je pomembno za njihovo nadaljnjo uporabo v drugih statističnih metodah ali
- želimo bistveno zmanjšati količino podatkov (cilj je zmanjšanje razsežnosti), to je nadomestiti številno množico opazovanih spremenljivk z nekaj ali celo eno samo glavno komponento, če seveda ob tem ne izgubimo pomembnejše količine informacij prvotne množice spremenljivk. Pričakujemo lahko, da bo izguba informacij manjša v primeru, ko so proučevane spremenljivke med seboj močno povezane.

Metoda ni vedno uspešna (pogosto se pojavlja problem vsebinske interpretacije glavnih komponent), vendar je veliko v uporabi, saj so tako izračunane glavne komponente medsebojno neodvisne (ni problema multikolinearnosti). Metoda je posebej primerna, kadar imamo večje število spremenljivk od števila enot in kadar je med spremenljivkami prisotna multikolinearnost.

Izhodišče analize je matrika podatkov, ki je prikazana v prilogi 1. Čeprav je v analizo vključenih le 10 spremenljivk, le-te razmeroma celovito prikazujejo stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti, saj so vsebovani tako ekonomski, demografski in socialni dejavniki, kakor tudi dejavniki življenjske ravni.

Naš cilj je najprej zmanjšanje dimenzije prostora – želimo, da bi bilo število pomembnih glavnih komponent veliko manjše od števila opazovanih spremenljivk (glavne komponente tako izražajo informacijo o razvitosti v zgoščeni obliki).

Z vidika glavnih komponent bomo v nadaljevanju poskusili opisati tudi posamezne enote, in to tako, da bomo za opazovane občine določili vrednosti glavnih komponent, s pomočjo katerih bomo lahko rangirali občine po stopnji družbeno-ekonomskega razvoja.

4.2. Analiza odvisnosti med opazovanimi spremenljivkami

Kadar obstaja visoka odvisnost med spremenljivkami (visoke vrednosti korelacijskih koeficientov), je možnost združevanja le-teh s pomočjo metode glavnih komponent velika. Iz korelacijske matrike (priloga 3) je razvidno, da so korelacijski koeficienti med opazovanimi

spremenljivkami večinoma srednje visoki, kar pomeni, da je povezava med spremenljivkami večinoma srednje močna.

Bivariatni korelacijski koeficienti večinoma presegajo vrednost 0,1196, kar je kritična meja za korelacijski koeficient pri stopnji značilnosti $\alpha = 0,05$, $n = 192$ in $t_{(m=n-2, \alpha=0,05)} = 1,66$.

Edina neznačilna vrednost korelacijskega koeficienta je med spremenljivkama indeks rasti prebivalstva in indeks dnevni migracij, za kateri ni mogoče trditi, da med njima obstaja povezanost. Ostale zveze so torej statistično značilne, kar pa je glede na razmeroma velik vzorec nekako pričakovano.

Na podlagi matrike korelacijskih koeficientov lahko ugotovimo, da so spremenljivke dodana vrednost na zaposlenega, poslovni subjekti na 100 prebivalcev, indeks dnevni migracij, število študentov na 1000 prebivalcev in število avtomobilov na 100 prebivalcev, indeks rasti prebivalstva, izvoz na zaposlenega in bruto osnova za dohodnino na prebivalca med seboj pozitivno povezane. S temi spremenljivkami pa sta negativno povezani spremenljivki delež zaposlenih v kmetijstvu in stopnja registrirane brezposelnosti. Povezave so smiselne in v skladu z ekonomsko teorijo.

Najvišji bivariatni korelacijski koeficient z ostalimi spremenljivkami je značilen za spremenljivko bruto osnova za dohodnino, kar ne preseneča, saj je to eden izmed kazalcev, ki je v analizah družbeno-ekonomske razvitosti večkrat uporabljen kot substitut za bruto domači proizvod.

Na podlagi relativno visokih vrednosti bivariatnih korelacijskih koeficientov lahko sklepamo, da je izvedba metode glavnih komponent smiselna.

4.3. Preizkusi smiselnosti izvedbe metode glavnih komponent

Bartlettov test sferičnosti (tabela 2) preizkuša ničelno domnevo, da je korelacijska matrika enotska matrika, kar pomeni, da korelacija med spremenljivkami ne obstaja. Test je za izbrane podatke pokazal značilne razlike pri zanemarljivi stopnji značilnosti, iz česar lahko ugotovimo, da je izvajanje metode glavnih komponent z danimi podatki smiselno. Test je blag in hitro pokaže značilne razlike, zato preverimo še Kaiser-Meyer-Olkinovo mero ustreznosti vzorca (KMO).

Tabela 2: Bartlettov test sferičnosti in Kaiser-Meyer-Olkinova mera ustreznosti vzorca

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,800
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1060,392
	df	45
	Sig.	,000

KMO meri moč celotne povezanosti med spremenljivkami (mera homogenosti spremenljivk) in zajema vrednosti med 0 in 1. Zaželeno je, da je mera čim višja, neprimerni pa so podatki, za katere je nižja od 0,5. V obravnavanem primeru KMO mera znaša 0,8, kar pomeni, da so podatki primerni za analizo.

V primeru uporabe nestandardiziranih podatkov je teža posamezne spremenljivke v analizi odvisna od relativne velikosti variance te spremenljivke. Iz tabele opisnih statistik (tabela 1) je razvidno, da so prisotne spremenljivke zelo različnega reda velikosti in z različnimi variabilnostmi. Najvišji standardni odklon (in s tem varianco) ima spremenljivka bruto osnova za dohodnino na prebivalca, najmanjšega pa spremenljivka poslovni subjekti na 100 prebivalcev. To pomeni, da bi analiza nestandardiziranih podatkov največjo težo pripisala spremenljivki bruto dohodninska osnova, najmanjšo pa spremenljivki poslovni subjekti. Pri standardiziranih podatkih imajo vse spremenljivke enake variance ($\sigma_j^2 = 1, j = 1,2,\dots,p$), in zato enako močan vpliv na rezultate analize. V našem primeru želimo vsem spremenljivkam v analizi dati približno enako težo, saj nimamo podlage za domnevo, da imajo nekatere spremenljivke manjšo oz. večjo težo pri proučevanju razvitosti, zato smo se odločili za analizo na podlagi standardiziranih podatkov.

4.4. Določitev števila pomembnih glavnih komponent

Cilj analize je s čim manj sintetičnimi komponentami pojasniti kar največji del variabilnosti začetnih spremenljivk. Iz tabele 3 je razvidno, da je s prvo glavno komponento pojasnjene kar 47,28 % celotne variabilnosti obravnavanih spremenljivk, medtem ko je z drugo glavno komponento pojasnjenih le še 13,57 % variabilnosti. Vsaka naslednja glavna komponenta pojasni manjši delež variabilnosti. Zadnja glavna komponenta tako pojasni le še 0,81 % celotne variabilnosti.

Tabela 3: Lastne vrednosti za posamezne glavne komponente in odstotki celotne pojasnjene variance

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4,728	47,282	47,282	4,728	47,282	47,282
2	1,357	13,572	60,853	1,357	13,572	60,853
3	,958	9,581	70,434	,958	9,581	70,434
4	,773	7,729	78,163	,773	7,729	78,163
5	,660	6,597	84,760	,660	6,597	84,760
6	,554	5,542	90,303	,554	5,542	90,303
7	,385	3,854	94,157	,385	3,854	94,157
8	,266	2,664	96,821	,266	2,664	96,821
9	,237	2,367	99,188	,237	2,367	99,188
10	8,119E-02	,812	100,000	8,119E-02	,812	100,000

Extraction Method: Principal Component Analysis.

V okviru metode glavnih komponent obstaja več postopkov, s katerimi določimo število pomembnih glavnih komponent:

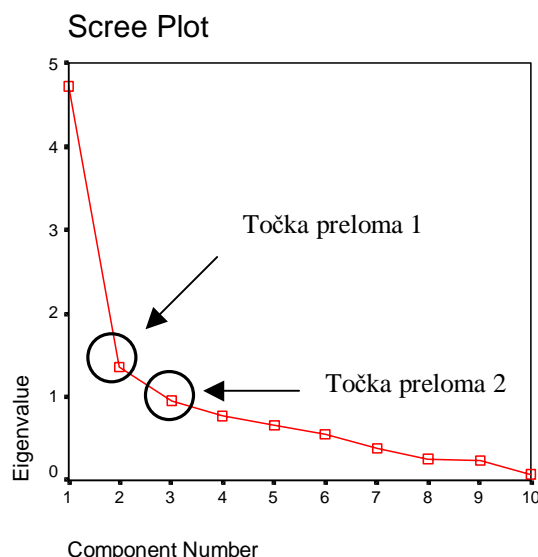
→ Kaiserjevo pravilo

To pravilo pravi, da so (v primeru standardiziranih podatkov) pomembne tiste glavne komponente, katerih lastne vrednosti so večje od 1 ($\lambda_j = \sigma_{\xi_{j,s}}^2 \geq 1$), kar pomeni, da mora biti varianca glavne komponente vsaj enaka varianci standardizirane spremenljivke. V obravnavanem primeru bi po tem kriteriju izbrali 2 glavni komponenti.

→ Diagram lastnih vrednosti

V diagramu lastnih vrednosti poiščemo prelom, število glavnih komponent pa je enako rangui zadnje lastne vrednosti pred točko preloma. Metoda je precej subjektivna. V našem primeru (slika 1) se linija lastnih vrednosti prelomi za prvo (točka preloma 1) ali za drugo glavno komponento (točka preloma 2), zato bi po tem kriteriju v analizo vključili eno ali dve glavni komponenti.

Slika 1: Diagram lastnih vrednosti

→ Hornova paralelna procedura⁴

Hornova paralelna procedura (grafično) primerja izračunane lastne vrednosti glavnih komponent s pričakovanimi lastnimi vrednostmi iz vzorčne korelacijske matrike, ki je generirana iz neodvisnih spremenljivk. Pričakovana lastna vrednost vsake glavne komponente je tako enaka 1, vendar so lastne vrednosti prve polovice glavnih komponent višje, druge pa manjše od 1. Vzrok za odklone je iskati v manjših oz. srednje velikih vzorcih, s katerimi imamo opravka. Število relevantnih glavnih komponent določimo s presečiščem krivulj izračunanih in pričakovanih lastnih vrednosti, in sicer tako, da je zadnja glavna komponenta v analizi levo od presečišča (slika 2).

⁴ Allen in Hubbard (1986).

Allen in Hubbard sta razvila naslednjo regresijsko enačbo, s pomočjo katere ocenimo lastne vrednosti za vzorčno korelacijsko matriko naključnih podatkov:

$$\ln \lambda_k = a_k + b_k \ln(n-1) + c_k \ln\{(p-k-1) * (p-k+2) / 2\} + d_k \ln(\lambda_{k-1})$$

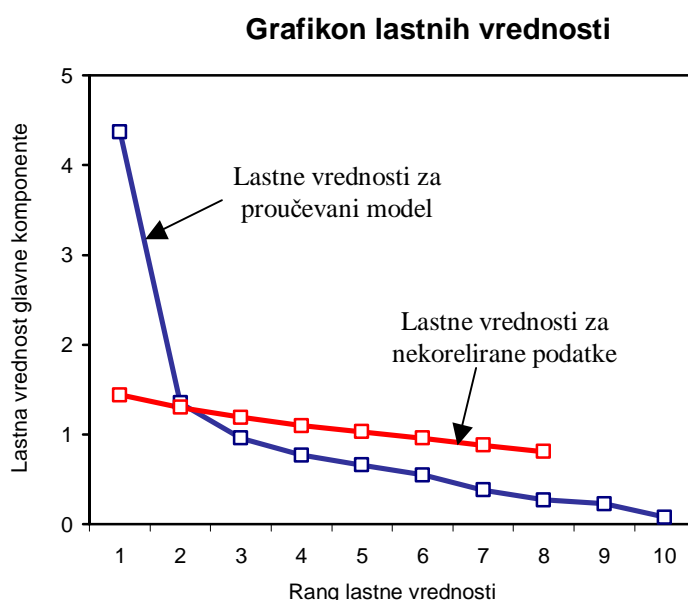
kjer λ_k predstavlja oceno k-te lastne vrednosti, p število spremenljivk v modelu in n število opazovanih enot. a_k , b_k , c_k in d_k predstavljajo regresijske koeficiente, ki se spreminjajo glede na zaporedje lastnih vrednosti.

Izračunane vzorčne vrednosti so tako za prvo glavno komponento 1,43, za drugo glavno komponento 1,31, za tretjo glavno komponento 1,20, za četrto glavno komponento 1,10, za peto glavno komponento 1,03, za šesto glavno komponento 0,97, za sedmo glavno komponento 0,89, in za osmo glavno komponento 0,81. Zadnjih dveh lastnih vrednosti ne moremo oceniti, saj postane tretji faktor v enačbi nedefiniran (izračuni – priloga 3).

V našem primeru bi izbrali 2 glavni komponenti, saj se po Hornovi proceduri primerjani krivulji sekata za drugo glavno komponento (slika 2).

Glede na zgornje kriterije smo se odločili za uporabo dveh glavnih komponent, kar je v skladu z vsemi tremi postopki določanja števila pomembnih glavnih komponent. Z obema pomembnima glavnima komponentama smo uspeli pojasniti 60,85 % celotne variabilnosti izbranih spremenljivk.

Slika 2: Hornova paralelna procedura

Iz tabele komunalitet (tabela 4) je razvidno, kolikšen delež variabilnosti nam je uspelo zadržati z izbranimi glavnima komponentama. Vidimo, da nam je uspelo zadržati največ, kar 90,5 % celotne variabilnosti spremenljivke bruto dohodninska osnova, ki je tudi spremenljivka, ki v naši

analizi predstavlja glavni dejavnik razvitosti, v Sloveniji pa je tudi največkrat uporabljena za hitro primerjavo razvitosti manjših območij, za katera podatki o BDP niso na voljo. Uspelo nam je zadržati tudi 80,7 % celotne variabilnosti spremenljivke indeks dnevni migracij in 72,1 % variabilnosti spremenljivke avtomobili na 100 prebivalcev. Najslabše je ostala pojasnjena spremenljivka dodana vrednost na zaposlenega – uspelo nam je zadržati le 26,9 % celotne variabilnosti le-te.

Tabela 4: Tabela komunalitet

Communalities		
	Initial	Extraction
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	1,000	,269
Delež zaposlenih v kmetijstvu	1,000	,621
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	1,000	,605
Stopnja registrirane brezposelnosti	1,000	,450
Indeks dnevni migracij	1,000	,807
Število študentov na 1000 prebivalcev	1,000	,501
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	1,000	,721
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	1,000	,668
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	1,000	,905
Izvoz na zaposlenega v \$	1,000	,538

Extraction Method: Principal Component Analysis.

4.5. Ekonomska in statistična interpretacija glavnih komponent

Glavne komponente so linearna kombinacija vseh proučevanih spremenljivk, zato jih lahko tolmačimo glede na le-te. Pomagamo si z matriko uteži glavnih komponent, ki predstavljajo korelacijske koeficiente (loadings) med glavno komponento in posamezno spremenljivko. Višja kot je utež glavne komponente (absolutno), večji je vpliv spremenljivke na to komponento.

Tabela 5: Matrika uteži glavnih komponent

	Component Matrix ^a	
	1	2
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,515	-5,63E-02
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,771	,163
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,763	,153
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,558	,373
Indeks dnevni migracij	,565	,698
Število študentov na 1000 prebivalcev	,675	,214
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,834	-,162
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,609	-,545
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,946	-9,84E-02
Izvoz na zaposlenega v \$	,489	,546

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 2 components extracted.

Iz tabele 5 je razvidno, da je ***prva glavna komponenta*** bipolarna. Pozitivno je povezana s spremenljivkami dodana vrednost na zaposlenega, poslovni subjekti na 100 prebivalcev, število

študentov na 1000 prebivalcev, število avtomobilov na 100 prebivalcev, stopnja rasti prebivalstva in bruto osnova za dohodnino na prebivalca, medtem ko je negativno povezana z deležem zaposlenih v kmetijstvu in stopnjo registrirane brezposelnosti. Za to glavno komponento je pomembnih 8 od 10-ih proučevanih spremenljivk, ki predstavljajo tako ekonomske kot tudi demografske in ostale faktorje družbeno-ekonomskega razvoja. Pri opredelitvi »pomembnosti« se zanašamo na subjektivno presojo, po kateri interpretiramo kot pomembne spremenljivke, katerih uteži glavnih komponent so višje od 0,5 in so hkrati višje kot pri sosednji glavni komponenti.

Večja je utež med glavno komponento in posamezno spremenljivko, bolj ta spremenljivka vpliva na glavno komponento. Tako je iz tabele 5 razvidno, da na prvo glavno komponento najbolj vplivajo spremenljivke bruto dohodninska osnova na prebivalca, število avtomobilov na 100 prebivalcev in delež zaposlenih v kmetijstvu.

Višja dodana vrednost na zaposlenega odraža večjo ekonomsko moč gospodarstva občin. Nižji delež zaposlenih v kmetijstvu po eni strani implicira prevlado sekundarnega in terciarnega sektorja, ki sta kazalca razvitosti, po drugi strani pa razvoj in tehnološki napredek v kmetijstvu, s pomočjo katerega se sprosti delovna sila iz pretežno agrarnega v sekundarni in terciarni sektor. Višje število poslovnih subjektov na prebivalca zahteva primerno družbeno klimo in predstavlja specifično ekonomsko aktivnost. Največja koncentracija in tudi rast prebivalstva je značilna za občine z večjimi mestnimi središči, ki so center tako družabnega kot intelektualnega življenja (večje število študentov), visoke gospodarske aktivnosti s koncentracijo trgovine in storitev (poslovni subjekti) in gospodarskega napredka, ki se kaže tudi v povečani potrošnji prebivalstva (večje število avtomobilov) zaradi boljšega življenjskega standarda. Stopnja registrirane brezposelnosti je obratno sorazmerna s stopnjo razvitosti, saj le-ta predstavlja specifični strukturni problem občine. Velikost bruto dohodninske osnove predstavlja kupno moč in blaginjo prebivalstva posamezne občine, hkrati pa je tudi najprimernejši posamični indikator razvitosti na ravni občin.

Na podlagi zgoraj napisanega lahko zaključimo, da je prva glavna komponenta kar **komponenta splošne družbeno – ekonomske razvitosti.**

Za **drugo glavno komponento** sta pomembni le dve izmed 10-ih proučevanih spremenljivk. Ta glavna komponenta je pozitivno povezana z indeksom dnevnik migracij in izvozom na zaposlenega.

Višji izvoz na zaposlenega odraža višjo mednarodno konkurenčnost gospodarstva občine. Višji indeks dnevnik migracij kaže na visoko zaposlitveno privlačnost obravnavanih območij. Za to glavno komponento težko podamo jasno vsebinsko razlago. Komponento bi še najlažje označili kot komponento specifične ekonomske aktivnosti (izvoz na zaposlenega) in komponento človeškega faktorja (indeks dnevnik migracij), pove pa nam, kakšna je izvozna aktivnost občin in koliko delovne sile so občine sposobne pritegniti iz okolice.

4.6. Opredelitev opazovanih enot z vidika metode glavnih komponent

Cilj metode glavnih komponent je racionalnejša predstavitev zbranih podatkov o občinah. V našem primeru smo na 192 občinah opazovali 10 spremenljivk in jih prikazali s pomočjo metode glavnih komponent z dvema glavnima komponentama. Pri tem smo izgubili del informacij – s tema glavnima komponentama smo pojasnili slabih 61 % celotne variabilnosti. Ker je delež pojasnjene variabilnosti razmeroma visok, lahko posamezne občine opišemo z vrednostmi prvih dveh glavnih komponent. Te vrednosti izražajo relativne stopnje razvitosti z vidika posamezne glavne komponente.

Končni cilj analize je razvrstitev posameznih občin glede na stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti. Po vrednostih pomembnih glavnih komponent lahko enotam določimo rang in jih s tem razvrstimo po stopnji razvitosti. Da bi to lahko naredili čim celoviteje, iz obeh glavnih komponent izračunamo tehtano aritmetično sredino (glej Košmelj, 1986):

$$I_p = \frac{\sum_{i=1}^m F_{pi} * \lambda_i}{\sum_{i=1}^m \lambda_i}$$

kjer je I_p tehtana aritmetična sredina iz m vrednosti glavnih komponent za enoto p , F_{pi} vrednost i -te glavne komponente za enoto p in λ_i lastna vrednost i -te glavne komponente.

Za ponderje upoštevamo prvi dve lastni vrednosti:

$$I_p = \frac{F_{p1} * 4,728 + F_{p2} * 1,357}{6,085}$$

in za posamezno občino vstavimo vrednosti obeh pomembnih glavnih komponent. Tako izračunano povprečno vrednost obeh pomembnih glavnih komponent imenujemo kar *INDEKS RAZVITOSTI*. Enotam s pomočjo slednjega zdaj določimo rang – razvrstitev po stopnji družbeno-ekonomske razvitosti (oz. indeksu razvitosti) je razvidna iz tabele 6.

Metoda glavnih komponent nam ponuja rešitev, po kateri so najbolj razvite občine Trzin, Novo mesto, Ljubljana, Šempeter-Vrtojba in Sežana.

Če si najprej ogledamo vhodne podatke za občino **Trzin** (priloga 1) in jih primerjamo z ostalimi občinami (tabela osnovnih opisnih statistik, priloga 2), lahko ugotovimo, da po površini občina spada med najmanjše slovenske občine in ima nadpovprečno gostoto naseljenosti. Ima visoko nadpovprečno število avtomobilov na prebivalca, malce nadpovprečen izvoz na zaposlenega in nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega, delež zaposlenih v kmetijstvu je med najnižjimi v državi, ima najvišje število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev med vsemi občinami, stopnjo registrirane brezposelnosti, nižjo od večine slovenskih občin, enega najvišjih indeksov dnevni migracij, povprečno število študentov na 1000 prebivalcev in enega najvišjih indeksov

Tabela 6: Rangiranje občin glede na stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti

RANG	OBČINA	INDEKS RAZVITOSTI	RANG	OBČINA	INDEKS RAZVITOSTI
1	Trzin	2,57353	49	Brezovica	0,52541
2	Novo mesto	2,01317	50	Kamnik	0,49680
3	Ljubljana	1,86626	51	Ribnica	0,49273
4	Šempeter-Vrtojba	1,78061	52	Logatec	0,47203
5	Sežana	1,51300	53	Slovenska Bistrica	0,46626
6	Nova Gorica	1,45063	54	Ig	0,46579
7	Nazarje	1,35170	55	Krško	0,43519
8	Idrija	1,35027	56	Črnomelj	0,42568
9	Piran - Pirano	1,34390	57	Kanal	0,42179
10	Murska Sobota	1,31220	58	Trbovlje	0,42005
11	Slovenj Gradec	1,31136	59	Pivka	0,41970
12	Koper - Capodistria	1,20632	60	Dravograd	0,41616
13	Kranj	1,19771	61	Radeče	0,35693
14	Domžale	1,15152	62	Metlika	0,35606
15	Celje	1,13791	63	Kranjska Gora	0,34838
16	Dol pri Ljubljani	1,08907	64	Cerklje na Gorenjskem	0,33040
17	Medvode	1,05856	65	Divaja	0,31818
18	Mengeš	1,01450	66	Vipava	0,29994
19	Cerkno	1,01066	67	Ilirska Bistrica	0,29716
20	Škofja Loka	1,00863	68	Komenda	0,27946
21	Izola - Isola	1,00002	69	Radenci	0,27558
22	Jezerško	0,96995	70	Slovenske Konjice	0,26954
23	Velenje	0,95907	71	Muta	0,26313
24	Železniki	0,91246	72	Borovnica	0,26076
25	Kidričevo	0,91073	73	Vodice	0,26013
26	Bled	0,90207	74	Sevnica	0,24629
27	Postojna	0,89950	75	Rogaška Slatina	0,24311
28	Ajdovščina	0,88356	76	Zagorje ob Savi	0,23275
29	Naklo	0,86882	77	Jesenice	0,23171
30	Loška dolina	0,85911	78	Preddvor	0,23072
31	Maribor	0,84232	79	Tržič	0,22932
32	Ptuj	0,79426	80	Šoštanj	0,21503
33	Vrhnika	0,78525	81	Radlje ob Dravi	0,21478
34	Zreče	0,76943	82	Semič	0,19466
35	Žiri	0,75704	83	Laško	0,19084
36	Ravne na Koroškem	0,75409	84	Sodražica	0,18422
37	Žalec	0,73851	85	Trebnje	0,17956
38	Bovec	0,72744	86	Lendava – Lendva	0,17737
39	Radovljica	0,67752	87	Hrastnik	0,17669
40	Grosuplje	0,67484	88	Šenčur	0,16547
41	Ruše	0,63397	89	Bohinj	0,15766
42	Tolmin	0,61308	90	Selnica ob Dravi	0,15715
43	Miren-Kostanjevica	0,60035	91	Dobrova-Polhov Gradec	0,14765
44	Cerknica	0,56953	92	Kočevje	0,13707
45	Mežica	0,55741	93	Horjul	0,11375
46	Hrpelje-Kozina	0,54987	94	Lenart	0,07850
47	Komen	0,53449	95	Kobarid	0,05695
48	Škofljica	0,52573	96	Mozirje	0,05065

Tabela 6 - nadaljevanje: Rangiranje občin glede na stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti

RANG	OBCINA	INDEKS RAZVITOSTI	RANG	OBCINA	INDEKS RAZVITOSTI
97	Ljutomer	0,04204	145	Hajdina	-0,64488
98	Gornja Radgona	0,04200	146	Loški Potok	-0,64551
99	Brežice	0,03614	147	Osilnica	-0,65553
100	Štore	0,03483	148	Vransko	-0,65999
101	Žirovnica	0,03127	149	Beltinci	-0,68230
102	Ivančna Gorica	0,00533	150	Razkrižje	-0,68263
103	Velike Lašče	-0,00014	151	Kungota	-0,69804
104	Šentilj	-0,01622	152	Žužemberk	-0,70339
105	Rače-Fram	-0,02974	153	Kozje	-0,71905
106	Litija	-0,03517	154	Turnišče	-0,72530
107	Prebold	-0,03666	155	Kobilje	-0,72684
108	Hoče-Slivnica	-0,06123	156	Moravske Toplice	-0,73272
109	Polzela	-0,09146	157	Lovrenc na Pohorju	-0,73750
110	Šentjur pri Celju	-0,09867	158	Gorišnica	-0,73965
111	Mislinja	-0,16070	159	Podvelka	-0,75854
112	Gorenja vas-Poljane	-0,17125	160	Križevci	-0,78260
113	Brda	-0,17742	161	Mirna Peč	-0,79683
114	Šmarje pri Jelšah	-0,19540	162	Videm	-0,85890
115	Dobropolje	-0,20795	163	Vitanje	-0,85917
116	Miklavž na Dravskem polju	-0,20928	164	Tabor	-0,86228
117	Vuzenica	-0,23003	165	Oplotnica	-0,88524
118	Šmartno ob Paki	-0,24423	166	Markovci	-0,89743
119	Škocjan	-0,25658	167	Ribnica na Pohorju	-0,90155
120	Vojnik	-0,26105	168	Bistrica ob Sotli	-0,92292
121	Lukovica	-0,28590	169	Zavrč	-0,94790
122	Bloke	-0,29553	170	Tišina	-0,98336
123	Dolenjske Toplice	-0,29571	171	Podlehnik	-1,00066
124	Prevalje	-0,30076	172	Dobje	-1,04735
125	Šentjernej	-0,30310	173	Velika Polana	-1,05119
126	Ljubno	-0,31410	174	Puconci	-1,07172
127	Črna na Koroškem	-0,32339	175	Destrnik	-1,10251
128	Podčetrtek	-0,36280	176	Odranci	-1,10407
129	Braslovče	-0,38033	177	Dobrovnik – Dobronak	-1,13800
130	Moravče	-0,38592	178	Benedikt	-1,20073
131	Ormož	-0,39177	179	Cankova	-1,21067
132	Solčava	-0,40634	180	Juršinci	-1,24590
133	Luče	-0,43959	181	Sveti Jurij	-1,26796
134	Kostel	-0,44077	182	Gornji Petrovci	-1,30256
135	Pesnica	-0,45631	183	Hodoš - Hodos	-1,35788
136	Dornava	-0,48726	184	Rogašovci	-1,46342
137	Rogatec	-0,50858	185	Sveti Andraž v Slov. goricah	-1,49877
138	Veržej	-0,53310	186	Žetale	-1,53674
139	Dobrna	-0,53830	187	Sveta Ana	-1,54769
140	Majšperk	-0,54840	188	Kuzma	-1,58807
141	Starše	-0,56191	189	Cerkvenjak	-1,59847
142	Duplek	-0,57408	190	Grad	-1,62677
143	Gornji Grad	-0,61549	191	Trnovska vas	-1,71097
144	Črenšovci	-0,63798	192	Šalovci	-1,83587

rasti prebivalstva v zadnjem desetletju. Najpomembneje pa je, da je bruto osnova za dohodnino na prebivalca najvišja med vsemi občinami.

Trzin je tako sodobna, v letu 1998 nastala občina s široko razširjeno trgovino in storitvami, od katerih izstopajo finančno posredništvo, poslovanje z nepremičninami, najemi in poslovne storitve, promet in zveze ter proizvodnja kemičnih izdelkov in umetnih vlaken. Je gosto naseljena občina, ki je v najboljši meri izkoristila bližino glavnega mesta, se razvila in postala precej močan gravitacijski center, ki ustvarja nova delovna mesta. Življenjski standard njegovih prebivalcev je v najvišji v Sloveniji, kar dokazujeta visoka kupna moč in najvišja dohodninska osnova na prebivalca. Edini nekoliko slabši kazalnik je število študentov na 1000 prebivalcev, ki komaj dosega slovensko povprečje.

Med najmanj razvite občine spadajo Šalovci, Trnovska vas, Grad, Cerkvenjak in Kuzma.

Pri primerjavi podatkov občine **Kuzma** z ostalimi občinami ugotovimo, da občina po površini in številu prebivalstva spada med manjše občine. Je podpovprečno poseljena. Po izvozu je na repu slovenskih občin, tudi dodana vrednost na prebivalca je podpovprečna. Delež zaposlenih v kmetijstvu je visoko nad povprečjem, število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev pa je podpovprečno. Registrirana stopnja brezposelnosti dosega eno izmed najvišjih stopenj v državi. Raven indeksa dnevnih migracij je med najnižjimi, tudi število študentov na 1000 prebivalcev je nižje od povprečja. V zadnjem desetletju se je število prebivalcev na tem območju zmanjševalo. Bruto dohodninska osnova na prebivalca je najnižja v Sloveniji.

Občina, ki je nastala s cepitvijo leta 1998, je ekonomsko šibka in ima posebne razvojne probleme, leži v obmejnem pasu. Prisotni so tudi strukturni problemi (brezposelnost, prevlada kmetijstva). Občina je verjetno premajhna, da bi se dolgoročno obdržala, državne pomoči pa po vsej verjetnosti sama, brez povezovanja, niti ne bo sposobna uspešno izkoristiti.

5. RAZVRŠČANJE OBČIN V SKUPINE GLEDE NA STOPNJO DRUŽBENO-EKONOMSKE RAZVITOSTI

Na podlagi vrednosti kazalcev razvitosti in indeksa razvitosti, izračunanega z metodo glavnih komponent, ugotavljamo, da so slovenske občine zelo heterogene. Razlikujejo se tako po velikosti in številu prebivalstva, kot tudi po stopnji družbeno-ekonomske razvitosti. Občine tako lahko razvrstimo v posamezne skupine, od najrazvitejših do najmanj razvitih. Pri razvrščanju smo uporabili metode razvrščanja enot v skupine (angl. cluster analysis).

V najširšem pomenu je razvrščanje v skupine proces abstrakcije poimenovanja skupin objektov, za katere menimo, da so na nek način podobni med seboj (Ferligoj, 1989). Slovenske občine smo razvrstili v »naravne« skupine glede na družbeno-ekonomske, demografske in socialne spremenljivke, in sicer tako, da:

- ➔ so si občine znotraj posamezne skupine glede na merjene spremenljivke kar najbolj podobne (interna homogenost) in

- se skupine občin glede na proučevane spremenljivke med seboj kar najbolj ločijo (eksterna izolacija).

Cilj razvrščanja v skupine je poiskati stabilne in objektivne razvrstitve. Ločimo dve najpomembnejši vrsti metod razvrščanja v skupine:

- I. Hierarhične metode so največkrat uporabljene metode. Njihova prednost je v tem, da od uporabnika ne zahtevajo, da vnaprej opredeli število skupin iskane razvrstitve, rezultat postopnega združevanja (ali cepitve) pa je mogoče zelo nazorno grafično predstaviti z drevesom združevanja. Slabost teh metod je, da enote, za katero se med postopkom pokaže, da ne ustreza več dodeljeni skupini, ne more premestiti v drugo, primernejšo skupino.
- II. Nehierarhične metode se od hierarhičnih ločijo po tem, da je potrebno vnaprej podati število skupin iskane razvrstitve. Te metode razvrščajo enote v skupine tako, da z optimizacijskim kriterijem izboljšujejo vnaprej podano začetno razvrstitev (iteracijsko) – začnejo z začetno razvrstitvijo s podanim številom skupin in predstavljajo enote iz ene skupine v drugo tako, da dosežejo optimalne vrednosti izbrane kriterijske funkcije razvrščanja (Ferligoj, 1989). Najbolj znana nehierarhična metoda je metoda voditeljev. Slabost teh metod je, da je razvrstitev le lokalno optimalna (metoda si pomaga tako, da pregleda le del množice razvrstitev, v upanju, da je optimalna razvrstitev v njej – pregled vseh dopustnih razvrstitev je zaradi obsežnosti podatkov pogosto nemogoč).

Empirične primerjave nehierarhičnih in hierarhičnih metod razvrščanja v skupine kažejo, da se globalnemu ekstremu kriterijske funkcije (najboljši rešitvi s pomočjo nehierarhičnih metod) najbolj približamo, če za začetno razvrstitev vzamemo rezultat razvrščanja z neko drugo metodo razvrščanja v skupine, npr. s postopkom hierarhičnega združevanja v skupine. V našem primeru smo najprej izvedli razvrščanje v skupine s pomočjo hierarhične metode, ki nam je bila v pomoč v nadaljnji analizi, ko smo v metodo voditeljev kot začetno razvrstitev vstavili rešitev iz hierarhičnih metod razvrščanja (t.i. centroide in število iskanih skupin).

5.1. Hierarhična metoda

Občine smo želeli razvrstiti po stopnji družbeno-ekonomske razvitosti glede na 10 proučevanih spremenljivk. Problem si lahko predstavljamo tako, da razvitost posameznih občin predstavimo kot točko v 10-razsežnem prostoru. Točke, ki so v prostoru blizu skupaj, oblikujejo skupino občin s podobno stopnjo razvitosti.

Navadno prostorsko sosednost enot izrazimo z neko mero podobnosti oz. različnosti. Pri razvrščanju občin, ki so v našem modelu opredeljene z metričnimi spremenljivkami, smo uporabili kvadratno Evklidsko razdaljo:

$$D^2(\mathbf{x}, \mathbf{y}) = \sum_{j=1}^p (x_j - y_j)^2$$

kjer sta $\mathbf{x}$ in $\mathbf{y}$ dve p -razsežni opazovanji ($\mathbf{x} = [x_1, x_2, \dots, x_p]'$; $\mathbf{y} = [y_1, y_2, \dots, y_p]'$) pripadajočih enot.

Izbiramo lahko med različnimi hierarhičnimi metodami (npr. metoda centroidov, minimalna, maksimalna ali povprečna povezanost, Wardova metoda).

V našem primeru smo uporabili Wardovo metodo, s katero oblikujemo skupine tako, da minimiziramo vsoto kvadratov razdalj posamezne enote od težišča v posamezni skupini, s čemer se ohranja homogenost skupin:

$$d_{(UV)W} = \frac{(q_U - q_V) \times q_W}{q_U + q_V + q_W} * d^2(T_{(UV)}, T_W)$$

Pri izračunih mer različnosti smo uporabili standardizirane podatke (pri določanju razdalje med občinami smo vsem spremenljivkam določili enako težo).

Pri razvrščanju v skupine težko vnaprej povemo, koliko izrazitih skupin se skriva v strukturi podatkov. Pri tem si lahko pomagamo z dendrogramom – drevesom združevanja, ki prikazuje potek združevanja enot v skupine. V primeru, da si dendrogram predstavljamo kot drevo – posamezne enote so listi, ki se združujejo v vejice (enote iste »vejice« so si najbolj sorodne po proučevanih značilnostih) in veje, dokler se ne združijo v deblo (eno samo skupino). S pomočjo te metode lahko analitično določimo število primernih skupin – le-to je določeno s številom vej drevesa združevanja, ki jih dobimo z rezanjem drevesa na tistem mestu, kjer sta dva sosednja nivoja združevanja najbolj oddaljena (najdaljše veje).

Iz dendrograma (priloga 4) je razvidno, da obstajata dve najizraziteje ločeni skupini – skupina manj razvitih občin in skupina bolj razvitih občin. Razvitejše občine se kasneje razdelijo na dve podskupini – razvite občine in srednje razvite občine. V našem primeru zagovarjamo mnenje, da obstajajo tri različne skupine razvitosti občin.

1. skupino – skupino najrazvitejših občin – sestavlja 62 občin: Koper, Mengeš, Izola, Piran, Ljubljana, Nova Gorica, Sežana, Trzin, Šempeter-Vrtojba, Vodice, Šenčur, Dobrova-Polhov Gradec, Preddvor, Borovnica, Gorenja vas-Poljane, Mislinja, Šmartno ob Paki, Lukovica, Moravče, Grosuplje, Logatec, Brezovica, Ig, Škofljica, Dol pri Ljubljani, Medvode, Komen, Hrpelje-Kozina, Divača, Brda, Komenda, Kranjska Gora, Kobarid, Miren-Kostanjevica, Vipava, Bohinj, Radeče, Tržič, Zagorje ob Savi, Hrastnik, Tolmin, Pivka, Metlika, Sevnica, Rogaška Slatina, Brežice, Trebnje, Domžale, Škofja Loka, Ajdovščina, Vrhnika, Idrija, Cerknica, Dravograd, Kamnik, Žalec, Ribnica, Postojna, Radovljica, Bled, Kranj in Naklo.

Te občine izstopajo po nizkem deležu zaposlenih v kmetijstvu, visokem deležu poslovnih subjektov na prebivalca, najnižji stopnji registrirane brezposelnosti, visokem številu študentov na 1000 prebivalcev, visokem številu avtomobilov na 100 prebivalcev in pozitivni stopnji rasti

prebivalstva. Imajo tudi najvišjo bruto osnovo za dohodnino na prebivalca. Po vsem tem lahko trdimo, da spadajo zgornje občine med najrazvitejše v državi.

2. skupino predstavlja 80 **srednje razvitih občin**: Ptuj, Maribor, Celje, Trbovlje, Murska Sobota, Lendava, Gornja Radgona, Jesenice, Štore, Šentilj, Ruše, Nazarje, Kidričevo, Ravne na Koroškem, Mežica, Semič, Muta, Zreče, Slovenska Bistrica, Črnomelj, Žiri, Bovec, Železniki, Loška dolina, Cerklje na Gorenjskem, Velenje, Novo mesto, Jezersko, Selnica ob Dravi, Škocjan, Razkrižje, Cerklje na Gorenjskem, Šoštanj, Radenci, Rače-Fram, Krško, Laško, Kanal, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Dobropolje, Braslovče, Bloke, Horjul, Ivančna Gorica, Žirovnica, Polzela, Prevalje, Hoče-Slivnica, Prebold, Dobrna, Vransko, Žužemberk, Veržej, Križevci, Šentjur pri Celju, Šmarje pri Jelšah, Lenart, Ljutomer, Radlje ob Dravi, Kočevje, Ilirska Bistrica, Slovenske Konjice, Litija, Šentjernej, Mozirje, Rogatec, Dornava, Vuzenica, Vojnik, Ljubno, Črna na Koroškem, Solčava, Luče, Sodražica, Miklavž na Dravskem Polju, Kostel, Osilnica in Velike Lašče.

Ta skupina ima najvišjo vrednost izvoza na zaposlenega, visoko dodano vrednost na zaposlenega, dovolj nizek delež zaposlenih v kmetijstvu, še vedno nadpovprečno število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev, vendar že nadpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti, najvišji indeks dnevnih migracij, rahlo pozitivno stopnjo rasti prebivalstva, povprečno število študentov in avtomobilov na prebivalca ter povprečno bruto dohodninsko osnovo na prebivalca. Sklepamo lahko, da so te občine srednje razvite.

Tabela 7: Centroidi za tri skupine razvitosti občin

Report

Mean	Tri skupine razvitosti - Wardova Metoda			
	1	2	3	Total
Izvoz na zaposlenega v \$	8169,48	11724,44	1193,14	7833,96
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	3497,47	3504,78	2350,10	3201,72
Delež zaposlenih v kmetijstvu	2,14	3,39	8,17	4,23
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	7,49	5,97	4,03	5,96
Stopnja registrirane brezposelnosti	9,55	14,66	17,97	13,87
Indeks dnevnih migracij	75,65	80,22	39,86	68,23
Število študentov na 1000 prebivalcev	37,94	28,17	17,64	28,59
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	59,56	50,71	43,49	51,69
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	103,57	100,84	96,68	100,64
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	858710,24	703123,76	505477,80	701894,93

3. skupino sestavlja 50 **manj razvitih občin**: Starše, Duplek, Loški Potok, Podvelka, Črenšovci, Videm, Majšperk, Turnišče, Beltinci, Gornji Grad, Vitanje, Tišina, Lovrenc na Pohorju, Podlehnik, Oplotnica, Ribnica na Pohorju, Cerkvenjak, Trnovska vas, Žetale, Sveta Ana, Pesnica, Kungota, Benedikt, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Juršinci, Sveti Jurij, Zavrč, Destričnik, Dobrovniki, Cankova, Bistrica ob Sotli, Puconci, Moravske Toplice, Kozje, Kobilje, Dobje, Velika Polana, Podčetrtek, Ormož, Gorišnica, Odranci, Tabor, Markovci, Hajdina, Gornji Petrovci, Šalovci, Rogašovci, Kuzma, Grad in Hodoš.

Iz tabele 7 je razvidno, da imajo te občine nizek izvozni potencial, nizko dodano vrednost na zaposlenega, visok delež zaposlenih v kmetijstvu, majhno število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev, visoko stopnjo registrirane brezposelnosti, nizek indeks dnevnih migracij, najmanjše število študentov na 1000 prebivalcev, najmanj avtomobilov na 100 prebivalcev, negativni indeks rasti prebivalstva in najnižjo bruto dohodninsko osnovo na prebivalca izmed vseh treh skupin. Iz navedenega sklepamo, da gre za skupino manj razvitih občin.

Pravilnost izbire treh skupin lahko potrdimo tudi z aposteriornno analizo variance, s pomočjo katere smo ugotovili, da večina obravnavanih spremenljivk loči med posameznimi pari različnih skupin razvitosti (priloga 5), izjema so spremenljivke dodana vrednost na zaposlenega, izvoz na zaposlenega in indeks dnevnih migracij, ki ne ločijo med najbolj razvito in srednje razvito skupino.

5.2. Metoda voditeljev

Rezultate hierarhičnih metod razvrščanja smo poskusili izboljšati s pomočjo metode voditeljev. Postopek se začne z vnaprej podano množico predstavnikov posameznih skupin – voditeljev. Metoda priredi enote najbližjim voditeljem, poišče centroide (težišča) tako dobljenih skupin – nove voditelje, ki jim ponovno priredi najbližje enote... postopek se ponavlja, dokler je še možen kakšen premik enote v drugo skupino. Ker je metoda občutljiva na začetno postavitev voditeljev, smo uporabili kar končne vrednosti iz hierarhičnega razvrščanja – centroide skupin (tabela 8). Spremenljivke smo predhodno standardizirali:

$$z_i = \frac{y_i - \mu_y}{\sigma_y}$$

(od vrednosti vsake obravnavane spremenljivke za posamezno občino smo odšteli aritmetično sredino te spremenljivke za celotno populacijo slovenskih občin in dobljeno razliko delili s standardnim odklonom za isto spremenljivko), zato so tudi centroidi prikazani v standardizirani obliki.

Tabela 8: Začetni centroidi

Initial Cluster Centers

	Cluster		
	1	2	3
Zscore: Izvoz na zaposlenega v \$	0.0350237	0.4061136	-0.6932112
Zscore: Dodana vrednost na zaposlenega	0.2332582	0.2390215	-0.6716746
Zscore: Delež zaposlenih v kmetijstvu	-0.6025136	-0.2409533	1.1326422
Zscore: Št. poslovnih subjektov na 100 preb	0.7337680	0.0050447	-0.9179439
Zscore: Stopnja reg. brezposelnosti	-0.7967448	0.1447286	0.7563978
Zscore: Indeks dnevnih migracij	0.1988295	0.3217054	-0.7612773
Zscore: Število študentov na 1000 preb	0.6988448	-0.0308414	-0.8172214
Zscore: Število avtomobilov na 100 preb	0.9009438	-0.1117099	-0.9384344
Zscore: Indeks rasti prebivalstva 99/91	0.5718039	0.0387932	-0.7711058
Zscore: Bruto osnova za dohodnino na pr	0.9152867	0.0071724	-1.1464312

Input from INITIAL Subcommand

Končna rešitev je razvrstitev občin v tri skupine razvitosti glede na ekonomske, demografske, socialne in ostale kazalce (tabela 9).

Nehierarhična metoda nam je glede na hierarhično metodo iz ene v drugo skupino premestila 38 enot. Od tega je 19 občin premeščenih iz najbolj razvite v srednje razvito skupino, 13 iz srednje razvite v manj razvito skupino in 6 iz srednje razvite v razvito skupino. Vzrok za tolikšne premike lahko poiščemo v močnem veriženju pri hierarhičnem razvrščanju.

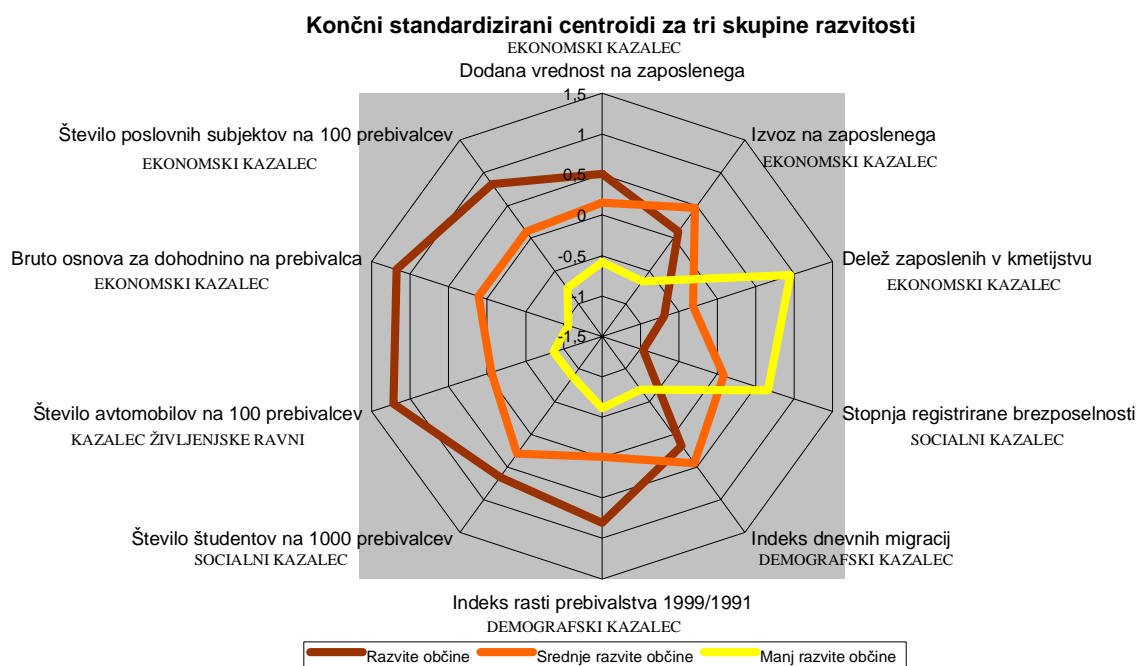
5.2.1. TRI SKUPINE RAZVITOSTI

Prvo skupino sestavlja 49 občin. To so **najbolj razvite občine**. Za njih je značilna (priloga 7, opisne statistike) visoka bruto osnova za dohodnino na prebivalca, ki kaže na visoko oz. nadpovprečno kupno moč prebivalstva. To so območja z nekoliko nadpovprečnim indeksom dnevnih migracij, ki kaže na relativno visok zaposlitveni potencial obravnavanih občin. Pomemben dejavnik je tudi gospodarska struktura, ki pospešuje razvoj podjetništva in inovativnosti, kar se kaže v visokem številu poslovnih subjektov. Gospodarstva teh občin so nekoliko nadpovprečno izvozno usmerjena. Vrednost kazalca dodana vrednost na zaposlenega, ki kaže ekonomsko moč gospodarstva občin, je najvišja. Za te občine je značilen tudi izjemno nizek delež aktivnega prebivalstva, zaposlenega v kmetijstvu, kar posledično pomeni večjo zaposlenost v nekaterih industrijskih in predvsem storitvenih dejavnostih. Z večanjem deleža zaposlenih v terciarnih dejavnostih se neizogibno pojavi tudi kvalitetna sprememba v delovni sili – izboljševanje izobrazbene strukture. Ta območja imajo hkrati največje število študentov na 1000 prebivalcev – človeški potencial je ena najpomembnejših prednosti. Sodobne dejavnosti, dobre zaposlitvene možnosti za visoko izobražen kader, spodbudno okolje in nenazadnje imidž občine so dejavniki, ki prispevajo k rasti prebivalstva (vključno s priseljevanjem in stabilno stopnjo rodnosti), ki je v tej skupini občin najvišja. Strukturni problemi so najmanj izraziti – stopnja registrirane brezposelnosti je izjemno nizka. Kvaliteta življenja je visoka – na to kaže tudi kazalec življenjske ravni – število avtomobilov na 100 prebivalcev. Tendence sodelovanja in povezovanja na medobčinski ravni prispevajo k nadaljnjemu razvoju teh občin. Najbolj razvite občine zavzemajo 30,44 % celotnega slovenskega ozemlja, na katerem pa živi kar 41,86 % celotne populacije.

Drugo skupino sestavlja 80 **srednje razvitih občin**. Njihova površina zavzema 53,16 % ozemlja Slovenije, tu živi največ, kar 48,38 % prebivalcev. Zanje je značilna izjemno visoka izvozna usmerjenost. Indeks dnevnih migracij je najvišji. Dodana vrednost na zaposlenega je nekoliko nad ravnjo slovenskega povprečja. Delež prebivalstva, zaposlenega v kmetijstvu, je še vedno nižji od slovenskega povprečja, vendar se že razlikuje od najrazvitejših občin. Število poslovnih subjektov je na ravni slovenskega povprečja, stopnja registrirane brezposelnosti pa je nekoliko nadpovprečna. Rast prebivalstva je bila v preteklem desetletju rahlo pozitivna, a pod slovenskim povprečjem. Število študentov na 1000 prebivalcev je rahlo nad slovenskim povprečjem, medtem ko je kazalec število avtomobilov na 100 prebivalcev malce nižji od povprečja. To je skupina, ki je po večini kriterijev umeščena med najbolj in najmanj razvite občine.

Tretjo skupino predstavlja 63 **manj razvitih občin**. Te občine zavzemajo najmanjši del Slovenije – ozemlje predstavlja 16,40 % države. Območje je tudi razmeroma redko poseljeno – tu živi 9,76 % slovenskega prebivalstva. Kar 42,9 % manj razvitih občin leži na obmejnem območju (ležijo ob meji s Hrvaško, Madžarsko ali Avstrijo) in so slabo povezane z gravitacijskimi središči. Ekonomska moč gospodarstev teh občin je nižja od povprečja, še zlasti pa so premalo izvozno usmerjene in manj učinkovite. Gospodarstvo je usmerjeno v kmetijstvo, o čemer se lahko prepričamo glede na visok delež aktivnega prebivalstva v kmetijstvu (in ponekod tudi manj uspešni industriji). Število poslovnih subjektov je nižje od povprečja. Prisotni so strukturni problemi – stopnja registrirane brezposelnosti dosega dvakratnik povprečja skupine najrazvitejših občin. Indeks dnevni migracij je nizek, občine niso sposobne ustvarjati dodatnih delovnih mest in ravno tako niso sposobne privabiti visoko izobraženih kadrov. Splošno okolje in imidž občin ne delujeta vzpodbudno, zadnje desetletje je opaziti odliv prebivalstva (tako izseljevanje kot tudi naravno staranje prebivalstva). Tudi kazalec človeškega potenciala, število študentov na 1000 prebivalcev, ni vzpodbuden in je daleč podpovprečen. Število avtomobilov na 100 prebivalcev kaže na nižjo življenjsko raven prebivalstva teh območij. In, nenazadnje, bruto osnova za dohodnino na prebivalca je na zelo nizki ravni.

Slika 3: Standardizirani končni centriodi za tri skupine razvitosti

Zgoraj opisane skupine si oglejmo v polarnem grafikonu (slika 3), kjer so razlike med tremi skupinami razvitosti predstavljene s pomočjo treh nepravilnih in deloma prekrivajočih se desetkotnikov. Med najbolj razvitimi občinami je opaziti visoko nadpovprečno raven kazalcev bruto osnova za dohodnino, indeks rasti prebivalstva, število avtomobilov na 100 prebivalcev, število študentov na 1000 prebivalcev in število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev, hkrati pa imajo tudi najnižjo stopnjo registrirane brezposelnosti in najnižji delež zaposlenih v kmetijstvu. To je vzrok, da je tej skupini pripadajoči desetkotnik največji in pomaknjen nekoliko v levo. Srednje razvite občine pri večini kazalcev ne odstopajo od povprečja, vendar po vrednostih kazalcev indeks dnevni migracij in izvoz na zaposlenega presegajo razvite občine,

Tabela 9: Tri skupine družbeno-ekonomske razvitosti (hierarhično in nehierarhično razvrščanje)

	OBČINA	H	N	OBČINA	H	N
1	Ajdovščina	1	1	56 Juršinci	3	3
2	Beltinci	3	3	57 Kamnik	1	1
3	Benedikt	3	3	58 Kanal	2	1
4	Bistrica ob Sotli	3	3	59 Kidričevo	2	2
5	Bled	1	1	60 Kobarid	1	2
6	Bloke	2	2	61 Kobilje	3	3
7	Bohinj	1	1	62 Kočevje	2	2
8	Borovnica	1	1	63 Komen	1	1
9	Bovec	2	2	64 Komenda	1	1
10	Braslovče	2	2	65 Koper – Capodistria	1	1
11	Brda	1	1	66 Kostel	2	3
12	Brezovica	1	1	67 Kozje	3	3
13	Brežice	1	2	68 Kranj	1	1
14	Cankova	3	3	69 Kranjska Gora	1	1
15	Celje	2	2	70 Križevci	2	3
16	Cerklje na Gorenjskem	2	1	71 Krško	2	2
17	Cerknica	1	2	72 Kungota	3	3
18	Cerkno	2	1	73 Kuzma	3	3
19	Cerkvenjak	3	3	74 Laško	2	2
20	Črenšovci	3	3	75 Lenart	2	2
21	Črna na Koroškem	2	2	76 Lendava – Lendva	2	2
22	Črnomelj	2	2	77 Litija	2	2
23	Destričnik	3	3	78 Ljubljana	1	1
24	Divača	1	1	79 Ljubno	2	2
25	Dobje	3	3	80 Ljutomer	2	2
26	Dobrepolje	2	2	81 Logatec	1	1
27	Dobrna	2	3	82 Loška dolina	2	2
28	Dobrova-Polhov Gradec	1	1	83 Loški Potok	3	3
29	Dobrovniki - Dobronaki	3	3	84 Lovrenc na Pohorju	3	3
30	Dol pri Ljubljani	1	1	85 Luče	2	3
31	Dolenjske Toplice	2	2	86 Lukovica	1	1
32	Domžale	1	1	87 Majšperk	3	3
33	Dornava	2	3	88 Maribor	2	2
34	Dravograd	1	2	89 Markovci	3	3
35	Duplek	3	3	90 Medvode	1	1
36	Gorenja vas-Poljane	1	2	91 Mengeš	1	1
37	Gorišnica	3	3	92 Metlika	1	2
38	Gornja Radgona	2	2	93 Mežica	2	2
39	Gornji Grad	3	3	94 Miklavž na Dravskem polju	2	2
40	Gornji Petrovci	3	3	95 Miren-Kostanjevica	1	1
41	Grad	3	3	96 Mirna Peč	2	3
42	Grosuplje	1	1	97 Mislinja	1	2
43	Hajdina	3	3	98 Moravče	1	1
44	Hoče-Slivnica	2	2	99 Moravske Toplice	3	3
45	Hodoš - Hodos	3	3	100 Mozirje	2	2
46	Horjul	2	1	101 Murska Sobota	2	2
47	Hrastnik	1	2	102 Muta	2	2
48	Hrpelje-Kozina	1	1	103 Naklo	1	1
49	Idrija	1	1	104 Nazarje	2	2
50	Ig	1	1	105 Nova Gorica	1	1
51	Ilirska Bistrica	2	2	106 Novo mesto	2	1
52	Ivančna Gorica	2	2	107 Odranci	3	3
53	Izola - Isola	1	1	108 Oplotnica	3	3
54	Jesenice	2	2	109 Ormož	3	3
55	Jezerško	2	2	110 Osilnica	2	3

Tabela 9 - nadaljevanje: Tri skupine družbeno-ekonomske razvitosti (hierarhično in nehierarhično razvrščanje)

	OBČINA	H	N	OBČINA	H	N	
111	Pesnica	3	3	152	Šenčur	1	1
112	Piran - Pirano	1	1	153	Šentilj	2	2
113	Pivka	1	2	154	Šentjernej	2	2
114	Podčetrtek	3	3	155	Šentjur pri Celju	2	2
115	Podlehnik	3	3	156	Škocjan	2	2
116	Podvelka	3	3	157	Škofja Loka	1	1
117	Polzela	2	2	158	Škofljica	1	1
118	Postojna	1	1	159	Šmarje pri Jelšah	2	2
119	Prebold	2	2	160	Šmartno ob Paki	1	1
120	Preddvor	1	1	161	Šoštanj	2	2
121	Prevalje	2	2	162	Štore	2	2
122	Ptuj	2	2	163	Tabor	3	3
123	Puconci	3	3	164	Tišina	3	3
124	Rače-Fram	2	2	165	Tolmin	1	2
125	Radeče	1	2	166	Trbovlje	2	2
126	Radenci	2	2	167	Trebnje	1	2
127	Radlje ob Dravi	2	2	168	Trnovska vas	3	3
128	Radovljica	1	2	169	Trzin	1	1
129	Ravne na Koroškem	2	2	170	Tržič	1	2
130	Razkrižje	2	3	171	Turnišče	3	3
131	Ribnica	1	2	172	Velenje	2	2
132	Ribnica na Pohorju	3	3	173	Velika Polana	3	3
133	Rogaška Slatina	1	2	174	Velike Lašče	2	2
134	Rogašovci	3	3	175	Veržej	2	3
135	Rogatec	2	3	176	Videm	3	3
136	Ruše	2	2	177	Vipava	1	1
137	Selnica ob Dravi	2	2	178	Vitanje	3	3
138	Semič	2	2	179	Vodice	1	1
139	Sevnica	1	2	180	Vojnik	2	2
140	Sežana	1	1	181	Vransko	2	3
141	Slovenj Gradec	2	2	182	Vrhnika	1	1
142	Slovenska Bistrica	2	2	183	Vuzenica	2	2
143	Slovenske Konjice	2	2	184	Zagorje ob Savi	1	2
144	Sodražica	2	2	185	Zavrč	3	3
145	Solčava	2	3	186	Zreče	2	2
146	Starše	3	3	187	Žalec	1	2
147	Sveta Ana	3	3	188	Železniki	2	2
148	Sv. Andraž v Slov. goricah	3	3	189	Žetale	3	3
149	Sveti Jurij	3	3	190	Žiri	2	2
150	Šalovci	3	3	191	Žirovnica	2	1
151	Šempeter-Vrtojba	1	1	192	Žužemberk	2	3

1 – Skupina najbolj razvitih občin

2 – Skupina srednje razvitih občin

3 – Skupina manj razvitih občin

H – Hierarhična metoda razvrščanja v skupine

N – Nehierarhična metoda razvrščanja v skupine

– Hierarhična in nehierarhična metoda sta občino uvrstili v različni skupini

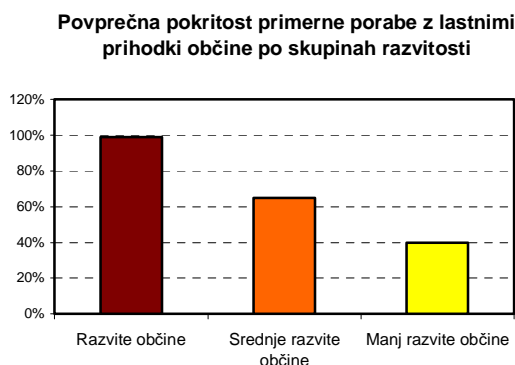
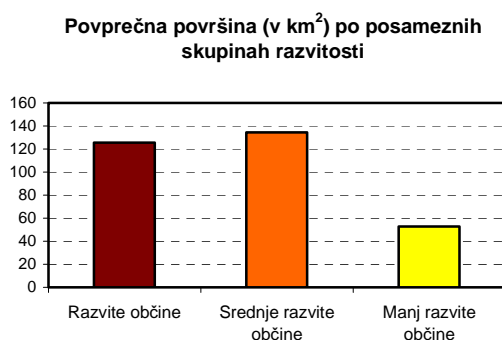
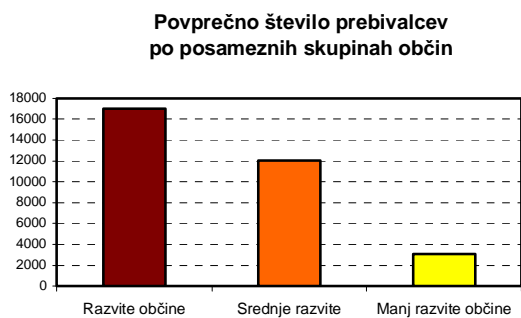
kar je vzrok za središčno lego lika, ki se najbolj približa pravilnemu desetkotniku. Pri najmanj razvitih občinah lahko opazimo pojav, ki poteka ravno v obratni smeri, kot pri razvitih občinah. Kazalca stopnja registrirane brezposelnosti in delež zaposlenih v kmetijstvu sta visoko nad povprečjem, vrednosti ostalih kazalcev pa so na izjemno nizki ravni, zaradi česar je ta lik najmanjši in premaknjen v desno.

5.2.2. VELIKOST OBČINE, DRUŽBENO-EKONOMSKA RAZVITOST IN MOŽNOST DOLGOROČNEGA »PREŽIVETJA«

Če v analizo vključimo še število prebivalcev in velikost občine (v km²), lahko ugotovimo, da povprečna manj razvita občina meri 52,8 km², medtem ko povprečna srednje razvita občina meri 134,7 km², razvita občina pa 125,9 km² (opisne statistike, priloga 7).

V povprečju ima manj razvita občina 3079 prebivalcev, kar je dejansko manj od zakonsko postavljene omejitve, po kateri naj bi občina le izjemoma imela manj kot 5000 prebivalcev⁵. Povprečna srednje razvita občina ima 12021 prebivalca, povprečna razvita občina pa 16981 prebivalcev. Iz tega je razvidno, da ima povprečna manj razvita občina 5x manj prebivalcev kot

Slika 4: Primerjava povprečnih velikosti občin, števila prebivalcev in pokritosti primerne porabe z lastnimi viri med tremi skupinami razvitosti

razvita občina in meri najmanj 2x manj od povprečne srednje razvite ali razvite občine. Domnevamo, da mora obstajati neka minimalna velikost občine (tako po površini kot – in predvsem - po številu prebivalcev), izpod katere občine nimajo dolgoročnih možnosti obstoja in razvoja. Meja je arbitrarna, vendar verjetno pod to mejo spada večina občin iz najmanj razvite skupine.

Male občine nimajo dovolj močnega lastnega gospodarskega potenciala in prebivalcev kot »davčne moči«, torej lastnih sredstev za nemoteno funkcioniranje, pa tudi državna sredstva niso dovolj visoka za preživetje, medtem ko večino proračuna porabijo za funkcioniranje občinske uprave (večje občine z izkoriščanjem ekonomije obsega za občinsko upravo porabijo znatno nižji proračunski delež, imajo optimalnejšo davčno moč, predvsem pa lastna sredstva za investiranje).

⁵Zakon o lokalni samoupravi določa, da ima občina najmanj 5000 prebivalcev oziroma manj, če gre za ustanovitev nove občine z združitvijo dveh ali več občin. Zaradi geografskih, obmejnih, narodnostnih, zgodovinskih ali gospodarskih razlogov pa sme imeti tudi manj kot 5000 prebivalcev (Predpisi o lokalni samoupravi, 1999).

Tako male manj razvite občine ostajajo odvisne od državne pomoči (direktna državna pomoč, spodbujanje povezovanja na regionalni ravni ali spodbujanje združevanja manjših občin - namesto nadaljnje cepitve prav teh).

Na podlagi podatkov o primerni porabi in lastnih prihodkih občin za leto 1999 (podatki po občinah iz priloge k diplomskemu delu – Brenčič, 2000) lahko potrdimo zgoraj napisano. Pokritost primerne porabe občine z lastnimi prihodki občine je v najrazvitejši skupini občin v povprečju 99 %, v skupini srednje razvitih občin 65 %, v skupini najmanj razvitih občin pa le še 40 % (slika 4).

5.2.3. PROSTORSKA UMESTITEV OBČIN, RAZVRŠČENIH V TRI SKUPINE RAZVITOSTI

S slike 5 je razvidna prostorska umestitev občin, ki se delijo glede na stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti. Zemljevid nam razkrije strogo ločnico med zahodno polovico Slovenije oziroma družbeno-ekonomsko razvitimi občinami in skrajnim vzhodnim delom Slovenije oziroma manj razvitimi občinami. Vmes je širši pas srednje razvitih občin.

Najbolj razvita sta osrednjeslovensko in obalnokraško območje, sledijo Goriška, večina Gorenjske in večji del Notranjskokraškega območja. Vsa ta območja imajo skupno značilnost – v vsakem od njih ima močno vlogo središče⁶, ki je tudi glavni center gospodarskega dogajanja in hkrati nosilec razvoja. Poudarek je na storitvenih dejavnostih in konkurenčni industriji. Ta center spodbuja živahno podjetniško dejavnost in inovativnost (tako materialne, tehnološke, duhovne kot tudi institucionalne inovacije). Zaradi pozitivnih signalov je gospodarstvo izvozno usmerjeno in izkazuje visoke stopnje produktivnosti. Posledično ima tak center velik zaposlitveni potencial in iz svoje bližnje in daljnje okolice črpa vire za proizvodne procese (v največji meri gre za perspektivno, visoko izobraženo delovno silo), na kar kaže visok indeks dnevnih migracij. Brezposelnost je na nizki ravni. Vsi ti dejavniki blagodejno vplivajo na življenjsko raven prebivalcev, ki se odraža v visokih osebnih prejemkih. Območja v okolici so razvojno odvisna od svojih središč, okolica pa središča oskrbuje z resursi (delovna sila, kapital, surovine). Po drugi strani se iz centra v njegovo okolje širijo inovacije in dejavnosti (blago, investicije), ne moremo pa zanemariti niti vpliva dnevnih migrantov, ki proizvajajo v večjih središčih (delovna sila), trošijo pa v svojih občinah bivanja. V zahodnem delu države se je tak razvoj iz centrov v okolico večinoma širil ob rekah in večjih cestnih povezavah, kar je opazno predvsem na relacijah Kranjska gora – Kranj – Ljubljana, Ljubljana – Postojna – Koper in Postojna – Ajdovščina – Nova Gorica.

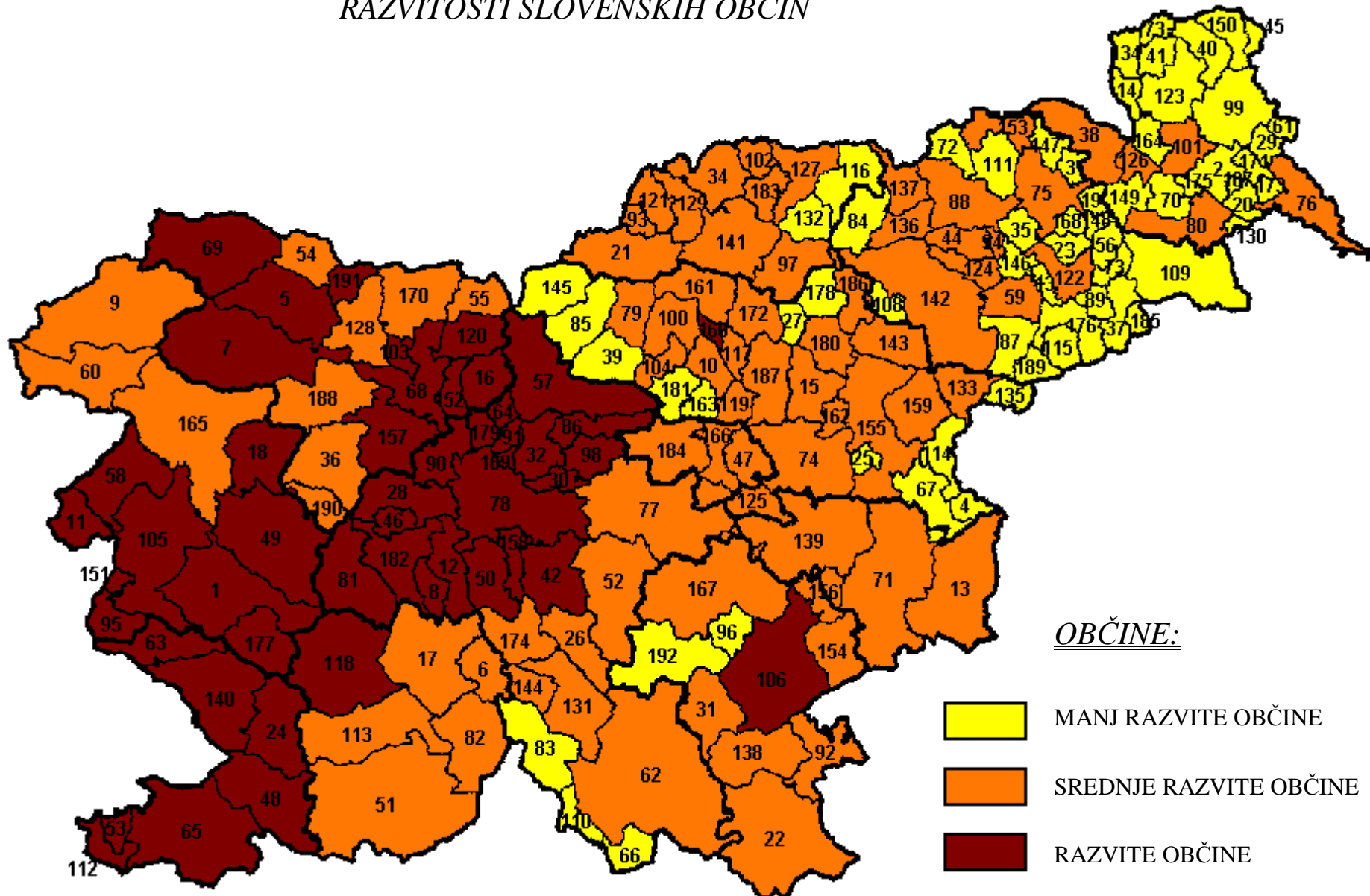
Najmanj razviti predeli zavzemajo skrajno vzhodno območje Slovenije. Za to območje je značilna nizka vrednost indeksa dnevnih migracij. Razlog je v slabi povezanosti občin (slabe cestne povezave, geografska izolacija) s svojimi centri, centri, ki bi morali spodbujati razvoj, so preveč odmaknjeni ali pa so šele v začetni fazi rasti in se krepijo na račun okolice.

⁶ Pri razlagi se nekoliko opiramo na Richardsonov model središča in okolice (Senjur, 1993).

OBCINE (192)

1 Ajdovščina	40 Gornji Petrovci	79 Ljubno	118 Postojna	157 Škofja Loka
2 Beltinci	41 Grad	80 Ljutomer	119 Prebold	158 Škofljica
3 Benedikt	42 Grosuplje	81 Logatec	120 Preddvor	159 Šmarje pri Jelšah
4 Bistrica ob Sotli	43 Hajdina	82 Loška dolina	121 Prevalje	160 Šmartno ob Paki
5 Bled	44 Hoče-Slivnica	83 Loški Potok	122 Ptuj	161 Šoštanj
6 Bloke	45 Hodoš – Hodos	84 Lovrenc na Pohorju	123 Puconci	162 Štore
7 Bohinj	46 Horjul	85 Luče	124 Rače-Fram	163 Tabor
8 Borovnica	47 Hrastnik	86 Lukovica	125 Radeče	164 Tišina
9 Bovec	48 Hrpelje-Kozina	87 Majšperk	126 Radenci	165 Tolmin
10 Braslovče	49 Idrija	88 Maribor	127 Radlje ob Dravi	166 Trbovlje
11 Brda	50 Ig	89 Markovci	128 Radovljica	167 Trebnje
12 Brezovica	51 Ilirska Bistrica	90 Medvode	129 Ravne na Koroškem	168 Trnovska vas
13 Brežice	52 Ivančna Gorica	91 Mengeš	130 Razkrižje	169 Trzin
14 Cankova	53 Izola – Isola	92 Metlika	131 Ribnica	170 Tržič
15 Celje	54 Jesenice	93 Mežica	132 Ribnica na Pohorju	171 Turnišče
16 Cerklje na Gorenjskem	55 Jezersko	94 Miklavž na Dravskem polju	133 Rogaška Slatina	172 Velenje
17 Cerknica	56 Juršinci	95 Miren-Kostanjevica	134 Rogašovci	173 Velika Polana
18 Cerkno	57 Kamnik	96 Mirna Peč	135 Rogatec	174 Velike Lašče
19 Cerkvenjak	58 Kanal	97 Mislinja	136 Ruše	175 Veržej
20 Črenšovci	59 Kidričevo	98 Moravče	137 Selnica ob Dravi	176 Videm
21 Črna na Koroškem	60 Kobarid	99 Moravske Toplice	138 Semič	177 Vipava
22 Črnomelj	61 Kobilje	100 Mozirje	139 Sevnica	178 Vitanje
23 Destrnik	62 Kočevje	101 Murska Sobota	140 Sežana	179 Vodice
24 Divača	63 Komen	102 Muta	141 Slovenj Gradec	180 Vojnik
25 Dobje	64 Komenda	103 Naklo	142 Slovenska Bistrica	181 Vrankso
26 Dobrepolje	65 Koper – Capodistria	104 Nazarje	143 Slovenske Konjice	182 Vrhnika
27 Dobrna	66 Kostel	105 Nova Gorica	144 Sodražica	183 Vuzenica
28 Dobrova-Polhov Gradec	67 Kozje	106 Novo mesto	145 Solčava	184 Zagorje ob Savi
29 Dobrovnik – Dobronak	68 Kranj	107 Odranci	146 Starše	185 Zavrč
30 Dol pri Ljubljani	69 Kranjska Gora	108 Oplotnica	147 Sveta Ana	186 Zreče
31 Dolenjske Toplice	70 Križevci	109 Ormož	148 Sveti Andraž v Slovenskih goricah	187 Žalec
32 Domžale	71 Krško	110 Osilnica	149 Sveti Jurij	188 Železniki
33 Dornava	72 Kungota	111 Pesnica	150 Šalovci	189 Žetale
34 Dravograd	73 Kuzma	112 Piran – Pirano	151 Šempeter-Vrtojba	190 Žiri
35 Duplek	74 Laško	113 Pivka	152 Šenčur	191 Žirovnica
36 Gorenja vas-Poljane	75 Lenart	114 Podčetrtek	153 Šentilj	192 Žužemberk
37 Gorišnica	76 Lendava – Lendva	115 Podlehnik	154 Šentjernej	
38 Gornja Radgona	77 Litija	116 Podvelka	155 Šentjur pri Celju	
39 Gornji Grad	78 Ljubljana	117 Polzela	156 Škocjan	

Slika 5: TRI SKUPINE DRUŽBENO-EKONOMSKE RAZVITOSTI SLOVENSКИH OBČIN

To dejstvo na ostale dejavnike razvitosti vpliva zelo zaviralno. Najbolj ogrožene so občine na obmejnem področju, še posebej tiste na meji z Madžarsko in Hrvaško, pa tudi skrajni S del Pomurske na meji z Avstrijo. Za ta območja so značilni strukturni problemi, kot je visoka stopnja brezposelnosti in veliko število zaposlenih v kmetijski dejavnosti, nizka konkurenčnost in produktivnost. Dohodek na prebivalca je na tem območju najnižji. Nadaljnji problem predstavlja iskanje rešitve v cepitvi že tako premajhnih občin, ki dolgoročno niso sposobne poskrbeti za svoj obstoj. Rešitev je morda v spodbujanju povezovanja občin in sodelovanje med njimi, v ukrepih za spodbujanje mobilnosti produkcijskih faktorjev in blaga investicije v infrastrukturno omrežje, podpora podjetjem (subvencije za ustvarjanje novih delovnih mest, spodbujanje investicij).

Med razvitim in manj razvitim območjem se nahaja širok pas, ki ga večinoma sestavljajo srednje razvite občine, za katere je značilno, da se centri razvoja že pojavljajo – nekateri so šele v začetni fazi rasti in se krepijo na račun okolice, drugi pa so že v fazi širitve navzven – v fazi, ko se razvojni center krepí, sočasno pa širi svojo dejavnost v okolico (primer: jugovzhodna Slovenija z Novim mestom). To območje je najbolj pestro, z nekaterimi težavami, ki se vlečejo od osamosvojitve, pa vendar verjamem, da ima visoke možnosti za razvoj. Infrastruktura je že dobro razvita. Na območju srednje razvitih občin je malo občin z visoko stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti, in nekaj občin z najnižjo stopnjo razvitosti.

6. DISKRIMINANTNA ANALIZA – PROUČEVANJE RAZLIK MED TREMI SKUPINAMI RAZVITOSTI SLOVENSКИH OBČIN

V predhodni točki smo določili optimalno in objektivno razvrstitev slovenskih občin glede na stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti. Ob predpostavki, da gre za naravno določene skupine, želimo zdaj ugotoviti, katere izmed obravnavanih spremenljivk najboljše razlikujejo med tremi skupinami razvitosti.

S pomočjo diskriminantne analize proučujemo razlike med enotami dveh ali več vnaprej poznanih skupin, pri čemer je položaj enot določen z vrednostmi proučevane množice spremenljivk. Določiti želimo takšne (kanonične) diskriminantne funkcije, ki kar najboljše (s čim manj napakami) ločujejo proučevane skupine.

Ko ugotovimo, kateri bistveni dejavniki vplivajo na pripadnost neke enote skupini, lahko v te skupine na podlagi enakih kriterijev razvrščamo nove enote, ob predpostavki, da so razmere ostale enake. To storimo s pomočjo Fischerjevih funkcij.

Ker smo opazovali celotno populacijo slovenskih občin, bo v našem primeru relevanten predvsem prvi del, saj želimo le proučiti razlike med vnaprej poznanimi skupinami občin. Podatke smo uporabili v nestandardizirani obliki, saj metoda ni občutljiva na standardizacijo.

Iz univariatne analize variance lahko razberemo, da vse spremenljivke ločujejo vsaj med enim parom povprečij obravnavanih skupin (tabela 10).

Izmed vseh obravnavanih spremenljivk je potrebno izbrati spremenljivke, ki kar najbolj ločujejo med posameznimi skupinami. To smo naredili s pomočjo metode Stepwise⁷.

Tabela 10: Univariatna analiza variance

Tests of Equality of Group Means					
	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
Izvoz na zaposlenega v \$	,766	28,882	2	189	,000
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,814	21,619	2	189	,000
Delež zaposlenih v kmetijstvu	,541	80,135	2	189	,000
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,630	55,564	2	189	,000
Stopnja registrirane brezposelnosti	,615	59,161	2	189	,000
Indeks dnevnih migracij	,752	31,099	2	189	,000
Število študentov na 1000 prebivalcev	,600	62,910	2	189	,000
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,372	159,421	2	189	,000
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,710	38,601	2	189	,000
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,267	259,485	2	189	,000

Stepwise metoda (tabela 11) je v model vključila 7 izmed 10-ih proučevanih spremenljivk. Nobena druga spremenljivka ni več izpolnjevala kriterijev, čeprav je na univariatni ravni značilnih vseh 10 spremenljivk (razlog gre iskati v prekrivanju informacij med spremenljivkami v modelu in tistimi izven njega).

Občine se torej med seboj optimalno ločijo glede na bruto dohodninsko osnovo na prebivalca, indeks dnevnih migracij, delež zaposlenih v kmetijstvu, število avtomobilov na 100 prebivalcev, stopnjo registrirane brezposelnosti, število študentov na 100 prebivalcev in izvoz na zaposlenega.

Tabela 11: Spremenljivke, vključene v model, metoda Stepwise

Variables Entered/Removed ^{a,b,c,d}									
Step	Entered	Wilks' Lambda				Exact F			
		Statistic	df1	df2	df3	Statistic	df1	df2	Sig.
1	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,267	1	2	189,000	259,485	2	189,000	,000
2	Indeks dnevnih migracij	,228	2	2	189,000	102,829	4	376,000	,000
3	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,200	3	2	189,000	77,033	6	374,000	,000
4	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,181	4	2	189,000	62,665	8	372,000	,000
5	Stopnja registrirane brezposelnosti	,165	5	2	189,000	54,112	10	370,000	,000
6	Število študentov na 1000 prebivalcev	,149	6	2	189,000	48,739	12	368,000	,000
7	Izvoz na zaposlenega v \$	,143	7	2	189,000	43,030	14	366,000	,000

At each step, the variable that minimizes the overall Wilks' Lambda is entered.

- a. Maximum number of steps is 20.
- b. Minimum partial F to enter is 3.84.
- c. Maximum partial F to remove is 2.71.
- d. F level, tolerance, or VIN insufficient for further computation.

⁷ Metoda Stepwise je uporabna tehnika, s katero v model izberemo najprimernejše spremenljivke in na njihovi podlagi kreiramo diskriminantne funkcije, ki kar najbolj ločijo med skupinami. Stepwise metoda je kombinacija »forward« in »backward« postopkov, torej postopkov vključevanja spremenljivk v model in odstranjevanja spremenljivk iz modela. Postopek se prične z 0 spremenljivkami v diskriminantni funkciji, v vsakem naslednjem koraku pa doda ali odvzame spremenljivko (optimizacija diskriminantnega kriterija). Spremenljivka, ki je že vsebovana v diskriminantni funkciji, je odstranjena, če ne minimizira diskriminantnega kriterija (v našem primeru uporabljamo kriterij Wilksove λ). Postopek je ustavljen, ko nobene spremenljivke ni več mogoče dodati oz. odstraniti iz diskriminantne funkcije.

Zdaj, ko so znane spremenljivke, bomo z njihovo pomočjo kreirali kanonične diskriminantne funkcije, ki ločijo med skupinami. Eno ključnih vprašanj je, kolikšno število diskriminantnih funkcij uporabiti. Iz testov značilnosti (tabela 12) je razvidno, da sta značilni dve diskriminantni funkciji. Vendar s prvo diskriminantno funkcijo lahko pojasnimo kar 89,1 % vseh razlik med skupinami, ki jih lahko pojasnita diskriminantni funkciji, zato je zadostna (in smiselna) že uporaba ene diskriminantne funkcije.

Tabela 12: Lastne vrednosti in deleži varianc spremenljivk v modelu – kanonični korelacijski koeficienti

Eigenvalues				
Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	3,782 ^a	89,1	89,1	,889
2	,464 ^a	10,9	100,0	,563

a. First 2 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Wilks' Lambda				
Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1 through 2	,143	361,966	14	,000
2	,683	70,888	6	,000

Kako dobro neka funkcija ločuje med posameznimi skupinami razvitosti občin, lahko preverimo z aposteriorno analizo variance. S prvo diskriminantno funkcijo smo uspeli ločiti vse tri skupine razvitosti (aposteriorna analiza variance, priloga 9), zato lahko še enkrat potrdimo, da za pojasnitev razlik med skupinami zadošča ena sama diskriminantna funkcija. Ne glede na to bomo v nadaljnji analizi uporabili dve diskriminantni funkciji.

Tabela 13: Nestandardizirani koeficienti kanonične diskriminantne funkcije

	Function	
	1	2
Izvoz na zaposlenega v \$	,000013398	-,000042447
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,086686849	,226107041
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,097529212	-,005054377
Indeks dnevni migracij	-,002657975	-,018398283
Število študentov na 1000 prebivalcev	,034101651	-,017700403
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,063486184	,087146506
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,000004794	,000002959
(Constant)	-5,825055017	-5,373963326

Unstandardized coefficients

Diskriminantno funkcijo lahko zapišemo kot linearno transformacijo osnovnih spremenljivk, ki smo jih s pomočjo metode Stepwise vključili v model (tabela 13).

1. kanonična diskriminantna funkcija:

$$\hat{y}_1 = -5,8250550 + 0,0000048 * bod + 0,0634862 * a + 0,0341017 * \check{s} - 0,0026580 * idm \\ - 0,0975292 * srb - 0,0866868 * zk + 0,0000134 * i$$

2. kanonična diskriminantna funkcija:

$$\hat{y}_2 = -5,3739633 + 0,0000030 * bod + 0,0871465 * a - 0,0177004 * \check{s} - 0,0183983 * idm \\ - 0,0050544 * srb + 0,2261070 * zk - 0,0000424 * i$$

kjer je:

- *bod* – bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT,
- *a* – število avtomobilov na 100 prebivalcev,
- *š* – število študentov na 1000 prebivalcev,
- *idm* – indeks dnevni migracij,
- *srb* – stopnja registrirane brezposelnosti,
- *zk* – delež zaposlenih v kmetijstvu in
- *i* – izvoz na zaposlenega.

Če iz matrike osnovnih podatkov (priloga 1) vstavimo vrednosti spremenljivk za enoto **Ajdovščina**, dobimo naslednji ocenjeni vrednosti za prvo in drugo diskriminantno funkcijo:

$$\hat{y}_1 = -5,8250550 + 0,0000048 * 873896 + 0,0634862 * 68,10 + 0,0341017 * 44,30 - 0,0026580 * 93 \\ - 0,0975292 * 7,60 - 0,0866868 * 2,30 + 0,0000134 * 2762,89 = \mathbf{3,05}$$

$$\hat{y}_2 = -5,3739633 + 0,0000030 * 873896 + 0,0871465 * 68,10 - 0,0177004 * 44,30 - 0,0183983 * 93 \\ - 0,0050544 * 7,60 + 0,2261070 * 2,30 - 0,0000424 * 2762,89 = \mathbf{1,05}$$

V katero skupino razvitosti enota spada, lahko ugotovimo s pomočjo tabele centroidov (tabela 14).

Mejo (za obe diskriminantni funkciji), ki loči prvo in drugo skupino razvitosti, lahko določimo s pomočjo obrazca za tehtano aritmetično sredino:

$$\bar{y}_{1(1,2)} = \frac{n_1 * \bar{y}_{11} + n_2 * \bar{y}_{12}}{n_1 + n_2} = \frac{49 * 2,654 + 80 * 0,267}{129} = \mathbf{1,17}$$

$$\bar{y}_{2(1,2)} = \frac{n_1 * \bar{y}_{21} + n_2 * \bar{y}_{22}}{n_1 + n_2} = \frac{49 * 0,685 + 80 * (-0,794)}{129} = \mathbf{-0,23}$$

pri čemer je n_1 število občin, prvotno razvrščenih v prvo skupino razvitosti in n_2 število občin, razvrščenih v drugo skupino razvitosti.

Ker sta vrednosti obeh izračunanih diskriminantnih funkcij za enoto Ajdovščina višji od meje, ki razmejuje prvo in drugo skupino razvitosti (razvite in srednje razvite občine), to občino lahko pripišemo prvi skupini, torej skupini, v kateri so najrazvitejše občine.

Tabela 14: Centroidi diskriminantnih funkcij za posamezne skupine razvitosti

Functions at Group Centroids

Cluster Number of Case	Function	
	1	2
1	2,654	,685
2	,267	-,794
3	-2,404	,476

Unstandardized canonical discriminant functions
evaluated at group means

Zdaj poskusimo oceniti še pripadajočo skupino razvitosti za občino **Žetale**. Ocenjeni vrednosti diskriminantnih funkcij sta naslednji:

$$\hat{y}_1 = -5,8250550 + 0,0000048 * 423554 + 0,0634862 * 41,75 + 0,0341017 * 9,87 - 0,0026580 * 15 - 0,0975292 * 14,30 - 0,0866868 * 9,20 + 0,0000134 * 7,43 = \mathbf{-3,04}$$

$$\hat{y}_2 = -5,3739633 + 0,0000030 * 423554 + 0,0871465 * 41,75 - 0,0177004 * 9,87 - 0,0183983 * 15 - 0,0050544 * 14,30 + 0,2261070 * 9,20 - 0,0000424 * 7,43 = \mathbf{1,09}$$

Mejo, ki loči drugo in tretjo skupino razvitosti spet lahko določimo s pomočjo obrazca za tehtano aritmetično sredino:

$$\bar{y}_{1(2,3)} = \frac{n_2 * \bar{y}_{12} + n_3 * \bar{y}_{13}}{n_2 + n_3} = \frac{80 * 0,267 + 63 * (-2,404)}{143} = \mathbf{-0,91}$$

$$\bar{y}_{2(2,3)} = \frac{n_2 * \bar{y}_{22} + n_3 * \bar{y}_{23}}{n_2 + n_3} = \frac{80 * (-0,794) + 63 * 0,476}{143} = \mathbf{-0,23}$$

pri čemer je n_2 število občin, prvotno razvrščenih v drugo skupino razvitosti (srednje razvite občine) in n_3 število občin, razvrščenih v tretjo skupino razvitosti (najmanj razvite občine).

Ker je vrednost prve izračunane diskriminantne funkcije za občino Žetale nižja od meje, ki razmejuje drugo in tretjo skupino razvitosti (torej srednje razvite in manj razvite občine), jo po tem kriteriju lahko razvrstimo v najmanj razvito skupino. Tudi po vrednosti druge diskriminantne funkcije jo lahko razvrstimo v tretjo skupino razvitosti (tokrat je kriterij drugačen – vrednost druge diskriminantne funkcije mora biti višja od meje, ki razmejuje drugo in tretjo skupino).

Strukturna matrika vsebuje korelacijske koeficiente med uporabljenimi spremenljivkami in diskriminantno funkcijo (tabela 15).

Tabela 15: Strukturna matrika

Structure Matrix

	Function	
	1	2
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,852*	,006
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,657*	,338
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,453*	,390
Število študentov na 1000 prebivalcev	,402*	-,338
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,397*	-,257
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,330*	-,145
Indeks rasti prebivalstva 1999/1998	,243*	-,049
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,080*	-,031
Izvoz na zaposlenega v \$	,197	-,586*
Indeks dnevnih migracij	,220	-,562*

Pooled within-groups correlations between discriminating variables and standardized canonical discriminant functions

Variables ordered by absolute size of correlation within function.

*. Largest absolute correlation between each variable and any discriminant function

a. This variable not used in the analysis.

Iz tabele 15 lahko razberemo, da obstaja močna pozitivna povezanost med prvo diskriminantno funkcijo in spremenljivko bruto osnova za dohodnino na prebivalca. Tako kot pri analizi glavnih komponent torej tudi s pomočjo diskriminantne analize lahko sprejmemo sklep, da spremenljivka bruto osnova za dohodnino na prebivalca dobro pojasnjuje razlike v stopnji družbeno-ekonomske razvitosti med posameznimi občinami. Visoka pozitivna povezanost je značilna tudi za to diskriminantno funkcijo in spremenljivko število avtomobilov na 100 prebivalcev. Med prvo diskriminantno funkcijo in številom študentov na 1000 prebivalcev obstaja srednje močna pozitivna povezanost. S to diskriminantno funkcijo sta srednje močno in negativno povezani spremenljivki stopnja registrirane brezposelnosti in delež zaposlenih v kmetijstvu. Iz zgoraj napisanega lahko zaključimo, da **prva diskriminantna funkcija** predstavlja **splošno družbeno-ekonomsko razvitost**. Z drugo diskriminantno funkcijo sta srednje močno in negativno povezani spremenljivki izvoz na zaposlenega in indeks dnevnih migracij. To sta hkrati spremenljivki, ki sta najmočneje povezani z drugo glavno komponento pri metodi glavnih komponent in tudi spremenljivki, ki dosegata najvišje vrednosti pri srednje razvitih občinah (razvrščanje v skupine).

Praktična vrednost diskriminantne analize je odvisna od končne ugotovitve, kako dobro nam diskriminantna funkcija uvrsti proučevane enote. Iz klasifikacijske matrike (U metoda) je razvidno, da s pomočjo diskriminantne analize pravilno uvrstimo 88,5 % enot (tabela 16).

Praktično koristnost diskriminantne analize (indeks izboljšanja) lahko izračunamo s pomočjo naslednjega obrazca:

$$I = \frac{o/n - e/n}{1 - e/n} * 100$$

pri čemer o predstavlja število pravilno⁸ razvrščenih enot, e število naključno pravilno razvrščenih enot, n pa število vseh enot.

$$e = \frac{1}{192} * (49^2 + 80^2 + 63^2) = 66,51$$

$$I = \frac{\frac{179}{192} - \frac{66,51}{192}}{1 - \frac{66,51}{192}} * 100 = 89,6 \%$$

V našem primeru indeks izboljšanja znaša 89,6 %, kar pomeni, da z uporabo metod diskriminantne analize pravilno uvrstimo 89,6 % več enot kot po naključju, za prav toliko pa je zmanjšana tudi napaka razvrščanja. Moč napovedi se torej izboljša za skoraj 90 % nad naključno uvrstitev, kar je izjemno dober rezultat.

Tabela 16: Klasifikacijska matrika

Classification Results^{b,c}

		Cluster Number of Case	Predicted Group Membership			Total
			1	2	3	
Original	Count	1	44	5	0	49
		2	2	76	2	80
		3	0	4	59	63
	%	1	89,8	10,2	,0	100,0
		2	2,5	95,0	2,5	100,0
		3	,0	6,3	93,7	100,0
Cross-validated ^a	Count	1	42	7	0	49
		2	5	71	4	80
		3	0	6	57	63
	%	1	85,7	14,3	,0	100,0
		2	6,3	88,8	5,0	100,0
		3	,0	9,5	90,5	100,0

a. Cross validation is done only for those cases in the analysis. In cross validation, each case is classified by the functions derived from all cases other than that case.

b. 93,2% of original grouped cases correctly classified.

c. 88,5% of cross-validated grouped cases correctly classified.

7. PRIMERJAVA TREH METOD PROUČEVANJA RAZVITOSTI

7.1. Primerjava metod in njihovih rezultatov

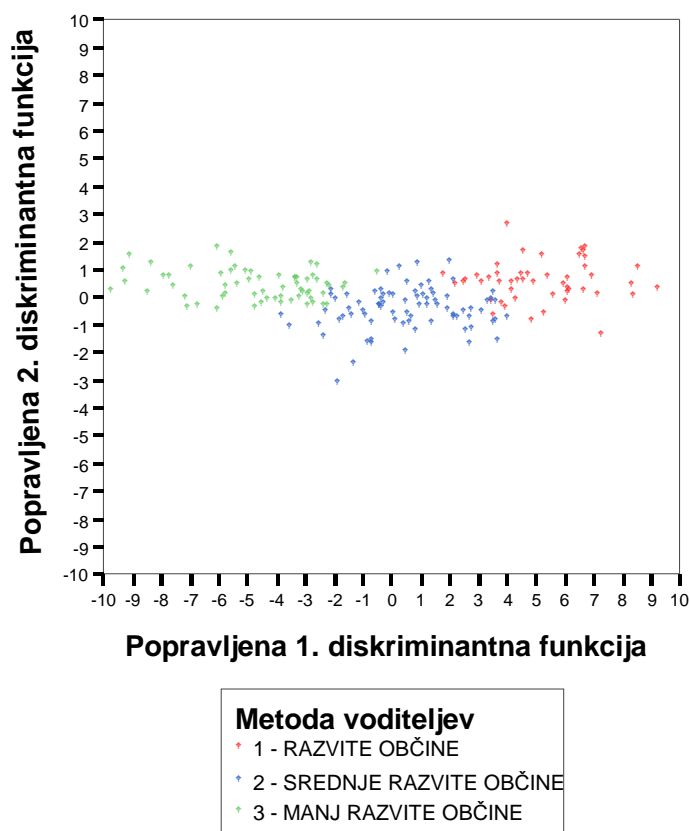
➔ Diskriminantna analiza in razvrščanje v skupine

Metoda voditeljev in diskriminantna analiza nam že sami po sebi ponujata končno razvrstitev – tri skupine razvitosti. Ob predpostavki, da skupine, dobljene s pomočjo metode voditeljev, prikazujejo dejansko stanje, nam diskriminantna analiza z določitvijo kanoničnih diskriminantnih funkcij pravilno razvrsti (po U-metodi) kar 88,5 % proučevanih občin. To pomeni, da smo z obema metodama dobili zelo podobne rezultate, pri čemer smo seveda pri

⁸ Predpostavljamo, da je »pravilna« razvrstitev dobljena s pomočjo metode voditeljev.

obeh metodah uporabili iste spremenljivke, vendar različne kriterijske funkcije. Ob tem dodajmo, da je metoda voditeljev v svoji proceduri razvrščanja upoštevala vseh 10 v tretjem poglavju izbranih spremenljivk, medtem ko je diskriminantna analiza s Stepwise kriterijem izbire spremenljivk v model izbrala sedem spremenljivk – bruto dohodninsko osnovo na prebivalca, delež zaposlenih v kmetijstvu, število avtomobilov na 100 prebivalcev, število študentov na 1000 prebivalcev, indeks dnevnih migracij, stopnjo registrirane brezposelnosti in izvoz na zaposlenega. To pomeni, da zgornjih sedem spremenljivk dovolj dobro pojasnjuje razlike v razvitosti med proučevanimi občinami. Najpomembnejša spremenljivka, uporabljena v diskriminantni analizi, je bruto osnova za dohodnino na prebivalca – obstaja namreč močna povezanost med prvo diskriminantno funkcijo in to spremenljivko, ob tem pa moramo upoštevati tudi, da ta diskriminantna funkcija pojasni kar 89,1 % celotne variabilnosti, ki jo uspeta pojasniti obe diskriminantni funkciji. Iz navedenega lahko zaključimo, da je kazalec bruto osnova za dohodnino na prebivalca dober pokazatelj družbeno-ekonomske razvitosti slovenskih občin.

Slika 6: Grafični prikaz občin (po skupinah razvitosti iz metode voditeljev) v prostoru diskriminantnih funkcij⁹

⁹ – Standardizirane vrednosti obeh diskriminantnih funkcij so popravljeni tako, da so množene s korenem iz njihovih lastnih vrednosti. S tem smo dobili realno relativno razmerje oddaljenosti med enotami (slika se je raztegnila v smeri prve diskriminantne funkcije).

S slike 6 je razvidna grafična primerjava obeh metod razvitosti. Slika občin v prostoru dveh diskriminantnih funkcij ne kaže izrazitih naravnih skupin, kar je pričakovano (proučevali smo relativno razvitost celotne populacije slovenskih občin in ne le vzorec ekstremno razvitih in nerazvitih občin). Različne barve občin predstavljajo različne skupine razvitosti (po metodi voditeljev). Iz slednjega je razvidno, da se skupine med seboj skoraj ne prekrivajo, kar pomeni, da je razvrstitev dokaj stabilna.

➔ Razvrščanje v skupine in metoda glavnih komponent

Metoda glavnih komponent ni neposredno primerljiva z metodo voditeljev, saj smo s pomočjo prve metode dobili ranžirno vrsto (oz. razvrstitev občin glede na indeks razvitosti, ki ga predstavlja tehtana aritmetična sredina dveh pomembnih glavnih komponent). Da bi metodi postali primerljivi, smo na podlagi ranžirne vrste občine razvrstili v tri skupine razvitosti. Kriterij, po katerem smo določili število enot, ki pripadajo posamezni skupini, smo vzeli iz metode voditeljev – v skupini najbolj razvitih občin je 49 enot, v skupini srednje razvitih 80 in v skupini najmanj razvitih 63 enot. Metoda glavnih komponent v primerjavi z metodo voditeljev »nepravilno« napove pripadnost 43 enot. Praktična koristnost takšne razvrstitve je potemtakem:

$$I = \frac{149/192 - 66,51/192}{1 - 66,51/192} * 100 = 65,7 \%$$

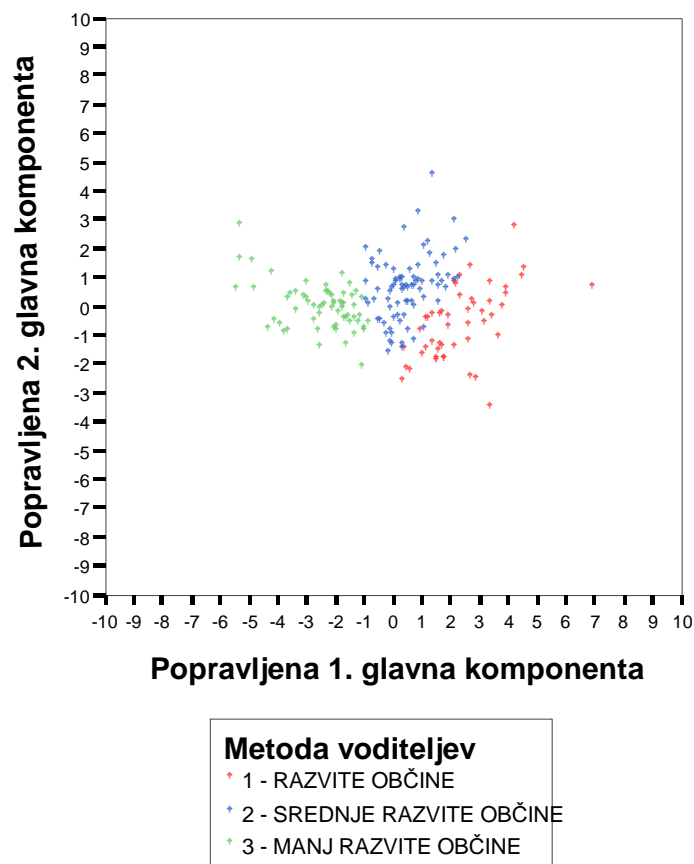
To pomeni, da smo s pomočjo prirejene metode glavnih komponent pravilno razvrstili slabih 66 % enot več, kot po naključju.

Dodati moramo, da je metoda glavnih komponent v indeksu razvitosti uspela zadržati največ, kar 90,5 % celotne variabilnosti spremenljivke bruto osnova za dohodnino na prebivalca. Iz zgoraj navedenega lahko ponovno potrdimo, da spremenljivka bruto osnova za dohodnino na prebivalca dobro pojasnjuje stopnjo družbeno-ekonomske razvitosti občin.

Opazimo lahko tudi naslednjo povezavo: spremenljivke, ki so negativno povezane s prvo pomembno glavno komponento (ki predstavlja splošno družbeno-ekonomsko razvitost), dosegajo najvišje vrednosti pri manj razvitih občinah, ostale, pozitivno povezane s prvo pomembno glavno komponento, pa pri najbolj razvitih občinah. Spremenljivki, ki pomembno vplivata na drugo pomembno glavno komponento, pa dosegata najvišje vrednosti pri srednje razvitih občinah.

Slika 7 grafično primerja metodo glavnih komponent (dve pomembni glavni komponenti) in metodo voditeljev. Kot v predhodnem razdelku, smo tudi tokrat upoštevali variabilnosti po posameznih glavnih komponentah (standardizirane vrednosti pomembnih glavnih komponent so množene s korenem iz njihovih lastnih vrednosti), zaradi česar se ohranja relativno razmerje oddaljenosti med enotami. Čeprav se občine ne porazdeljujejo v izrazito ločene skupine, je prekrivanje med skupinami majhno. To pomeni, da so proučevane skupine stabilne in objektivne.

Slika 7: Grafični prikaz občin (po skupinah razvitosti iz metode voditeljev) v prostoru pomembnih glavnih komponent

→ Metoda glavnih komponent in diskriminantna analiza

Metod ne moremo neposredno primerjati, opišemo pa lahko, v čem so si podobni njuni rezultati. S pomočjo metode glavnih komponent smo določili dve pomembni glavni komponenti, medtem ko je diskriminantna analiza določila dve pomembni diskriminantni funkciji. S prvo glavno komponento (metoda glavnih komponent), ki pojasni 47,28 % variabilnosti desetih proučevanih spremenljivk, je najmočnejše povezana spremenljivka bruto osnova za dohodnino (korelacijski koeficient med prvo glavno komponento in to spremenljivko znaša 0,95). Prva diskriminantna funkcija, ki pojasni kar 89,1 % vseh razlik med skupinami, ki jih lahko pojasni diskriminantna analiza, je ravno tako najmočnejše povezana s spremenljivko bruto osnova za dohodnino (korelacijski koeficient 0,852). Na prvo glavno komponento (metoda glavnih komponent) pomembno vpliva 8 od 10 proučevanih spremenljivk, ki predstavljajo splošno družbeno-ekonomsko razvitost. Na prvo diskriminantno funkcijo (diskriminantna analiza) pomembno vpliva 5 od 7 spremenljivk, uvrščenih v model. Tudi te spremenljivke predstavljajo splošno družbeno-ekonomsko razvitost. Za drugo glavno komponento sta pomembni spremenljivki izvoz na zaposlenega in indeks dnevni migracij. To sta hkrati tudi spremenljivki, ki sta pomembni za

drugo diskriminantno funkcijo. Iz navedenega lahko zaključimo, da izbrane spremenljivke dobro pojasnjujejo razlike v razvitosti med posameznimi občinami.

Obe metodi implicitno poudarjata pomembnost spremenljivke bruto osnova za dohodnino na prebivalca, ki je najboljši posamični indikator družbeno-ekonomske razvitosti na občinski ravni. O tem se lahko prepričamo tudi z izračunom bivariatnih korelacijskih koeficientov med spremenljivko bruto osnova za dohodnino na prebivalca in rezultati posameznih metod (priloga 11).

- Koeficient korelacije med spremenljivko bruto osnova za dohodnino na prebivalca in indeksom razvitosti (tehtana aritmetična sredina pomembnih glavnih komponent), znaša 0,882, kar pomeni, da je povezanost med pomembnima glavnima komponentama, ki predstavljata indeks splošne družbeno-ekonomske razvitosti, in velikostjo bruto dohodninske osnove na prebivalca, močna in pozitivna.
- Koeficient korelacije ranga med rangi spremenljivke bruto osnova za dohodnino na prebivalca (1-192) in tremi skupinami razvitosti (metoda voditeljev, rangi 1-3) znaša 0,881, kar pomeni, da je povezanost med rangi močna in pozitivna.
- Koeficient korelacije ranga med rangi spremenljivke bruto osnova za dohodnino na prebivalca (1-192) in tremi skupinami razvitosti (diskriminantna analiza, rangi 1-3) znaša 0,885 – tudi tokrat je povezava med rangi močna in pozitivna.

7.2. Grafična primerjava rezultatov metod

Iz grafične predstavitve (slika 8) so razvidne razlike v rezultatih med tremi različnimi metodami proučevanja razvitosti¹⁰. Pripadnost posameznih občin različnim skupinam razvitosti glede na metodo je navedena v prilogi 10. Stabilne razvrstitve občin so v največji meri prisotne na območju Primorske in Goriške ter jugovzhodne in osrednje Slovenije.

8. SKLEP

Gospodarski razvoj se znotraj Slovenije po posameznih občinah ne širi enakomerno – med njimi obstajajo velike razlike. Danes imamo v Sloveniji 192 občin. Povprečna občina ima 10353 prebivalcev in meri nekaj manj kot 106 km². Delo je nastajalo v času intenzivnih razprav o smiselnosti nadaljnje drobitve občin. Menimo, da bi povečevanje števila občin prispevalo k nadaljnjemu poglobljanju razlik med njimi in je hkrati v nasprotju s težnjo po skladnejšem razvoju vseh območij, ki je in mora biti sestavni del učinkovite razvojne politike vsake države.

V tem delu smo se vprašali, kakšne so razlike v razvitosti slovenskih občin in katere med njimi lahko štejemo med bolj in katere med manj razvite.

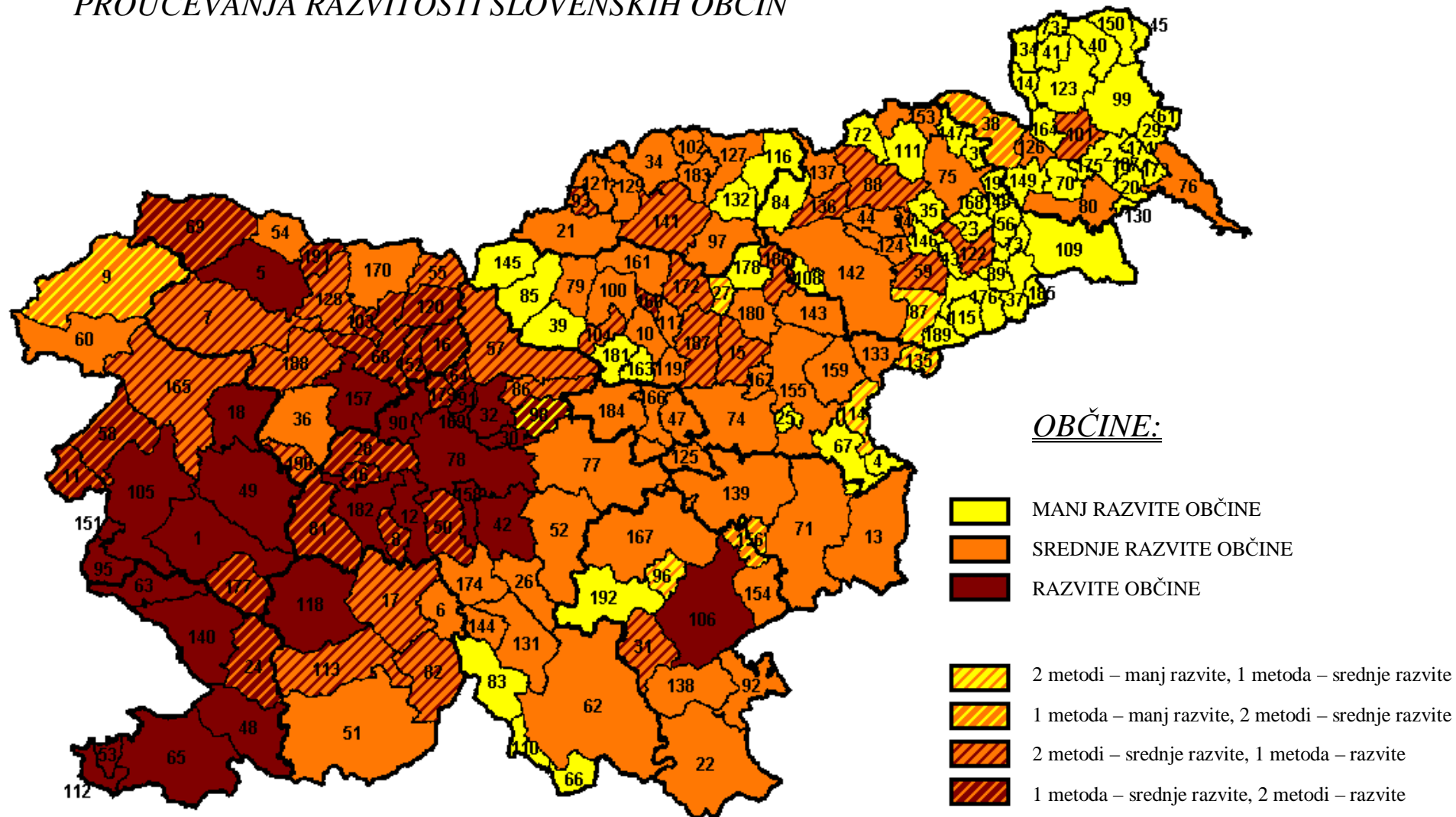
Temeljni ekonomski indikator, ki ga navadno uporabljamo v primerjalnih analizah razvitosti – bruto domači proizvod na prebivalca – povsem racionalno ni agregiran na tako nizki ravni, kot

---

¹⁰Ob tem smo metodo glavnih komponent nekoliko prilagodili – ranžirno vrsto smo razdelili na tri skupine, velikost skupine pa smo določili kar po velikostih skupin, ki smo jih dobili s pomočjo metode voditeljev.

*Slika 8: GRAFIČNA PRIMERJAVA VSEH TREH METOD
PROUČEVANJA RAZVITOSTI SLOVENSКИH OBČIN*

Legenda občin je na strani 30!

so (male) slovenske občine. Čeprav nam to otežuje »konvencionalno« primerjavo, smo težavo, kakor se je izkazalo v teku analize, uspešno odpravili z izbiro nadomestnega kazalca – bruto osnova za dohodnino na prebivalca. Poleg tega kazalca smo v analizi uporabili še druge ekonomske, demografske in socialne kazalce ter kazalec življenjske ravni, ki z več vidikov osvetljujejo raven družbeno-ekonomske razvitosti.

Na celotni populaciji slovenskih občin smo opazovali 10 spremenljivk, ki smo jih s pomočjo metode glavnih komponent prikazali z dvema pomembnima glavnima komponentama. Pri tem smo izgubili del informacij – z dvema glavnima komponentama je pojasnenih skoraj 61 % celotne variabilnosti proučevanih spremenljivk. Pri tem nam je uspelo zadržati skoraj 91 % variabilnosti spremenljivke bruto osnova za dohodnino na prebivalca, ki je hkrati kazalec, ki ga v statističnih analizah večkrat zasledimo kot nadomestek bruto domačega proizvoda na prebivalca.

Rezultat metode glavnih komponent je razvrstitev občin po rangi razvitosti (tehtana aritmetična sredina dveh pomembnih glavnih komponent). Po tej metodi so najbolj razvite občine Trzin, Novo mesto, Ljubljana, Šempeter-Vrtojba in Sežana, najmanj pa so razvite občine Šalovci, Trnovska vas, Grad, Cerkevjak in Kuzma.

V okviru metod razvrščanja v skupine smo najprej uporabili hierarhično metodo razvrščanja, katere rezultat je dendrogram, na podlagi katerega smo sprejeli odločitev o treh različnih skupinah družbeno-ekonomske razvitosti slovenskih občin. Dobljeno razvrstitev smo še izboljšali s pomočjo nehierarhične metode razvrščanja. V primerjavi s hierarhično razvrstitvijo je skupino spremenilo 38 občin. Vzrok za tolikšne spremembe je v veriženju, ki je značilno za hierarhično klasifikacijo, in v dejstvu, da ne obstajajo naravno ostro ločene skupine.

Po metodi voditeljev je v skupino najbolj razvitih občin razvrščenih 49 enot. Za te občine je značilna visoka bruto osnova za dohodnino na prebivalca, ki kaže na visoko kupno moč prebivalstva in hkrati na visoko družbeno-ekonomsko razvitost. Gospodarska struktura pospešuje razvoj podjetništva in inovativnosti, kar se odraža v razcvetu števila poslovnih subjektov. Ekonomska moč gospodarstva občin, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, je najvišja. Prednost teh občin je tudi človeški potencial, število študentov na 1000 prebivalcev je najvišje. Sodobne dejavnosti, dobre zaposlitvene možnosti za visoko izobraženi kader, spodbudno okolje in imidž občin so dejavniki, ki prispevajo k rasti števila prebivalcev, k čemer v veliki meri prispevajo migracije. To so tudi občine, ki imajo najmanj izražene strukturne probleme – stopnja registrirane brezposelnosti in delež zaposlenih v kmetijstvu sta na najnižji ravni. Kvaliteta življenja v tej skupini občin je visoka, na kar kaže tudi visoka vrednost kazalca življenjske ravni – število avtomobilov na 100 prebivalcev.

Glavnino predstavlja 80 srednje razvitih občin. Večina proučevanih kazalcev v tej skupini razvitosti ne odstopa od povprečja. Izjemo predstavljata kazalca izvoz na zaposlenega, ki kaže na visoko izvozno usmerjenost, in indeks dnevnih migracij, ki kaže na visok zaposlitveni potencial srednje razvitega območja.

Preostalih 63 občin predstavlja najmanj razvito skupino. Te občine so slabo povezane z gravitacijskimi središči, so razmeroma redko poseljene in zavzemajo najmanjši del Slovenije. Kar 43 % manj razvitih občin leži ob meji s Hrvaško, Madžarsko ali Avstrijo. Ekonomska moč

gospodarstev tega območja je podpovprečna, občine so premalo izvozno usmerjene, gospodarstvo je usmerjeno v kmetijstvo. Pereč problem predstavlja prisotnost strukturnih problemov – stopnja registrirane brezposelnosti je najvišja. Splošno okolje in imidž manj razvitih občin delujeta nespodbudno, zaradi česar je moč opaziti zmanjševanje števila prebivalcev. Življenjska raven prebivalstva je nizka, bruto dohodninska osnova na prebivalca pa je daleč podpovprečna.

Najmanj razvite občine imajo v povprečju 3079 prebivalcev, kar je manj od zakonsko zahtevanega kriterija za ustanovitev občine, in hkrati kar 5-krat manj od povprečja razvitih občin. Po površini manj razvite občine v povprečju merijo 52,8 km², kar je več kot 2-krat manj od srednje razvitih in razvitih občin. Večina majhnih in nerazvitih občin dolgoročno ne bo sposobna preživeti brez državne pomoči. Na to kaže tudi pokritost primerne porabe občine z lastnimi prihodki, ki je v manj razvitih občinah le 40 % (v primerjavi s srednje razvitimi, pri katerih znaša vrednost tega kazalca 66 % in v primerjavi z 99 % pokritostjo primerne porabe z lastnimi viri pri razvitih občinah). Tako lahko potrdimo v uvodu zastavljeno hipotezo, da obstaja povezava med velikostjo občine (tako po številu prebivalcev, kot po površini ozemlja) in njeno razvitostjo.

Ob prostorskem pregledu delitve slovenskih občin na tri skupine razvitosti je opaziti izrazito delitev Slovenije na razviti zahod in nerazviti vzhod. Med tema dvema področjema se razprostira širši prehodni pas srednje razvitih občin. Na razvoj spodbudno vpliva tudi razvito infrastrukturno omrežje (razvoj se širi ob rekah in prometnejših cestnih povezavah), zaviralno pa vplivajo bližina meje z Madžarsko, Hrvaško in Avstrijo ter nerešeni strukturni problemi (prevlada kmetijstva, brezposelnost).

S pomočjo diskriminantne analize smo potrdili, da razlike med tremi skupinami družbeno-ekonomske razvitosti optimalno pojasnjuje sedem izmed desetih proučevanih spremenljivk. Moč napovedi pripadnosti skupinam se je z uporabo diskriminantne analize izboljšala za skoraj 90 % nad naključno uvrstitev, kar je dober rezultat.

Z vsemi tremi multivariatnimi metodami proučevanja družbeno-ekonomske razvitosti smo dobili podobne rezultate. Razlog za odstopanja med rezultati je v tem, da se občine (glede na proučevane spremenljivke) ne porazdeljujejo v izrazito ločene skupine. Vendar drži, da izbrane spremenljivke kar najbolje pojasnjujejo razlike v razvitosti, zato so prekrivanja med skupinami majhna.

Proučevane metode implicitno kažejo na pomembnost spremenljivke bruto osnova za dohodnino na prebivalca, zato verjamemo, da je prav ta kazalec najboljši posamični indikator družbeno-ekonomske razvitosti.

Slovenija je kljub razmeroma majhni površini izjemno raznolika država. Med njenimi občinami obstajajo geografske, zgodovinske in kulturne razlike in – posledično – tudi razlike v družbeno-ekonomski razvitosti. Končajmo s potrditvijo v uvodu postavljene hipoteze, da obstajajo izrazite razlike med razvitim zahodnim in manj razvitim vzhodnim delom države.

9. LITERATURA

1. Allen S. J., Hubbard R.: Regression Equations of the Latent Roots of Random Data Correlation Matrices with Unities on the Diagonal. *Multivariate Behavioral Research*, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 21 (1986), 2, str. 393 – 398.
2. Brenčič Jakob: Problemi sistema financiranja slovenskih občin v luči mednarodne primerjave. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 46 str., 2 tbl.
3. Čokert Andrej et al.: Pokrajine v Sloveniji. Ljubljana: Vlada Republike Slovenije, Služba za lokalno samoupravo, 1999. 126 str.
4. Farič Metka, Pečar Janja: Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1999. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj, 2001. 151 str.
5. Ferligoj Anuška: Razvrščanje v skupine. Ljubljana: Raziskovalni inštitut, Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, 1989. 182 str.
6. Košmelj Blaženka: Faktorska analiza. Ljubljana: Ekonomska fakulteta Borisa Kidriča, 1986. 50 str.
7. Nordhaus William D., Samuelson Paul A.: *Economics*. New York: Mc Graw-Hill, Inc., 1995. 789 str.
8. Orožen Adamič Milan, Perko Drago: Slovenske občine. Številčni in statistični prikaz. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998. 320 str.
9. Rovan Jože: Obuhvatanje multivarijacionog karaktera ekonomskih veličina metodom glavnih komponenata i faktorskom analizom. Magistrsko delo. Beograd: Ekonomska fakulteta, 1987. 187 str.
10. Rovan Jože, Turk Tomaž: Analiza podatkov s SPSS za Windows. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 262 str.
11. Senjur Marjan: Gospodarska rast in razvojna ekonomika. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1993. 537 str.
12. Sharma Subhash: *Applied Multivariate Techniques*. New York: John Wiley & Sons, Inc., 1996. 493 str.
13. Statsoft Electronic Textbook. (URL:<http://statsoft.com/textbook/stathome.html>), 20.1.2002.
14. Vlaj Stane: Lokalna samouprava. Občine in pokrajine. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 1998. 456 str.

10. VIRI

1. Interno gradivo Gospodarske zbornice Slovenije.
2. Interno gradivo Ministrstva za notranje zadeve.
3. Predpisi o lokalni samoupravi. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 1999. 152 str.
4. Statistični letopis Republike Slovenije 2000. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2000. 687 str.
5. Statistični letopis Republike Slovenije 2001. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2001. 694 str.
6. Rezultati raziskovanj št. 748/2000. Statistični urad Republike Slovenije, 2000.
7. Statistične informacije št. 53/2000. Statistični urad Republike Slovenije, 2000.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: MATRIKA PODATKOV.....	1
PRILOGA 2: OSNOVNE OPISNE STATISTIKE ZA PROUČEVANE SPREMENLJIVKE.....	8
PRILOGA 3: METODA GLAVNIH KOMPONENT	9
KORELACIJSKA MATRIKA	10
HORNOVA PARALELNA PROCEDURA.....	13
PRILOGA 4: RAZVRŠČANJE V SKUPINE – HIERARHIČNA METODA.....	14
DREVO RAZVRŠČANJA	15
OPISNE STATISTIKE ZA TRI SKUPINE RAZVITOSTI (STANDARDIZIRANE VREDNOSTI).....	16
OPISNE STATISTIKE ZA TRI SKUPINE RAZVITOSTI.....	17
PRILOGA 5: APOSTERIORNA ANALIZA VARIANCE ZA TRI SKUPINE RAZVITOSTI	18
PRILOGA 6: RAZVRŠČANJE V SKUPINE – METODA VODITELJEV.....	21
PRILOGA 7: OPISNE STATISTIKE ZA TRI SKUPINE RAZVITOSTI (METODA VODITELJEV).....	23
PRILOGA 8: DISKRIMINANTNA ANALIZA.....	24
PRILOGA 9: APOSTERIORNA ANALIZA VARIANCE ZA 1. DISKRIMINANTNO FUNKCIJO	31
PRILOGA 10: RAZLIKE MED METODAMI PROUČEVANJA RAZVITOSTI – PRIPADNOST POSAMEZNIH OBČIN TREH SKUPINAM RAZVITOSTI	32
PRILOGA 11: KOEFICIENTI KORELACIJE MED SPREMENLJIVKO BRUTO OSNOVA ZA DOHODNINO IN REZULTATI POSAMEZNIH METOD.....	36
PRILOGA 12: GRAFIČNI PRIKAZ OBČIN V PROSTORU GLAVNIH KOMPONENT.....	37
PRILOGA 13: GRAFIČNI PRIKAZ OBČIN V PROSTORU DISKRIMINANTNIH FUNKCIJ.....	38

PRILOGA 1: Matrika podatkov

OBČINA	Površina občine v km ²	Prebivalci	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Dohodninska osnova na prebivalca	Dodana vrednost na zaposlenega	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevnih migracij	Študenti na 1000 prebivalcev	Izvoz na zaposlenega (v \$)	Poslovni subjekti na 100 prebivalcev	Avtomobili na 100 prebivalcev
1 Ajdovščina	245,2	17.809	102,0	873.896	3.648	2,3	7,6	93	44	2.763	7,5	68
2 Beltinci	62,2	8.549	100,1	630.656	2.100	6,7	13,8	40	26	522	4,3	44
3 Benedikt	24,1	2.087	107,7	455.340	2.607	6,7	17,3	32	8	0	3,0	43
4 Bistrica ob Sotli	31,1	1.463	92,3	497.843	2.519	12,8	14,8	65	10	1.022	4,8	47
5 Bled	188,5	11.076	100,4	879.956	3.231	2,6	9,8	96	39	4.105	9,9	55
6 Bloke	75,1	1.568	99,4	760.276	3.844	5,2	8,2	43	7	875	6,5	53
7 Bohinj	333,7	5.220	100,4	763.909	2.604	2,2	7,6	45	28	235	10,0	53
8 Borovnica	42,3	3.781	104,2	909.023	4.195	1,1	7,0	27	38	1.314	4,7	58
9 Bovec	367,3	3.445	101,2	780.057	3.006	2,3	9,7	84	26	8.596	8,3	53
10 Braslovče	54,9	4.808	105,4	741.387	3.672	4,0	11,0	32	12	433	6,0	51
11 Brda	72,0	5.806	100,3	794.266	2.358	7,0	7,4	31	27	89	5,1	72
12 Brezovica	91,2	9.009	114,1	922.464	3.846	1,0	5,6	37	45	407	7,1	64
13 Brežice	268,1	24.493	98,9	695.748	2.984	5,4	15,0	85	30	791	7,1	52
14 Cankova	30,6	2.116	92,8	497.999	2.437	10,6	19,9	39	1	2	5,0	44
15 Celje	94,9	49.572	97,5	827.259	3.718	0,7	19,6	147	43	4.350	8,6	64
16 Cerklje na Gorenjskem	78,0	6.271	107,9	811.315	6.796	3,5	8,9	70	32	313	6,0	54
17 Cerknica	241,3	10.313	104,3	819.289	2.967	2,5	11,5	72	40	4.611	6,9	56
18 Cerknjo	131,6	5.156	99,7	856.510	4.149	2,6	5,0	89	40	12.304	6,2	57
19 Cerkvenjak	23,0	2.144	98,7	392.599	1.257	8,0	19,3	24	5	2	2,0	39
20 Črenšovci	33,7	4.415	98,5	503.221	2.171	6,0	19,0	39	38	82	4,8	48
21 Črna na Koroškem	156,0	3.713	95,1	655.202	2.784	2,4	12,4	60	27	1.146	3,7	49
22 Črnomelj	339,7	14.960	101,5	685.548	3.908	3,7	12,0	86	29	6.645	6,8	52
23 Destričnik	34,4	2.532	103,7	506.258	2.314	5,6	20,3	20	27	7	2,5	40
24 Divača	147,8	3.850	100,1	932.695	2.465	1,5	6,9	55	34	241	5,2	72
25 Dobje	17,5	1.019	93,6	500.067	1.271	6,5	18,0	33	7	453	4,7	48
26 Dobropolje	94,9	3.521	102,0	705.588	3.091	3,8	8,5	51	19	726	6,1	52
27 Dobrna	31,7	2.068	101,9	653.676	2.561	4,1	12,8	62	13	0	4,5	50

OBČINA	Površina občine v km ²	Prebivalci	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Dohodninska osnova na prebivalca	Dodana vrednost na zaposlenega	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevnih migracij	Študenti na 1000 prebivalcev	Izvoz na zaposlenega (v \$)	Poslovni	Avtomobili
											subjekti na 100 prebivalcev	na 100 prebivalcev
28 Dobrova-Polhov Gradec	117,5	6.411	108,6	821.387	3.137	2,9	5,4	32	45	536	5,7	57
29 Dobrovnik - Dobronak	31,1	1.419	90,9	548.541	2.671	11,8	20,1	28	12	0	4,5	47
30 Dol pri Ljubljani	33,3	4.163	110,2	918.415	6.725	1,4	16,6	47	37	3.719	7,0	81
31 Dolenjske Toplice	110,2	3.296	101,6	828.659	2.176	4,1	7,1	58	10	414	4,6	58
32 Domžale	72,3	29.373	108,2	942.356	3.926	1,2	8,9	88	49	4.843	8,6	64
33 Dornava	28,4	2.661	101,4	552.868	2.163	4,9	16,0	73	28	83	4,7	46
34 Dravograd	105,0	8.708	101,8	718.122	2.891	2,1	9,3	79	39	4.047	6,8	51
35 Duplek	40,0	5.874	100,8	611.737	2.412	2,7	21,7	27	31	39	4,9	47
36 Gorenja vas-Poljane	153,3	6.769	106,2	648.976	3.784	3,7	7,4	42	40	205	5,0	50
37 Gorišnica	61,2	5.975	97,9	530.585	3.511	6,5	17,5	34	25	351	3,8	48
38 Gornja Radgona	128,1	12.607	96,5	570.907	3.414	5,7	25,6	110	33	2.631	6,0	50
39 Gornji Grad	90,1	2.619	97,3	579.892	1.701	5,6	14,1	42	28	424	6,1	41
40 Gornji Petrovci	66,8	2.387	87,4	460.736	1.059	17,8	11,7	59	15	2	3,9	45
41 Grad	37,4	2.602	90,2	314.999	2.708	13,0	16,7	36	6	33	2,9	35
42 Grosuplje	133,8	15.273	112,4	933.877	3.659	2,2	11,0	65	436	2.318	7,7	59
43 Hajdina	21,6	3.681	96,4	706.925	3.616	6,6	17,8	37	11	31	5,3	49
44 Hoče-Slivnica	53,7	9.613	103,2	729.242	3.435	1,6	18,6	68	14	2.499	5,6	51
45 Hodoš - Hodos	18,1	390	80,8	364.970	539	22,9	10,1	112	5	89	5,1	39
46 Horjul	32,5	2.604	106,8	826.867	3.597	2,3	6,0	52	13	2.260	6,6	55
47 Hrastnik	58,6	10.638	96,6	754.804	3.007	0,3	16,3	88	27	3.610	4,4	52
48 Hrpelje-Kozina	192,2	4.152	98,4	846.278	2.719	2,4	11,2	77	28	2.194	6,5	77
49 Idrija	293,7	11.979	99,7	979.948	4.458	1,8	6,5	102	42	9.114	8,4	65
50 Ig	98,8	5.220	112,8	909.298	4.220	2,2	4,9	45	34	1.175	5,8	68
51 Ilirska Bistrica	480,0	14.461	98,6	772.290	2.857	2,8	16,5	74	39	2.241	6,9	53
52 Ivančna Gorica	227,0	13.222	108,1	753.604	3.912	4,2	10,6	48	28	1.677	5,7	53
53 Izola - Isola	28,6	14.488	104,6	903.648	3.399	0,6	14,2	89	46	2.135	10,8	59
54 Jesenice	75,8	22.134	97,7	578.579	3.267	0,0	17,3	92	35	5.571	4,5	50
55 Jezersko	68,8	674	101,5	796.434	7.734	1,5	10,1	41	7	7.107	7,2	53
56 Juršinci	36,3	2.337	98,3	356.744	2.807	6,3	21,0	22	23	30	3,2	37
57 Kamnik	265,6	26.172	104,4	801.131	3.110	1,7	10,0	77	43	2.168	7,0	55

OBČINA	Površina občine v km ²	Prebivalci	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Dohodninska osnova na prebivalca	Dodana vrednost na zaposlenega	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevnih migracij	Študenti na 1000 prebivalcev	Izvoz na zaposlenega (v \$)	Poslovni	Avtomobili
											subjekti na 100 prebivalcev	na 100 prebivalcev
58Kanal	146,5	6.381	95,6	848.673	4.934	1,7	8,2	68	28	1.970	5,1	65
59Kidričevo	71,5	6.788	102,0	635.645	3.940	4,7	17,4	141	30	22.198	5,0	46
60Kobarid	192,7	4.597	95,8	748.869	2.837	2,4	11,2	53	32	1.124	7,0	51
61Kobilje	19,7	636	95,7	530.934	2.333	9,5	10,7	71	17	0	4,5	48
62Kočevje	563,7	16.731	102,0	686.109	2.481	3,2	19,3	91	32	2.654	6,5	51
63Komen	102,7	3.605	97,5	919.987	3.501	2,2	9,6	48	38	1.080	6,2	75
64Komenda	24,1	4.354	106,1	844.565	2.301	1,2	8,3	53	18	299	8,0	72
65Koper - Capodistria	311,2	47.905	103,9	958.321	4.370	1,1	9,7	107	44	3.345	9,6	64
66Kostel	56,1	679	100,4	649.711	2.462	1,3	15,8	49	9	108	7,6	44
67Kozje	89,7	3.472	92,6	538.568	1.607	9,4	13,2	67	22	125	4,9	48
68Kranj	148,0	51.923	101,7	921.799	3.748	0,8	13,4	124	49	9.110	7,0	58
69Kranjska Gora	256,3	5.412	98,2	910.248	2.867	0,6	11,6	65	32	108	7,8	57
70Križevci	46,2	3.529	100,3	580.441	1.283	6,9	14,6	70	7	143	5,7	42
71Krško	344,9	27.805	97,2	765.063	4.425	4,8	16,3	99	33	4.625	6,5	53
72Kungota	49,0	4.295	99,3	587.844	4.239	4,1	27,2	46	19	130	5,2	37
73Kuzma	22,9	1.682	86,4	309.367	1.761	13,5	23,5	32	24	2	3,2	32
74Laško	197,5	13.899	98,3	765.825	5.441	2,7	13,9	79	28	1.660	5,0	52
75Lenart	120,2	11.298	103,5	604.978	3.315	5,7	14,9	98	40	2.108	5,9	46
76Lendava - Lendva	123,0	11.771	95,8	677.025	2.783	4,8	19,6	115	33	3.969	5,8	48
77Litija	316,3	19.201	103,6	726.286	2.896	2,9	13,6	54	32	1.226	5,9	52
78Ljubljana	275,0	270.986	99,2	1.139.164	4.976	0,4	10,6	154	50	4.370	11,0	68
79Ljubno	78,9	2.729	97,5	596.517	3.694	5,1	14,9	56	32	520	5,9	45
80Ljutomer	107,2	12.244	99,3	610.354	3.009	6,5	18,8	108	40	1.258	6,2	47
81Logatec	173,1	10.988	110,7	821.862	3.299	1,8	6,4	66	379	2.132	7,4	56
82Loška dolina	166,8	3.718	103,0	891.247	4.124	3,4	8,8	104	36	13.546	4,5	53
83Loški Potok	134,5	2.070	95,4	573.082	2.378	4,6	17,4	39	21	614	4,8	46
84Lovrenc na Pohorju	84,4	3.165	96,7	635.050	1.842	2,0	21,5	48	9	726	4,1	44
85Luče	109,5	1.616	94,6	476.432	2.063	7,0	18,3	42	27	1.922	7,5	45
86Lukovica	74,9	4.801	109,0	748.253	3.241	3,2	7,6	30	27	20	5,3	52
87Majšperk	72,8	4.117	97,4	595.633	1.531	4,3	19,4	47	41	313	4,1	44

OBČINA	Površina občine v km ²	Prebivalci	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Dohodninska osnova na prebivalca	Dodana vrednost na zaposlenega	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevnih migracij	Študenti na 1000 prebivalcev	Izvoz na zaposlenega (v \$)	Poslovni	Avtomobili
											subjekti na 100 prebivalcev	na 100 prebivalcev
88 Maribor	147,5	115.532	96,6	801.254	3.195	0,6	22,8	144	44	3.238	7,4	55
89 Markovci	29,8	3.965	99,9	577.046	3.238	6,7	15,7	29	12	59	4,6	457
90 Medvode	77,6	13.958	108,9	944.894	4.825	0,5	12,4	60	37	6.198	7,2	62
91 Mengeš	22,5	6.582	105,3	914.535	4.510	1,4	8,4	84	46	1.685	9,7	64
92 Metlika	108,9	8.228	99,7	698.017	2.698	4,7	8,6	90	34	5.561	7,5	52
93 Mežica	26,4	4.031	95,9	746.870	3.116	0,6	11,1	92	37	7.207	4,5	52
94 Miklavž na Dravskem polju	12,5	5.723	105,0	711.006	3.043	0,7	20,0	40	17	269	7,8	49
95 Miren-Kostanjevica	62,8	4.782	101,3	893.146	3.399	2,3	8,7	55	35	2.042	8,9	59
96 Mirna Peč	48,0	2.690	105,6	679.452	2.716	4,7	6,6	28	9	146	3,2	49
97 Mislinja	112,2	4.641	102,8	741.419	4.466	4,2	7,6	32	37	452	4,4	51
98 Moravče	61,4	4.328	106,0	718.481	3.213	2,6	7,0	21	26	0	4,3	52
99 Moravske Toplice	144,5	6.370	93,0	599.515	2.377	11,1	12,6	56	22	107	4,8	48
100 Mozirje	83,6	6.182	102,6	725.941	2.256	4,6	12,1	61	38	488	7,7	52
101 Murska Sobota	64,4	20.286	97,1	899.979	2.526	3,7	16,1	193	45	9.368	8,4	57
102 Muta	38,8	3.780	104,8	598.189	2.972	2,5	14,0	93	37	6.981	4,8	44
103 Naklo	28,3	4.826	106,9	881.566	3.968	1,9	11,1	122	40	3.913	6,8	55
104 Nazarje	43,4	2.723	99,2	647.491	3.586	6,3	13,2	237	26	31.443	7,3	44
105 Nova Gorica	309,0	36.515	100,2	1.044.673	4.659	1,4	7,8	111	56	2.396	9,8	67
106 Novo mesto	298,5	41.106	103,0	964.503	5.260	2,4	10,0	130	51	28.429	6,8	63
107 Odranci	6,9	1.755	98,2	436.220	3.595	8,0	15,5	30	16	0	3,3	43
108 Oplotnica	33,2	3.935	101,9	595.013	1.412	2,9	15,8	32	9	708	3,6	44
109 Ormož	212,4	17.760	101,0	588.757	3.914	10,6	15,8	77	29	1.918	4,1	49
110 Osilnica	36,2	413	106,3	563.903	1.964	2,1	22,2	61	10	0	5,5	45
111 Pesnica	75,8	7.141	102,8	576.756	3.163	4,3	28,5	49	32	375	5,5	45
112 Piran - Pirano	44,6	17.413	103,4	970.521	4.517	0,8	9,1	99	43	1.403	13,1	63
113 Pivka	223,3	5.942	97,3	825.090	2.268	4,5	8,4	82	44	2.782	6,9	55
114 Podčetrtek	60,6	3.296	99,0	543.828	3.791	9,6	15,1	66	31	162	6,2	51
115 Podlehnik	46,0	1.930	97,6	474.803	2.077	4,6	20,6	57	5	2	3,6	46
116 Podvelka	103,9	2.846	94,9	509.891	1.718	3,9	23,1	42	26	138	4,6	47
117 Polzela	34,0	5.198	105,2	723.962	2.398	2,1	11,1	90	10	3.661	4,6	50

OBČINA	Površina občine v km ²	Prebivalci	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Dohodninska osnova na prebivalca	Dodana vrednost na zaposlenega	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevnih migracij	Študenti na 1000 prebivalcev	Izvoz na zaposlenega (v \$)	Poslovni	Avtomobili
											subjekti na 100 prebivalcev	na 100 prebivalcev
118 Postojna	269,9	14.542	101,0	899.445	3.589	2,1	11,0	122	41	3.968	7,5	57
119 Prebold	40,9	4.553	99,4	695.388	2.425	2,1	12,6	79	12	3.840	5,7	52
120 Preddvor	87,0	2.980	104,1	856.554	3.983	1,8	10,2	37	50	72	5,8	55
121 Prevalje	58,1	6.546	106,1	706.480	2.354	1,4	10,6	63	9	935	5,4	51
122 Ptuj	66,7	24.087	101,5	785.421	3.112	2,2	19,5	136	50	1.645	7,8	54
123 Puconci	107,7	6.391	94,0	532.579	3.904	12,3	17,6	27	23	157	4,1	38
124 Rače-Fram	51,2	5.975	103,6	685.310	5.139	2,5	20,1	43	40	830	4,8	50
125 Radeče	52,0	4.741	97,7	772.546	2.215	1,2	11,9	76	36	4.944	5,4	54
126 Radenci	34,1	5.355	100,5	765.519	5.199	4,8	20,9	74	43	2.091	5,7	51
127 Radlje ob Dravi	93,9	6.246	103,7	652.584	2.284	2,8	16,2	109	36	2.253	6,5	49
128 Radovljica	118,7	18.092	99,7	850.596	3.046	1,0	13,0	89	41	3.733	7,9	53
129 Ravne na Koroškem	63,4	12.453	95,2	784.112	3.311	2,7	10,9	108	57	9.549	5,4	44
130 Razkrižje	9,8	1.334	98,0	457.684	9.613	5,9	19,2	23	5	34	4,0	52
131 Ribnica	153,6	9.208	103,3	706.898	2.972	3,0	13,8	81	41	4.703	8,4	47
132 Ribnica na Pohorju	59,3	1.297	93,9	476.157	2.417	3,5	23,1	33	5	147	4,2	57
133 Rogaška Slatina	71,5	10.639	100,9	691.121	2.603	3,5	12,3	107	29	3.390	6,7	51
134 Rogašovci	40,1	3.472	87,4	366.402	2.779	14,6	24,8	39	13	685	2,7	41
135 Rogatec	39,6	3.259	102,0	585.163	2.588	3,7	15,2	56	24	808	4,3	45
136 Ruše	60,8	7.293	96,5	691.363	3.281	0,3	31,8	78	60	6.433	5,9	49
137 Selnica ob Dravi	64,5	4.580	99,5	655.775	5.960	2,7	23,2	56	11	5.449	6,4	43
138 Semič	146,7	3.842	103,8	643.392	2.189	4,3	9,3	105	32	5.972	5,4	49
139 Sevnica	272,2	17.546	96,4	717.008	2.383	3,7	12,4	87	36	3.188	6,7	52
140 Sežana	217,4	11.915	99,2	1.009.893	3.782	1,8	8,7	117	44	4.953	9,9	78
141 Slovenj Gradec	173,7	16.914	102,3	807.206	3.372	2,9	9,7	127	43	19.216	7,5	53
142 Slovenska Bistrica	334,5	29.688	103,7	679.880	3.757	2,4	16,0	79	36	6.533	6,2	50
143 Slovenske Konjice	97,8	13.617	99,9	680.684	3.197	4,4	17,0	85	36	3.355	7,3	51
144 Sodražica	49,5	2.157	97,0	620.636	3.524	2,0	13,1	70	11	4.518	9,2	46
145 Solčava	102,8	564	96,6	478.278	2.896	6,2	21,3	63	11	27	10,4	46
146 Starše	34,0	3.930	100,9	672.681	2.469	3,6	20,2	24	30	108	4,7	48
147 Sveta Ana	37,2	2.342	101,1	404.518	1.835	7,6	14,7	23	7	0	2,2	33

OBČINA	Površina občine v km ²	Prebivalci	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Dohodninska osnova na prebivalca	Dodana vrednost na zaposlenega	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevnih migracij	Študenti na 1000 prebivalcev	Izvoz na zaposlenega (v \$)	Poslovni	Avtomobili
											subjekti na 100 prebivalcev	na 100 prebivalcev
148 Sveti Andraž v Slovenskih goricah	17,6	1.263	102,0	359.581	2.929	9,2	19,0	16	3	90	3,0	41
149 Sveti Jurij	51,3	2.948	98,1	407.994	3.509	9,0	26,3	27	17	3	3,8	36
150 Šalovci	58,2	1.868	88,4	378.572	0	15,2	15,2	18	9	0	3,2	35
151 Šempeter-Vrtojba	15,0	6.332	105,8	1.072.958	3.893	1,5	7,3	186	9	12.706	12,1	73
152 Šenčur	43,2	8.245	108,1	879.742	4.206	2,2	9,1	34	34	452	6,5	54
153 Šentilj	65,0	8.182	99,2	636.799	2.800	2,4	22,9	95	22	6.394	3,6	50
154 Šentjernej	96,0	6.596	102,2	666.915	2.644	5,1	12,5	50	32	887	5,1	48
155 Šentjur pri Celju	222,3	18.483	101,7	655.626	2.771	5,1	17,5	65	39	2.227	5,8	44
156 Škocjan	60,4	3.030	99,5	586.350	8.434	6,2	11,8	43	24	686	4,8	45
157 Škofja Loka	145,0	22.040	105,3	899.343	3.704	1,4	8,2	95	49	5.570	7,0	61
158 Škofljica	43,3	6.432	122,1	970.916	3.928	0,9	5,4	40	34	270	7,5	65
159 Šmarje pri Jelšah	107,7	9.476	98,6	613.050	3.251	6,8	19,2	63	36	2.196	5,2	49
160 Šmartno ob Paki	18,2	2.885	108,2	794.404	2.535	0,8	7,7	25	33	53	4,2	53
161 Šoštanj	95,6	8.198	99,8	766.905	6.848	1,3	9,0	73	28	110	4,9	53
162 Štore	28,1	4.118	96,7	606.923	2.544	1,4	21,6	96	33	4.235	4,8	46
163 Tabor	34,8	1.478	102,7	561.160	3.673	6,4	12,0	18	10	312	5,0	44
164 Tišina	38,8	4.264	98,0	608.376	2.571	8,4	15,6	23	29	92	3,7	36
165 Tolmin	381,5	12.405	96,2	817.878	2.832	2,9	8,5	94	43	3.320	7,6	55
166 Trbovlje	57,8	18.622	95,9	834.980	3.816	0,2	20,9	103	38	647	5,2	58
167 Trebnje	317,1	18.253	101,3	704.589	3.701	5,4	9,7	78	35	3.031	5,9	52
168 Trnovska vas	22,9	1.279	100,6	414.673	428	9,1	20,1	12	4	0	2,2	40
169 Trzin	8,6	3.043	112,1	1.261.221	4.522	0,3	7,8	199	28	6.176	17,6	75
170 Tržič	155,4	15.171	100,6	760.147	2.186	0,7	13,3	71	37	2.288	6,1	53
171 Turnišče	23,8	3.587	97,7	537.211	1.907	7,1	18,1	76	27	35	2,9	46
172 Velenje	83,5	34.186	101,6	920.985	3.752	6,4	13,7	134	42	12.348	5,3	59
173 Velika Polana	18,7	1.575	95,4	497.929	1.400	10,1	15,2	45	10	1.272	3,8	47
174 Velike Lašče	103,2	3.641	106,5	836.254	2.610	3,6	22,6	29	34	223	7,8	58
175 Veržej	12,0	1.417	103,2	664.561	2.483	6,1	11,7	51	15	42	6,7	44
176 Videm	80,2	5.579	99,9	539.194	2.257	5,7	17,1	21	30	4	3,3	49
177 Vipava	107,4	5.237	100,3	810.214	3.446	4,2	7,5	57	39	1.243	7,3	56

OČINA	Površina občine v km ²	Prebivalci	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Dohodninska osnova na prebivalca	Dodana vrednost na zaposlenega	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevni migracij	Študenti na 1000 prebivalcev	Izvoz na zaposlenega (v \$)	Poslovni subjekti na 100 prebivalcev	Avtomobili na 100 prebivalcev
178 Vitanje	59,4	2.410	95,9	537.102	2.039	7,0	11,9	45	25	509	3,9	38
179 Vodice	31,4	3.801	107,6	816.096	4.989	2,0	6,0	32	42	568	6,5	53
180 Vojnik	75,3	7.755	98,9	685.882	3.250	2,0	15,9	39	32	187	5,4	50
181 Vrankso	53,3	2.504	99,1	540.525	2.107	6,2	14,0	58	14	1.402	4,2	49
182 Vrhnika	126,3	16.925	105,4	971.417	2.231	1,2	8,0	67	43	3.461	7,4	65
183 Vuzenica	50,1	2.872	99,2	636.030	1.942	2,7	13,5	68	32	1.220	5,3	45
184 Zagorje ob Savi	147,1	17.191	101,3	784.252	3.793	1,7	14,7	73	33	2.207	5,6	53
185 Zavrč	19,3	1.435	102,0	424.788	3.739	5,5	23,9	54	16	46	3,2	42
186 Zreče	67,0	6.301	103,8	642.763	3.367	2,9	9,4	149	33	14.987	5,5	48
187 Žalec	117,1	20.500	102,5	777.901	3.308	3,0	14,5	95	53	3.831	7,8	55
188 Železniki	164,8	6.743	104,7	781.817	4.312	2,0	9,9	91	38	10.740	5,8	56
189 Žetale	38,0	1.419	96,6	423.554	973	9,2	14,3	15	10	7	2,3	42
190 Žiri	49,2	4.869	103,3	781.297	2.740	1,5	7,4	99	37	8.899	6,5	55
191 Žirovnica	42,6	4.032	102,8	957.084	3.663	0,3	11,4	34	17	286	5,8	59
192 Žužemberk	164,3	4.667	99,1	597.156	2.881	5,6	11,4	41	6	1.977	4,0	45

VIRI:

- Površina občine, število prebivalcev, število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev, indeks dnevni migracij, število študentov na 1000 prebivalcev in stopnja registrirane brezposelnosti – Statistični urad Republike Slovenije.
- Dodana vrednost na zaposlenega v 000 SIT, odstotek delovno aktivnega prebivalstva v kmetijstvu glede na celotno prebivalstvo, bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT in indeks rasti prebivalstva 1999/1991 – Urad za makroekonomske analize in razvoj.
- Izvoz na zaposlenega v \$ - Gospodarska zbornica Slovenije.
- Število registriranih avtomobilov na 100 prebivalcev – Ministrstvo za notranje zadeve.

PRILOGA 2: Osnovne opisne statistike za proučevane spremenljivke

DESCRIPTIVES

```
VARIABLES=površina števpreb izvozz dodvred zapkmet poslsubj regbrezp  
dnevmigr študenti avtomobi rastpreb dohodpr  
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX .
```

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Površina občine v km2	192	6,90	563,70	105,59	95,42
Število prebivalcev	192	390,00	270986,00	10352,89	22295,16
Izvoz na zaposlenega v \$	192	,00	53139,03	7833,96	9579,79
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	192	,00	9613,00	3201,72	1267,90
Delež zaposlenih v kmetijstvu	192	,00	22,90	4,23	3,48
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	192	1,96	17,61	5,96	2,10
Stopnja registrirane brezposelnosti	192	4,90	31,80	13,87	5,42
Indeks dnevnih migracij	192	12,00	237,00	68,23	37,27
Število študentov na 1000 prebivalcev	192	1,42	59,92	28,59	13,39
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	192	32,40	81,36	51,69	8,74
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	192	80,80	122,10	100,64	5,14
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	192	309367,00	1261221	701894,93	171329,18

PRILOGA 3: Metoda glavnih komponent

FACTOR

```

/VARIABLES dodvred zapkmet poslsubj regbrezp dnevmigr študenti avtomobi
rastpreb dohodpr izvozz /MISSING LISTWISE /ANALYSIS dodvred zapkmet
poslsubj regbrezp dnevmigr študenti avtomobi rastpreb dohodpr izvozz
/PRINT UNIVARIATE INITIAL CORRELATION SIG DET KMO EXTRACTION FSCORE
/PLOT EIGEN ROTATION
/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)
/EXTRACTION PC
/ROTATION NOROTATE
/SAVE REG(ALL)
/METHOD=CORRELATION .
    
```

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	Analysis N
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	3201,72	1267,90	192
Delež zaposlenih v kmetijstvu	4,23	3,48	192
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	5,96	2,10	192
Stopnja registrirane brezposelnosti	13,87	5,42	192
Indeks dnevnih migracij	68,23	37,27	192
Število študentov na 1000 prebivalcev	28,59	13,39	192
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	51,69	8,74	192
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	100,64	5,14	192
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	701894,93	171329,18	192
Izvoz na zaposlenega v \$	7833,96	9579,79	192

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,800
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1060,392
	df	45
	Sig.	,000

Communalities

	Initial	Extraction
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	1,000	,269
Delež zaposlenih v kmetijstvu	1,000	,621
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	1,000	,605
Stopnja registrirane brezposelnosti	1,000	,450
Indeks dnevnih migracij	1,000	,807
Število študentov na 1000 prebivalcev	1,000	,501
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	1,000	,721
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	1,000	,668
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	1,000	,905
Izvoz na zaposlenega v \$	1,000	,538

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Korelacijska matrika:

Correlation Matrix

	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	Delež zaposlenih v kmetijstvu	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	Stopnja registrirane brezposelnosti	Indeks dnevnih migracij	Število študentov na 1000 prebivalcev	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	Izvoz na zaposlenega v \$	
Correlation	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	1,000	-,358	,288	-,171	,150	,257	,375	,333	,416	,332
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,358	1,000	-,481	,260	-,281	-,491	-,579	-,606	-,716	-,327
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,288	-,481	1,000	-,337	,560	,437	,623	,327	,720	,256
	Stopnja registrirane brezposelnosti	-,171	,260	-,337	1,000	-,127	-,230	-,509	-,411	-,580	-,170
	Indeks dnevnih migracij	,150	-,281	,560	-,127	1,000	,442	,363	,024	,466	,528
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,257	-,491	,437	-,230	,442	1,000	,469	,282	,609	,313
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,375	-,579	,623	-,509	,363	,469	1,000	,442	,854	,226
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,333	-,606	,327	-,411	,024	,282	,442	1,000	,544	,135
	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,416	-,716	,720	-,580	,466	,609	,854	,544	1,000	,348
	Izvoz na zaposlenega v \$	,332	-,327	,256	-,170	,528	,313	,226	,135	,348	1,000
Sig. (1-tailed)	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,000	,000	,000	,009	,019	,000	,000	,000	,000	,000
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,009	,000	,000	,000	,040	,001	,000	,000	,000	,009
	Indeks dnevnih migracij	,019	,000	,000	,040	,000	,000	,369	,000	,000	,000
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,000	,000	,000	,001	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,001
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,000	,000	,000	,000	,369	,000	,000	,000	,000	,031
	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	Izvoz na zaposlenega v \$	,000	,000	,000	,009	,000	,000	,001	,031	,000	,000

a. Determinant = 3,429E-03

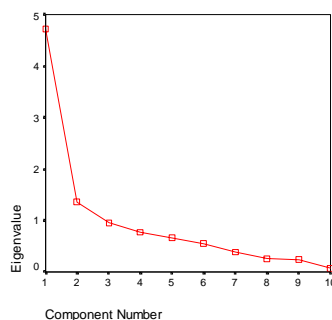

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4,728	47,282	47,282	4,728	47,282	47,282
2	1,357	13,572	60,853	1,357	13,572	60,853
3	,958	9,581	70,434	,958	9,581	70,434
4	,773	7,729	78,163	,773	7,729	78,163
5	,660	6,597	84,760	,660	6,597	84,760
6	,554	5,542	90,303	,554	5,542	90,303
7	,385	3,854	94,157	,385	3,854	94,157
8	,266	2,664	96,821	,266	2,664	96,821
9	,237	2,367	99,188	,237	2,367	99,188
10	8,119E-02	,812	100,000	8,119E-02	,812	100,000

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Scree Plot

Component Matrix^a

	Component	
	1	2
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,515	-5,63E-02
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,771	,163
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,763	,153
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,558	,373
Indeks dnevnih migracij	,565	,698
Število študentov na 1000 prebivalcev	,675	,214
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,834	-,162
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,609	-,545
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,946	-9,84E-02
Izvoz na zaposlenega v \$	,489	,546

Extraction Method: Principal Component Analysis.

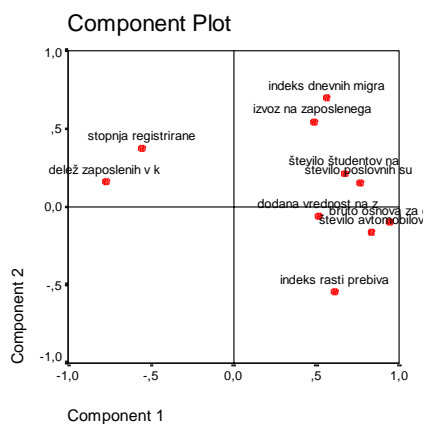
a. 2 components extracted.

Component Matrix^a

	Component									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,515	5,63E-02	,654	-,158	,490	,144	,692E-02	,847E-02	9,15E-02	8,32E-03
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,771	,163	-,207	-,343	,214	,167	,242	,111	,265	,942E-02
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,763	,153	-,293	,898E-02	,296	-,281	,190	-,296	,579E-02	4,35E-02
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,558	,373	,311	,602	,152	-,168	7,63E-02	,246E-02	,162	,975E-02
Indeks dnevnih migracij	,565	,698	-,180	3,18E-02	7,91E-03	-,156	,159	,277	-,181	1,17E-02
Število študentov na 1000 prebivalcev	,675	,214	5,30E-02	,349	-,161	,566	,147	5,00E-02	,625E-02	3,39E-02
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,834	-,162	-,200	2,39E-02	,210	,709E-02	-,317	,210	,192	-,107
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,609	-,545	,231	,413E-02	-,281	-,219	,315	,157	,136	3,48E-03
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,946	9,84E-02	-,137	,946E-03	,719E-02	,737E-02	-,113	,785E-03	,485E-03	,246
Izvoz na zaposlenega v \$	,489	,546	,397	-,358	-,336	6,99E-02	-,124	-,113	,177	2,82E-03

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 10 components extracted.

Component Score Coefficient Matrix

	Component	
	1	2
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,109	-,041
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,163	,120
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,161	,112
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,118	,275
Indeks dnevnih migracij	,120	,515
Število študentov na 1000 prebivalcev	,143	,158
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,176	-,119
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,129	-,402
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,200	-,073
Izvoz na zaposlenega v \$	,103	,403

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Component Scores.

Component Score Covariance Matrix

Component	1	2
1	1,000	,000
2	,000	1,000

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Scores.

Hornova paralelna procedura – izračun lastnih vrednosti za nekorelirane podatke

Regresijska enačba, s pomočjo katere ocenimo lastne vrednosti za vzorčno korelacijsko matriko naključnih podatkov, je naslednja:

$$\ln \lambda_k = a_k + b_k \ln(n-1) + c_k \ln\{(p-k-1) * (p-k+2)/2\} + d_k \ln(\lambda_{k-1})$$

kjer λ_k predstavlja oceno k-te lastne vrednosti, p število spremenljivk v modelu in n število opazovanih enot. a_k , b_k , c_k in d_k predstavljajo regresijske koeficiente, ki se spreminjajo glede na zaporedje lastnih vrednosti (tabela regresijskih koeficientov, Allen in Hubbard, 1986).

$$p = 10$$

$$n = 192$$

$$\ln \lambda_1 = 0,9794 - 0,2059 * \ln(192 - 1) + 0,1226 * \ln\{(10 - 1 - 1) * (10 - 1 + 2)/2\} = 0,3619$$

$$\underline{\lambda_1 = 1,43}$$

$$\ln \lambda_2 = -0,3781 - 0,0461 * \ln(192 - 1) + 0,0040 * \ln\{(10 - 2 - 1) * (10 - 2 + 2)/2\} + 1,0578 * 0,3619 = 0,2700$$

$$\underline{\lambda_2 = 1,31}$$

$$\ln \lambda_3 = -0,3306 + 0,424 * \ln(192 - 1) + 0,0003 * \ln\{(10 - 3 - 1) * (10 - 3 + 2)/2\} + 1,0805 * 0,2700 = 0,1823$$

$$\underline{\lambda_3 = 1,20}$$

$$\ln \lambda_4 = -0,2759 + 0,0364 * \ln(192 - 1) - 0,0003 * \ln\{(10 - 4 - 1) * (10 - 4 + 2)/2\} + 1,0714 * 0,1823 = 0,0953$$

$$\underline{\lambda_4 = 1,10}$$

$$\ln \lambda_5 = -0,2670 + 0,0360 * \ln(192 - 1) - 0,0024 * \ln\{(10 - 5 - 1) * (10 - 5 + 2)/2\} + 1,0899 * 0,0953 = 0,0296$$

$$\underline{\lambda_5 = 1,03}$$

$$\ln \lambda_6 = -0,2632 + 0,0368 * \ln(192 - 1) - 0,0040 * \ln\{(10 - 6 - 1) * (10 - 6 + 2)/2\} + 1,1039 * 0,0296 = -0,0305$$

$$\underline{\lambda_6 = 0,97}$$

$$\ln \lambda_7 = -0,2580 + 0,0360 * \ln(192 - 1) - 0,0039 * \ln\{(10 - 7 - 1) * (10 - 7 + 2)/2\} + 1,1173 * (-0,0305) = -0,1165$$

$$\underline{\lambda_7 = 0,89}$$

$$\ln \lambda_8 = -0,2544 + 0,0373 * \ln(192 - 1) - 0,0064 * \ln\{(10 - 8 - 1) * (10 - 8 + 2)/2\} + 1,1421 * (-0,1165) = -0,2107$$

$$\underline{\lambda_8 = 0,81}$$

Zadnjih dveh lastnih vrednosti ne moremo oceniti, ker postane tretji faktor v enačbi nedefiniran.

PRILOGA 4: Razvrščanje v skupine – hierarhična metoda

```
PROXIMITIES izvozz dodvred zapkmet poslsubj regbrezp dnevmigr študenti
avtomobi rastpreb dohodpr
/MATRIX OUT ('C:\WINDOWS\TEMP\spss4294082141\spssclus.tmp')
/VIEW= CASE
/MEASURE= SEUCLID
/PRINT NONE
/ID= občina
/STANDARDIZE= VARIABLE Z .
```

Case Processing Summary^a

Cases					
Valid		Missing		Total	
N	Percent	N	Percent	N	Percent
192	100,0%	0	,0%	192	100,0%

a. Squared Euclidean Distance used

```
CLUSTER
/MATRIX IN ('C:\WINDOWS\TEMP\spss4294082141\spssclus.tmp')
/METHOD WARD
/ID=občina
/PRINT SCHEDULE CLUSTER(3)
/PRINT DISTANCE
/PLOT DENDROGRAM VICICLE
/SAVE CLUSTER(3) .
```

Drevo razvrščanja:

MANJ RAZVITE OBČINE

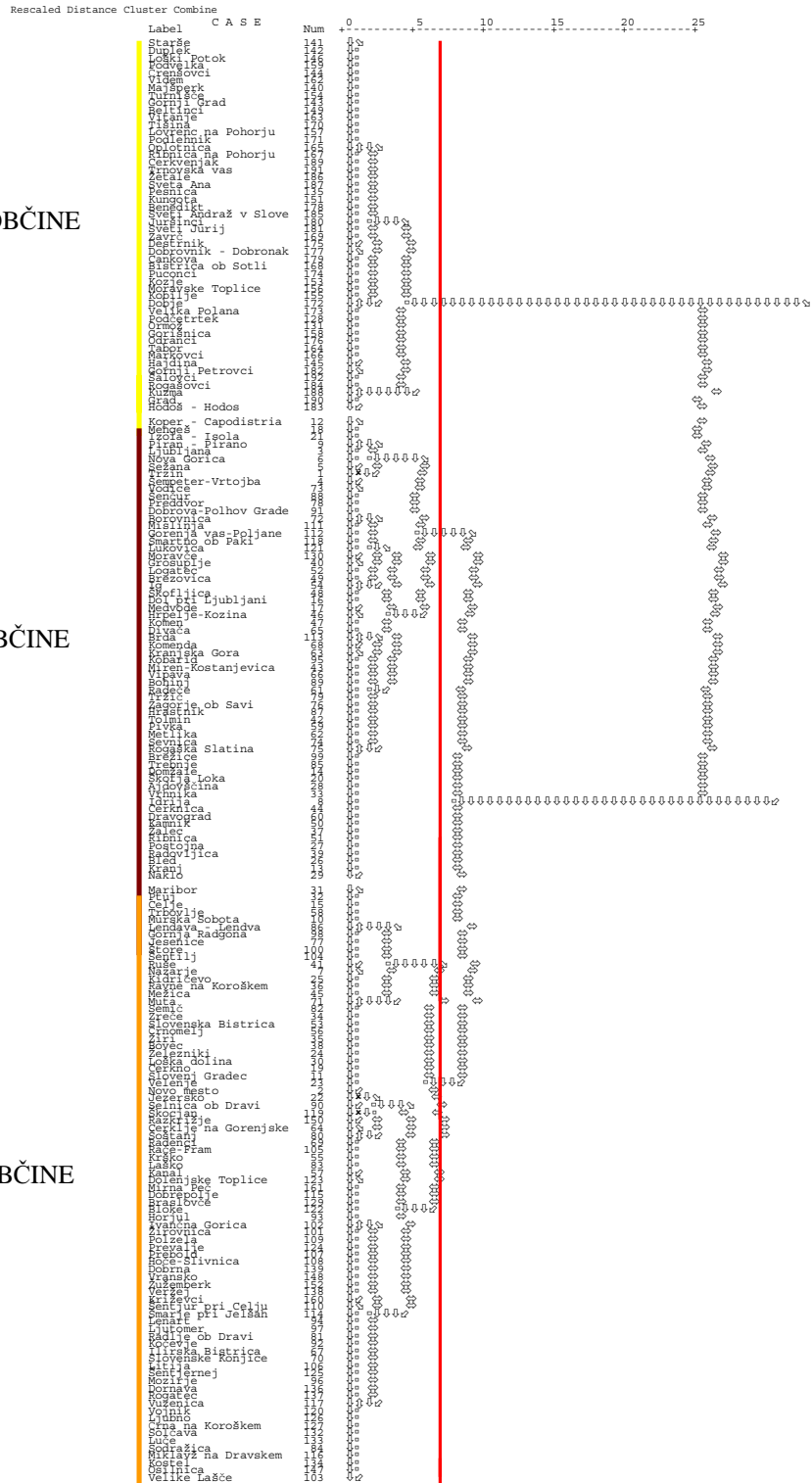
RAZVITE OBČINE

SREDNJE RAZVITE OBČINE

ONEWAY

```

zizvozz zdodvred zzapkmet zposlsub zregbrez zdnevmig zštudent zavtomob
zrastpre zdohodpr BY clu3_1
/STATISTICS DESCRIPTIVES
/MISSING ANALYSIS .
    
```


Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
Zscore: Izvoz na zaposlenega v \$	1	62	,0350237	,61298389	,07784903	-,1206451	,1906924	-,81746	2,08060
	2	80	,4061136	1,28007366	,14311659	,1212472	,6909801	-,81776	4,72924
	3	50	-,6932112	,16496127	,02332905	-,7400926	-,6463297	-,81776	-,18082
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-,81776	4,72924
Zscore: Dodana vrednost na zaposlenega	1	62	,2332582	,68144976	,08654421	,0602024	,4063141	-,80110	2,77882
	2	80	,2390215	1,14423920	,12792983	-,0156165	,4936594	-,151330	5,05660
	3	50	-,6716746	,76583413	,10830530	-,8893222	-,4540269	-2,52521	,81811
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-2,52521	5,05660
Zscore: Delež zaposlenih v kmetijstvu	1	62	-,6025136	,39485305	,05014639	-,7027875	-,5022397	-1,12994	,79530
	2	80	-,2409533	,53258522	,05954484	-,3594743	-,1224323	-1,21614	,79530
	3	50	1,1326422	1,17617024	,16633559	,7983783	1,4669060	-,64144	5,36413
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-1,21614	5,36413
Zscore: Število poslovnih subjektov na	1	62	,7337680	1,08578185	,13789443	,4580310	1,0095049	-,80877	5,56102
	2	80	,0050447	,63673145	,07118874	-,1366529	,1467424	-1,28114	2,14948
	3	50	-,9179439	,48533968	,06863740	-1,0558759	-,7800119	-1,90619	,14073
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-1,90619	5,56102
Zscore: Stopnja registrirane brezposeln	1	62	-,7967448	,56465417	,07171115	-,9401401	-,6533495	-2,54481	,50340
	2	80	,1447286	,94947845	,10615492	-,0665675	,3560247	-1,63570	3,30634
	3	50	,7563978	,79142783	,11192480	,5314765	,9813191	-,69523	2,69781
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-2,54481	3,30634
Zscore: Indeks dnevnih migracij	1	62	,1988295	,97516162	,12384565	-,0488152	,4464742	-1,26729	3,50841
	2	80	,3217054	1,00572694	,11244369	,0978919	,5455190	-1,21363	4,52794
	3	50	-,7612773	,52250251	,07389301	-,9097709	-,6127837	-1,50875	1,17422
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-1,50875	4,52794
Zscore: Število študentov na 1000 prebi	1	62	,6988448	,61859306	,07856140	,5417516	,8559381	-1,49807	2,05004
	2	80	-,0308414	,97641958	,10916703	-,2481329	,1864502	-1,79910	2,34062
	3	50	-,8172214	,76386807	,10802726	-1,0343103	-,6001325	-2,02917	,93108
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-2,02917	2,34062
Zscore: Število avtomobilov na 100 preb	1	62	,9009438	,94663947	,12022333	,6605423	1,1413452	-,57985	3,39622
	2	80	-,1117099	,55423697	,06196558	-,2350493	,0116295	-1,04988	1,51546
	3	50	-,9384344	,58401356	,08259199	-1,1044093	-,7724596	-2,20779	,57178
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-2,20779	3,39622
Zscore: Indeks rasti prebivalstva 1999/	1	62	,5718039	,99549779	,12642835	,3189948	,8246130	-,94164	4,17833
	2	80	,0387932	,64585333	,07220860	-,1049345	,1825208	-1,17525	1,45287
	3	50	-,7711058	,98429438	,13920025	-1,0508392	-,4913725	-3,86178	1,37500
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-3,86178	4,17833
Zscore: Bruto osnova za dohodnino na pr	1	62	,9152867	,67152185	,08528336	,7447520	1,0858213	-,30887	3,26463
	2	80	,0071724	,62719377	,07012240	-,1324028	,1467475	-1,42539	1,53277
	3	50	-1,14643	,54877132	,07760798	-1,3023903	-,9904722	-2,29107	,02936
	Total	192	,0000000	1,00000000	,07216878	-,1423502	,1423502	-2,29107	3,26463

ONEWAY

```

izvozz dodvred zapkmet poslsubj regbrezp dnevmigr študenti avtomobi
rastpreb dohodpr BY clu3_1
/STATISTICS DESCRIPTIVES
/MISSING ANALYSIS .

```

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
Izvoz na zaposlenega v \$	1	62	8169,4755	5872,25453	745,77707	6678,2021	9660,7489	2,91	27765,67
	2	80	11724,44	12262,83187	1371,026	8995,4782	14453,3973	,00	53139,03
	3	50	1193,1414	1580,29372	223,48728	744,0269	1642,2559	,00	6101,74
	Total	192	7833,9561	9579,78614	691,36151	6470,2718	9197,6404	,00	53139,03
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	1	62	3497,47	864,013	109,730	3278,05	3716,89	2186	6725
	2	80	3504,78	1450,785	162,203	3181,92	3827,63	1283	9613
	3	50	2350,10	971,004	137,321	2074,14	2626,06	0	4239
	Total	192	3201,72	1267,904	91,503	3021,23	3382,21	0	9613
Delež zaposlenih v kmetijstvu	1	62	2,1355	1,37413	,17451	1,7865	2,4844	,30	7,00
	2	80	3,3937	1,85345	,20722	2,9813	3,8062	,00	7,00
	3	50	8,1740	4,09319	,57886	7,0107	9,3373	2,00	22,90
	Total	192	4,2323	3,48010	,25115	3,7369	4,7277	,00	22,90
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	1	62	7,4929	2,27561	,28900	6,9150	8,0708	4,26	17,61
	2	80	5,9656	1,33448	,14920	5,6687	6,2626	3,27	10,46
	3	50	4,0312	1,01719	,14385	3,7421	4,3203	1,96	6,25
	Total	192	5,9551	2,09583	,15125	5,6567	6,2534	1,96	17,61
Stopnja registrirane brezposelnosti	1	62	9,5495	3,06204	,38888	8,7719	10,3271	,07	16,60
	2	80	14,6550	5,14889	,57566	13,5092	15,8008	5,00	31,80
	3	50	17,9720	4,29181	,60695	16,7523	19,1917	10,10	28,50
	Total	192	13,8702	5,42287	,39136	13,0982	14,6421	,07	31,80
Indeks dnevnih migracij	1	62	75,65	36,346	4,616	66,41	84,88	21	199
	2	80	80,22	37,486	4,191	71,88	88,57	23	237
	3	50	39,86	19,475	2,754	34,33	45,39	12	112
	Total	192	68,23	37,272	2,690	62,93	73,54	12	237
Število študentov na 1000 prebivalcev	1	62	37,9410	8,28135	1,05173	35,8379	40,0440	8,53	56,03
	2	80	28,1724	13,07171	1,46146	25,2634	31,0813	4,50	59,92
	3	50	17,6448	10,22620	1,44620	14,7385	20,5511	1,42	41,05
	Total	192	28,5853	13,38739	,96615	26,6796	30,4910	1,42	59,92
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	1	62	59,5579	8,27096	1,05041	57,4575	61,6584	46,62	81,36
	2	80	50,7102	4,84247	,54140	49,6326	51,7878	42,51	64,93
	3	50	43,4870	5,10263	,72162	42,0368	44,9371	32,40	56,68
	Total	192	51,6862	8,73718	,63055	50,4425	52,9300	32,40	81,36
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	1	62	103,57	5,114	,649	102,28	104,87	96	122
	2	80	100,84	3,318	,371	100,10	101,57	95	108
	3	50	96,68	5,056	,715	95,24	98,11	81	108
	Total	192	100,64	5,137	,371	99,91	101,37	81	122
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	1	62	858710,24	115051,290	14611,528	829492,69	887927,80	648976	1261221
	2	80	703123,76	107456,597	12014,013	679210,47	727037,06	457684	964503
	3	50	505477,80	94020,542	13296,513	478757,46	532198,14	309367	706925
	Total	192	701894,93	171329,183	12364,619	677506,19	726283,67	309367	1261221

PRILOGA 5: Aposteriorna analiza variance za tri skupine razvitosti (hierarhično razvrščanje v skupine) na obravnavanih spremenljivkah

```
ONEWAY
  izvozz zapkmet poslsubj regbrezp dnevmigr študenti avtomobi rastpreb BY
  clu3_1
  /STATISTICS HOMOGENEITY
  /MISSING ANALYSIS
  /POSTHOC = T2 ALPHA(.05).
```

```
ONEWAY
  dodvred dohodpr BY clu3_1
  /STATISTICS HOMOGENEITY
  /MISSING ANALYSIS
  /POSTHOC = SNK TUKEY SCHEFFE LSD T2 ALPHA(.05).
```

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Izvoz na zaposlenega v \$	35,183	2	189	,000
Delež zaposlenih v kmetijstvu	26,608	2	189	,000
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	6,309	2	189	,002
Stopnja registrirane brezposelnosti	8,985	2	189	,000
Indeks dnevnih migracij	7,001	2	189	,001
Število študentov na 1000 prebivalcev	8,875	2	189	,000
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	15,396	2	189	,000
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	4,547	2	189	,012

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	2,564	2	189	,080
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,754	2	189	,472

Multiple Comparisons

Tamhane

Dependent Variable	(I) Wardova metoda - hierarhično razvrščanje v skupine	(J) Wardova metoda - hierarhično razvrščanje v skupine	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Izvoz na zaposlenega v \$	1	2	-3554,9623	1560,736	,072	-7334,6957	224,7711
		3	6976,3341*	778,54351	,000	5072,9741	8879,6941
	2	1	3554,9623	1560,736	,072	-224,7711	7334,6957
		3	10531,2963*	1389,122	,000	7146,3144	13916,2783
	3	1	-6976,3341*	778,54351	,000	-8879,6941	-5072,9741
		2	-10531,296*	1389,122	,000	-13916,2783	-7146,3144
Delež zaposlenih v kmetijstvu	1	2	-1,2583*	,27092	,000	-1,9130	-,6035
		3	-6,0385*	,60460	,000	-7,5251	-4,5520
	2	1	1,2583*	,27092	,000	,6035	1,9130
		3	-4,7803*	,61484	,000	-6,2892	-3,2713
	3	1	6,0385*	,60460	,000	4,5520	7,5251
		2	4,7803*	,61484	,000	3,2713	6,2892
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	1	2	1,5273*	,32524	,000	,7364	2,3181
		3	3,4617*	,32283	,000	2,6760	4,2474
	2	1	-1,5273*	,32524	,000	-2,3181	-,7364
		3	1,9344*	,20725	,000	1,4327	2,4361
	3	1	-3,4617*	,32283	,000	-4,2474	-2,6760
		2	-1,9344*	,20725	,000	-2,4361	-1,4327
Stopnja registrirane brezposelnosti	1	2	-5,1055*	,69471	,000	-6,7856	-3,4254
		3	-8,4225*	,72085	,000	-10,1779	-6,6671
	2	1	5,1055*	,69471	,000	3,4254	6,7856
		3	-3,3170*	,83653	,000	-5,3432	-1,2908
	3	1	8,4225*	,72085	,000	6,6671	10,1779
		2	3,3170*	,83653	,000	1,2908	5,3432
Indeks dnevnih migracij	1	2	-4,58	6,235	,846	-19,66	10,50
		3	35,79*	5,375	,000	22,72	48,85
	2	1	4,58	6,235	,846	-10,50	19,66
		3	40,36*	5,015	,000	28,23	52,50
	3	1	-35,79*	5,375	,000	-48,85	-22,72
		2	-40,36*	5,015	,000	-52,50	-28,23
Število študentov na 1000 prebivalcev	1	2	9,7686*	1,80056	,000	5,4154	14,1218
		3	20,2962*	1,78820	,000	15,9486	24,6437
	2	1	-9,7686*	1,80056	,000	-14,1218	-5,4154
		3	10,5276*	2,05606	,000	5,5497	15,5055
	3	1	-20,2962*	1,78820	,000	-24,6437	-15,9486
		2	-10,5276*	2,05606	,000	-15,5055	-5,5497
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	1	2	8,8477*	1,18173	,000	5,9742	11,7213
		3	16,0710*	1,27440	,000	12,9780	19,1640
	2	1	-8,8477*	1,18173	,000	-11,7213	-5,9742
		3	7,2232*	,90214	,000	5,0325	9,4140
	3	1	-16,0710*	1,27440	,000	-19,1640	-12,9780
		2	-7,2232*	,90214	,000	-9,4140	-5,0325
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	1	2	2,74*	,748	,001	,92	4,55
		3	6,90*	,966	,000	4,55	9,24
	2	1	-2,74*	,748	,001	-4,55	-,92
		3	4,16*	,806	,000	2,19	6,13
	3	1	-6,90*	,966	,000	-9,24	-4,55
		2	-4,16*	,806	,000	-6,13	-2,19

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Multiple Comparisons

Dependent Variable		(I) Wardova metoda - hierarhično razvrščanje v skupine	(J) Wardova metoda - hierarhično razvrščanje v skupine	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
							Lower Bound	Upper Bound
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	Tukey HSD	1	2	-7,31	197,695	,999	-474,33	459,71
			3	1147,37*	222,085	,000	622,73	1672,01
		2	1	7,31	197,695	,999	-459,71	474,33
			3	1154,68*	210,636	,000	657,08	1652,27
		3	1	-1147,37*	222,085	,000	-1672,01	-622,73
			2	-1154,68*	210,636	,000	-1652,27	-657,08
	Scheffe	1	2	-7,31	197,695	,999	-495,07	480,46
			3	1147,37*	222,085	,000	599,42	1695,31
		2	1	7,31	197,695	,999	-480,46	495,07
			3	1154,68*	210,636	,000	634,98	1674,37
		3	1	-1147,37*	222,085	,000	-1695,31	-599,42
			2	-1154,68*	210,636	,000	-1674,37	-634,98
	LSD	1	2	-7,31	197,695	,971	-397,28	382,66
			3	1147,37*	222,085	,000	709,28	1585,45
		2	1	7,31	197,695	,971	-382,66	397,28
3			1154,68*	210,636	,000	739,18	1570,17	
3		1	-1147,37*	222,085	,000	-1585,45	-709,28	
		2	-1154,68*	210,636	,000	-1570,17	-739,18	
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	Tukey HSD	1	2	155586,48*	18058,212	,000	112927,09	198245,87
			3	353232,44*	20286,148	,000	305309,94	401154,94
		2	1	-155586,48*	18058,212	,000	-198245,87	-112927,09
			3	197645,96*	19240,356	,000	152193,96	243097,96
		3	1	-353232,44*	20286,148	,000	-401154,94	-305309,94
			2	-197645,96*	19240,356	,000	-243097,96	-152193,96
	Scheffe	1	2	155586,48*	18058,212	,000	111031,91	200141,05
			3	353232,44*	20286,148	,000	303180,95	403283,94
		2	1	-155586,48*	18058,212	,000	-200141,05	-111031,91
			3	197645,96*	19240,356	,000	150174,72	245117,20
		3	1	-353232,44*	20286,148	,000	-403283,94	-303180,95
			2	-197645,96*	19240,356	,000	-245117,20	-150174,72
	LSD	1	2	155586,48*	18058,212	,000	119964,94	191208,02
			3	353232,44*	20286,148	,000	313216,09	393248,80
		2	1	-155586,48*	18058,212	,000	-191208,02	-119964,94
3			197645,96*	19240,356	,000	159692,53	235599,39	
3		1	-353232,44*	20286,148	,000	-393248,80	-313216,09	
		2	-197645,96*	19240,356	,000	-235599,39	-159692,53	

*. The mean difference is significant at the .05 level.

PRILOGA 6: Razvrščanje v skupine – metoda voditeljev

QUICK CLUSTER

```
zizvozz zdodvred zzapkmet zposlsub zregbrez zdnevmig zštudent zavtomob
zrastpre zdohodpr
/MISSING=LISTWISE
/INITIAL ( 0.0350 0.2333 -0.6025 0.7338 -0.7967 0.1988 0.6988 0.9009 0.5718 0.9153
0.4061 0.2390 -0.2410 0.0050 0.1447 0.3217 -0.0308 -0.1117 0.0388 0.0072
-0.6932 -0.6717 1.1326 -0.9179 0.7563 -0.7613 -0.8172 -0.9384 -0.7711 -1.1464 )
/CRITERIA= CLUSTER(3) MXITER(15) CONVERGE(0)
/METHOD=KMEANS(NOUPDATE)
/SAVE CLUSTER DISTANCE
/PRINT ID(clu3_1 ) INITIAL ANOVA CLUSTER DISTAN.
```

Initial Cluster Centers

	Cluster		
	1	2	3
Zscore: Izvoz na zaposlenega v \$	0.0350	0.4061	-0.6932
Zscore: Dodana vrednost na zaposlenega	0.2333	0.2390	-0.6717
Zscore: Delež zaposlenih v kmetijstvu	-0.6025	-0.2410	1.1326
Zscore: Število poslovnih subjektov na	0.7338	0.0050	-0.9179
Zscore: Stopnja registrirane brezposeln	-0.7967	0.1447	0.7563
Zscore: Indeks dnevnih migracij	0.1988	0.3217	-0.7613
Zscore: Število študentov na 1000 prebi	0.6988	-0.0308	-0.8172
Zscore: Število avtomobilov na 100 preb	0.9009	-0.1117	-0.9384
Zscore: Indeks rasti prebivalstva 1999/	0.5718	0.0388	-0.7711
Zscore: Bruto osnova za dohodnino na pr	0.9153	0.0072	-1.1464

Input from INITIAL Subcommand

Iteration History^a

Iteration	Change in Cluster Centers		
	1	2	3
1	,275	,146	,215
2	,151	,121	9,160E-02
3	,000	8,152E-02	9,593E-02
4	9,387E-02	6,795E-02	,000
5	6,696E-02	6,311E-02	4,284E-02
6	,111	6,687E-02	,000
7	3,161E-02	1,912E-02	,000
8	,000	,000	,000

a. Convergence achieved due to no or small distance change. The maximum distance by which any center has changed is ,000. The current iteration is 8. The minimum distance between initial centers is 2,090.

Final Cluster Centers

	Cluster		
	1	2	3
Zscore: Izvoz na zaposlenega v \$	,10641	,45559	-,66129
Zscore: Dodana vrednost na zaposlenega	,50568	,14795	-,58118
Zscore: Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,69246	-,31854	,94307
Zscore: Število poslovnih subjektov na	,82353	,09695	-,76364
Zscore: Stopnja registrirane brezposeln	-,96894	,07742	,65531
Zscore: Indeks dnevnih migracij	,17276	,44043	-,69364
Zscore: Število študentov na 1000 prebi	,65156	,29304	-,87888
Zscore: Število avtomobilov na 100 preb	1,21172	-,05685	-,87026
Zscore: Indeks rasti prebivalstva 1999/	,80607	-,01231	-,61131
Zscore: Bruto osnova za dohodnino na pr	1,17674	,11577	-,106225

Distances between Final Cluster Centers

Cluster	1	2	3
1		2,370	4,904
2	2,370		3,084
3	4,904	3,084	

ANOVA

	Cluster		Error		F	Sig.
	Mean Square	df	Mean Square	df		
Zscore: Izvoz na zaposlenega v \$	22,355	2	,774	189	28,882	,000
Zscore: Dodana vrednost na zaposlenega	17,780	2	,822	189	21,619	,000
Zscore: Delež zaposlenih v kmetijstvu	43,822	2	,547	189	80,135	,000
Zscore: Število poslovnih subjektov na	35,361	2	,636	189	55,564	,000
Zscore: Stopnja registrirane brezposeln	36,769	2	,621	189	59,161	,000
Zscore: Indeks dnevnih migracij	23,646	2	,760	189	31,099	,000
Zscore: Število študentov na 1000 prebi	38,167	2	,607	189	62,910	,000
Zscore: Število avtomobilov na 100 preb	59,958	2	,376	189	159,421	,000
Zscore: Indeks rasti prebivalstva 1999/	27,696	2	,717	189	38,601	,000
Zscore: Bruto osnova za dohodnino na pr	70,005	2	,270	189	259,485	,000

The F tests should be used only for descriptive purposes because the clusters have been chosen to maximize the differences among cases in different clusters. The observed significance levels are not corrected for this and thus cannot be interpreted as tests of the hypothesis that the cluster means are equal.

Number of Cases in each Cluster

Cluster	1	49,000
	2	80,000
	3	63,000
Valid		192,000
Missing		,000

PRILOGA 7: Opisne statistike za tri skupine razvitosti (metoda voditeljev)

ONEWAY

```
izvoz dodvred zapkmet poslsubj regbrezp dnevmigr študenti avtomobi
rastpreb dohodpr površina števpреб prpor BY qcl_1
/STATISTICS DESCRIPTIVES
/MISSING ANALYSIS .
```

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
Izvoz na zaposlenega v \$	1	49	8853,3478	9509,83085	1358,547	6121,8054	11584,8901	2,91	53139,03
	2	80	12198,42	10516,31639	1175,760	9858,1301	14538,7132	362,63	52306,85
	3	63	1498,9175	2367,57296	298,28616	902,6519	2095,1830	,00	11013,41
	Total	192	7833,9561	9579,78614	691,36151	6470,2718	9197,6404	,00	53139,03
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	1	49	3842,88	967,697	138,242	3564,92	4120,83	2231	6796
	2	80	3389,30	1150,142	128,590	3133,35	3645,25	1942	8434
	3	63	2464,84	1272,724	160,348	2144,31	2785,37	0	9613
	Total	192	3201,72	1267,904	91,503	3021,23	3382,21	0	9613
Delež zaposlenih v kmetijstvu	1	49	1,8224	1,13234	,16176	1,4972	2,1477	,30	7,00
	2	80	3,1237	1,69222	,18920	2,7472	3,5003	,00	6,80
	3	63	7,5143	3,94310	,49678	6,5212	8,5073	1,30	22,90
	Total	192	4,2323	3,48010	,25115	3,7369	4,7277	,00	22,90
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	1	49	7,6810	2,44798	,34971	6,9779	8,3842	4,26	17,61
	2	80	6,1583	1,21202	,13551	5,8885	6,4280	3,65	9,23
	3	63	4,3546	1,41778	,17862	3,9975	4,7117	1,96	10,46
	Total	192	5,9551	2,09583	,15125	5,6567	6,2534	1,96	17,61
Stopnja registrirane brezposelnosti	1	49	8,6157	2,73274	,39039	7,8308	9,4007	,07	16,60
	2	80	14,2900	4,90362	,54824	13,1988	15,3812	7,10	31,80
	3	63	17,4238	4,39251	,55340	16,3176	18,5300	6,60	28,50
	Total	192	13,8702	5,42287	,39136	13,0982	14,6421	,07	31,80
Indeks dnevnih migracij	1	49	74,67	40,807	5,830	62,95	86,39	21	199
	2	80	84,65	35,008	3,914	76,86	92,44	29	237
	3	63	42,38	19,215	2,421	37,54	47,22	12	112
	Total	192	68,23	37,272	2,690	62,93	73,54	12	237
Število študentov na 1000 prebivalcev	1	49	37,3080	10,06918	1,43845	34,4158	40,2002	8,53	56,03
	2	80	32,5082	11,03886	1,23418	30,0517	34,9648	7,02	59,92
	3	63	16,8194	9,88423	1,24530	14,3301	19,3087	1,42	41,05
	Total	192	28,5853	13,38739	,96615	26,6796	30,4910	1,42	59,92
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	1	49	62,2733	7,68052	1,09722	60,0672	64,4794	51,90	81,36
	2	80	51,1895	3,79916	,42476	50,3441	52,0350	42,91	63,51
	3	63	44,0826	4,84363	,61024	42,8628	45,3025	32,40	56,68
	Total	192	51,6862	8,73718	,63055	50,4425	52,9300	32,40	81,36
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	1	49	104,78	5,110	,730	103,31	106,25	96	122
	2	80	100,57	3,136	,351	99,88	101,27	95	108
	3	63	97,50	4,996	,629	96,24	98,76	81	108
	Total	192	100,64	5,137	,371	99,91	101,37	81	122
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	1	49	903504,43	97040,878	13862,983	875631,03	931377,82	718481	1261221
	2	80	721729,61	79172,650	8851,771	704110,60	739348,62	570907	920985
	3	63	519900,63	94144,536	11861,097	496190,64	543610,63	309367	706925
	Total	192	701894,93	171329,183	12364,619	677506,19	726283,67	309367	1261221
Površina občine v km2	1	49	125,9265	96,51867	13,78838	98,2031	153,6499	8,60	333,70
	2	80	134,7300	108,66146	12,14872	110,5486	158,9114	12,50	563,70
	3	63	52,7698	39,17440	4,93551	42,9039	62,6358	6,90	212,40
	Total	192	105,5901	95,42000	6,88635	92,0071	119,1732	6,90	563,70
Število prebivalcev	1	49	16981,37	38850,718	5550,103	5822,14	28140,60	2604	270986
	2	80	12021,08	14399,186	1609,878	8816,69	15225,46	674	115532
	3	63	3079,08	2548,497	321,080	2437,25	3720,91	390	17760
	Total	192	10352,89	22295,161	1609,015	7179,17	13526,61	390	270986
Pokritost primerne porabe z lastnimi prihodki	1	48	99,0000	30,85657	4,45376	90,0402	107,9598	51,00	193,00
	2	80	65,4500	18,20759	2,03567	61,3981	69,5019	37,00	122,00
	3	63	39,9683	21,76855	2,74258	34,4859	45,4506	15,00	151,00
	Total	191	65,4764	32,05716	2,31957	60,9010	70,0519	15,00	193,00

PRILOGA 8: Diskriminantna analiza

DISCRIMINANT

```

/GROUPS=qc1_1(1 3)
/VARIABLES=izvozz dodvred zapkmet poslsubj regbrezp dnevmigr študenti
avtomobi rastpreb dohodpr
/ANALYSIS ALL
/SAVE=CLASS SCORES
/METHOD=WILKS
/FIN= 3.84
/FOUT= 2.71
/PRIORS SIZE
/HISTORY
/STATISTICS=MEAN STDDEV UNIVF BOXM COEFF RAW TABLE CROSSVALID
/PLOT=COMBINED SEPARATE MAP
/PLOT=CASES
/CLASSIFY=NONMISSING POOLED .
    
```

Analysis Case Processing Summary

Unweighted Cases	N	Percent
Valid	192	100,0
Excluded		
Missing or out-of-range group codes	0	,0
At least one missing discriminating variable	0	,0
Both missing or out-of-range group codes and at least one missing discriminating variable	0	,0
Total	0	,0
Total	192	100,0

Group Statistics

Cluster Number of Case	Mean	Std. Deviation	Valid N (listwise)		
			Unweighted	Weighted	
1	Izvoz na zaposlenega v \$	8853,3478	9509,83085	49	49,000
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	3842,8776	967,69724	49	49,000
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	1,8224	1,13234	49	49,000
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	7,6810	2,44798	49	49,000
	Stopnja registrirane brezposelnosti	8,6157	2,73274	49	49,000
	Indeks dnevnih migracij	74,6735	40,80665	49	49,000
	Število študentov na 1000 prebivalcev	37,3080	10,06918	49	49,000
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	62,2733	7,68052	49	49,000
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	104,7776	5,11001	49	49,000
	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	903504,4	97040,87819	49	49,000
2	Izvoz na zaposlenega v \$	12198,42	10516,31639	80	80,000
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	3389,3000	1150,14159	80	80,000
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	3,1237	1,69222	80	80,000
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	6,1583	1,21202	80	80,000
	Stopnja registrirane brezposelnosti	14,2900	4,90362	80	80,000
	Indeks dnevnih migracij	84,6500	35,00817	80	80,000
	Število študentov na 1000 prebivalcev	32,5082	11,03886	80	80,000
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	51,1895	3,79916	80	80,000
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	100,5738	3,13614	80	80,000
	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	721729,6	79172,64999	80	80,000
3	Izvoz na zaposlenega v \$	1498,9175	2367,57296	63	63,000
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	2464,8413	1272,72369	63	63,000
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	7,5143	3,94310	63	63,000
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	4,3546	1,41778	63	63,000
	Stopnja registrirane brezposelnosti	17,4238	4,39251	63	63,000
	Indeks dnevnih migracij	42,3810	19,21477	63	63,000
	Število študentov na 1000 prebivalcev	16,8194	9,88423	63	63,000
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	44,0826	4,84363	63	63,000
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	97,4968	4,99642	63	63,000
	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	519900,6	94144,53561	63	63,000
Total	Izvoz na zaposlenega v \$	7833,9561	9579,78614	192	192,000
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	3201,7188	1267,90380	192	192,000
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	4,2323	3,48010	192	192,000
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	5,9551	2,09583	192	192,000
	Stopnja registrirane brezposelnosti	13,8702	5,42287	192	192,000
	Indeks dnevnih migracij	68,2344	37,27206	192	192,000
	Število študentov na 1000 prebivalcev	28,5853	13,38739	192	192,000
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	51,6862	8,73718	192	192,000
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	100,6370	5,13675	192	192,000
	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	701894,9	171329,18264	192	192,000

Tests of Equality of Group Means

	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
Izvoz na zaposlenega v \$	,766	28,882	2	189	,000
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,814	21,619	2	189	,000
Delež zaposlenih v kmetijstvu	,541	80,135	2	189	,000
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,630	55,564	2	189	,000
Stopnja registrirane brezposelnosti	,615	59,161	2	189	,000
Indeks dnevnih migracij	,752	31,099	2	189	,000
Število študentov na 1000 prebivalcev	,600	62,910	2	189	,000
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,372	159,421	2	189	,000
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,710	38,601	2	189	,000
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,267	259,485	2	189	,000

Analysis 1

Box's Test of Equality of Covariance Matrices

Log Determinants

Cluster Number of Case	Rank	Log Determinant
1	7	57,525
2	7	58,105
3	7	56,294
Pooled within-groups	7	59,409

The ranks and natural logarithms of determinants printed are those of the group covariance matrices.

Test Results

Box's M		386,581
F	Approx.	6,522
	df1	56
	df2	77348,686
	Sig.	,000

Tests null hypothesis of equal population covariance matrices.

Stepwise Statistics

Variables Entered/Removed^{a,b,c,d}

Step	Entered	Wilks' Lambda							
		Statistic	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,267	1	2	189,000	259,485	2	189,000	,000
2	Indeks dnevnih migracij	,228	2	2	189,000	102,829	4	376,000	,000
3	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,200	3	2	189,000	77,033	6	374,000	,000
4	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,181	4	2	189,000	62,665	8	372,000	,000
5	Stopnja registrirane brezposelnosti	,165	5	2	189,000	54,112	10	370,000	,000
6	Število študentov na 1000 prebivalcev	,149	6	2	189,000	48,739	12	368,000	,000
7	Izvoz na zaposlenega v \$	,143	7	2	189,000	43,030	14	366,000	,000

At each step, the variable that minimizes the overall Wilks' Lambda is entered.

- Maximum number of steps is 20.
- Minimum partial F to enter is 3.84.
- Maximum partial F to remove is 2.71.
- F level, tolerance, or VIN insufficient for further computation.

Variables in the Analysis

Step		Tolerance	F to Remove	Wilks' Lambda
1	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	1,000	259,485	
2	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,889	216,096	,752
	Indeks dnevnih migracij	,889	16,026	,267
3	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,699	112,746	,441
	Indeks dnevnih migracij	,850	20,152	,243
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,785	13,101	,228
4	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,509	28,118	,236
	Indeks dnevnih migracij	,849	19,404	,219
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,785	12,150	,205
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,650	9,534	,200
5	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,461	12,638	,187
	Indeks dnevnih migracij	,814	17,919	,197
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,706	13,571	,189
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,647	9,993	,183
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,860	9,272	,181
6	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,438	7,221	,161
	Indeks dnevnih migracij	,797	15,799	,175
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,706	12,974	,170
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,634	10,839	,167
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,821	12,383	,169
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,863	9,720	,165
7	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,438	7,179	,154
	Indeks dnevnih migracij	,683	8,112	,156
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,697	10,425	,159
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,630	10,298	,159
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,816	11,584	,161
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,862	9,668	,158
	Izvoz na zaposlenega v \$	,836	4,047	,149

Variables Not in the Analysis

Step		Tolerance	Min. Tolerance	F to Enter	Wilks' Lambda
0	Izvoz na zaposlenega v \$	1,000	1,000	28,882	,766
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	1,000	1,000	21,619	,814
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	1,000	1,000	80,135	,541
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	1,000	1,000	55,564	,630
	Stopnja registrirane brezposelnosti	1,000	1,000	59,161	,615
	Indeks dnevnih migracij	1,000	1,000	31,099	,752
	Število študentov na 1000 prebivalcev	1,000	1,000	62,910	,600
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	1,000	1,000	159,421	,372
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	1,000	1,000	38,601	,710
	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	1,000	1,000	259,485	,267
1	Izvoz na zaposlenega v \$	,981	,981	15,933	,228
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,987	,987	2,733	,259
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,821	,821	9,201	,243
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,763	,763	,083	,267
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,977	,977	9,867	,242
	Indeks dnevnih migracij	,889	,889	16,026	,228
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,949	,949	9,744	,242
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,651	,651	10,915	,239
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,960	,960	3,089	,258
2	Izvoz na zaposlenega v \$	,856	,776	7,444	,211
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,980	,873	3,131	,221
	Delež zaposlenih v kmetijstvu	,785	,699	13,101	,200
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,648	,648	1,843	,224
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,959	,858	7,608	,211
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,920	,862	7,501	,211
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,650	,610	10,450	,205
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,877	,813	2,073	,223
3	Izvoz na zaposlenega v \$	,849	,699	5,131	,190
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,978	,692	2,502	,195
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,648	,611	1,661	,197
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,864	,630	8,813	,183
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,917	,689	6,258	,187
	Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,650	,509	9,534	,181
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,761	,681	2,305	,195
4	Izvoz na zaposlenega v \$	,842	,509	4,629	,173
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,976	,507	2,478	,177
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,648	,463	1,458	,179
	Stopnja registrirane brezposelnosti	,860	,461	9,272	,165
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,904	,495	6,676	,169
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,753	,498	3,049	,176
5	Izvoz na zaposlenega v \$	,837	,461	4,068	,158
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,960	,457	3,389	,159
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,642	,416	1,553	,162
	Število študentov na 1000 prebivalcev	,863	,438	9,720	,149
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,727	,458	1,862	,162
6	Izvoz na zaposlenega v \$	,836	,438	4,047	,143
	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,956	,433	3,715	,143
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,635	,391	1,568	,147
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,726	,435	1,943	,146
7	Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT	,893	,433	2,394	,139
	Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev	,620	,390	1,201	,141
	Indeks rasti prebivalstva 1999/1991	,726	,435	1,919	,140

Wilks' Lambda

Step	Number of Variables	Lambda	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	1	,267	1	2	189	259,485	2	189,000	,000
2	2	,228	2	2	189	102,829	4	376,000	,000
3	3	,200	3	2	189	77,033	6	374,000	,000
4	4	,181	4	2	189	62,665	8	372,000	,000
5	5	,165	5	2	189	54,112	10	370,000	,000
6	6	,149	6	2	189	48,739	12	368,000	,000
7	7	,143	7	2	189	43,030	14	366,000	,000

Summary of Canonical Discriminant Functions

Eigenvalues

Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	3,782 ^a	89,1	89,1	,889
2	,464 ^a	10,9	100,0	,563

a. First 2 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Wilks' Lambda

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1 through 2	,143	361,966	14	,000
2	,683	70,888	6	,000

Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function	
	1	2
Izvoz na zaposlenega v \$	,113	-,358
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,223	,582
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,417	-,022
Indeks dnevnih migracij	-,086	-,598
Število študentov na 1000 prebivalcev	,356	-,185
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,340	,467
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,427	,263

Structure Matrix

	Function	
	1	2
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,852*	,006
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,657*	,338
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,453*	,390
Število študentov na 1000 prebivalcev	,402*	-,338
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,397*	-,257
Število poslovnih subjektov na 100 prebivalcev ^a	,330*	-,145
Indeks rasti prebivalstva 1999/1991 ^a	,243*	-,049
Dodana vrednost na zaposlenega v 1000 SIT ^a	,080*	-,031
Izvoz na zaposlenega v \$	,197	-,586*
Indeks dnevnih migracij	,220	-,562*

Pooled within-groups correlations between discriminating variables and standardized canonical discriminant functions

Variables ordered by absolute size of correlation within function.

*. Largest absolute correlation between each variable and any discriminant function

a. This variable not used in the analysis.

Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function	
	1	2
Izvoz na zaposlenega v \$	,000	,000
Delež zaposlenih v kmetijstvu	-,087	,226
Stopnja registrirane brezposelnosti	-,098	-,005
Indeks dnevnih migracij	-,003	-,018
Število študentov na 1000 prebivalcev	,034	-,018
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	,063	,087
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	,000	,000
(Constant)	-5,825	-5,374

Unstandardized coefficients

Functions at Group Centroids

Cluster Number of Case	Function	
	1	2
1	2,654	,685
2	,267	-,794
3	-2,404	,476

Unstandardized canonical discriminant functions evaluated at group means

Classification Statistics

Classification Processing Summary

Processed		192
Excluded	Missing or out-of-range group codes	0
	At least one missing discriminating variable	0
Used in Output		192

Prior Probabilities for Groups

Cluster Number of Case	Prior	Cases Used in Analysis	
		Unweighted	Weighted
1	,255	49	49,000
2	,417	80	80,000
3	,328	63	63,000
Total	1,000	192	192,000

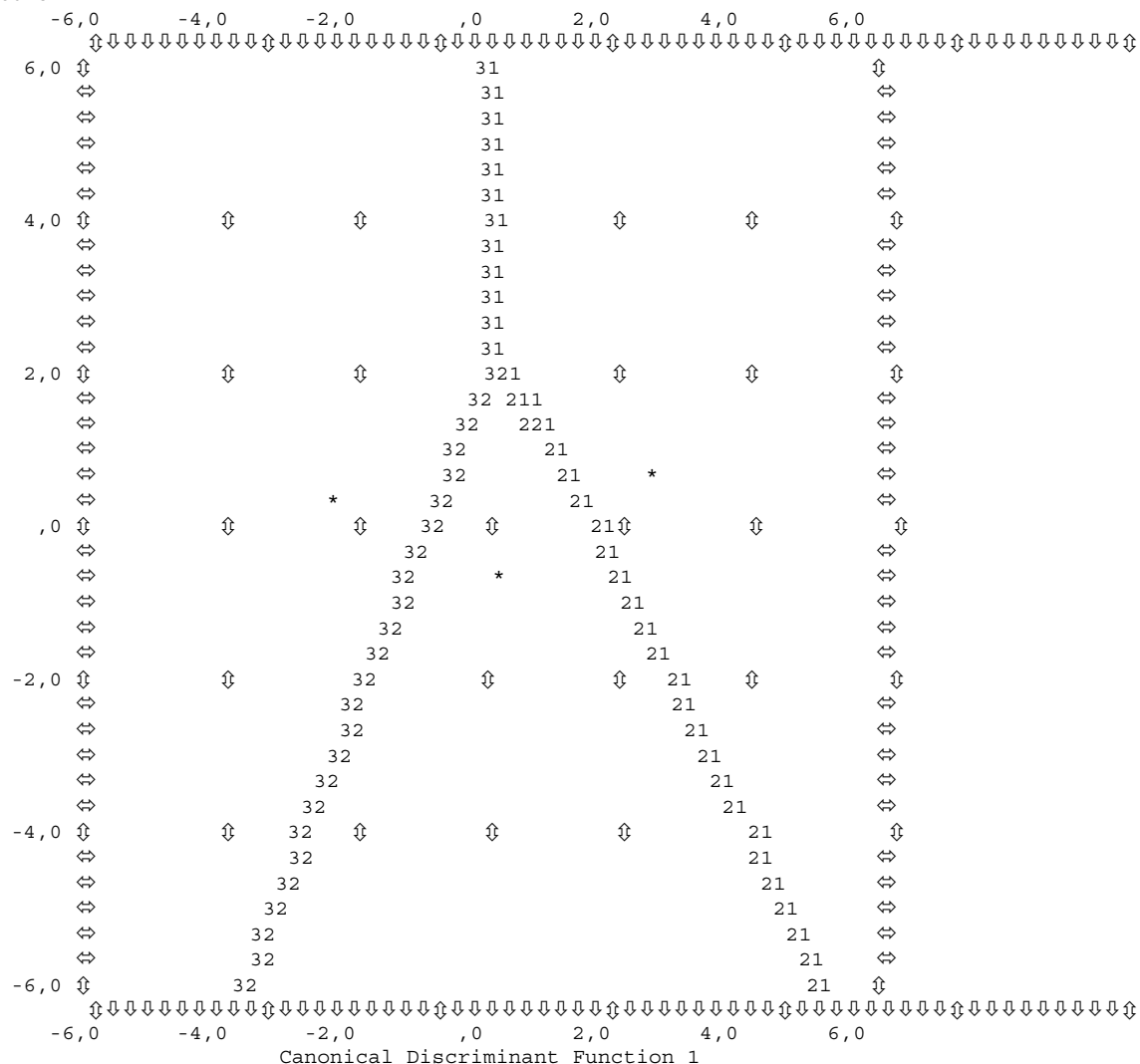
Classification Function Coefficients

	Cluster Number of Case		
	1	2	3
Izvoz na zaposlenega v \$	2,186E-04	2,494E-04	1,597E-04
Delež zaposlenih v kmetijstvu	3,378	3,250	3,769
Stopnja registrirane brezposelnosti	1,322	1,563	1,817
Indeks dnevnih migracij	-,156	-,123	-,139
Število študentov na 1000 prebivalcev	,169	,113	-8,91E-05
Število avtomobilov na 100 prebivalcev	1,587	1,307	1,248
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	1,203E-04	1,045E-04	9,541E-05
(Constant)	-112,169	-86,424	-80,579

Fisher's linear discriminant functions

Territorial Map

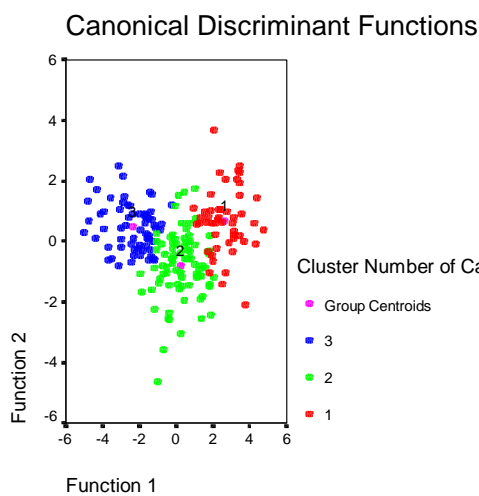
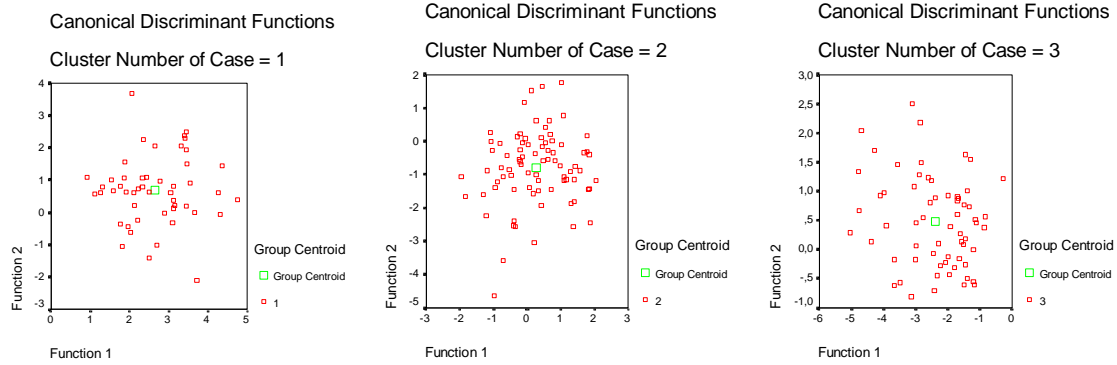
Canonical Discriminant
Function 2

Symbols used in territorial map

Symbol	Group	Label
1	1	Razvite občine
2	2	Srednje razvite občine
3	3	Manj razvite občine
*		Indicates a group centroid

Separate-Groups Graphs

Classification Results^{b,c}

		Cluster Number of Case	Predicted Group Membership			Total
			1	2	3	
Original	Count	1	44	5	0	49
		2	2	76	2	80
		3	0	4	59	63
	%	1	89,8	10,2	,0	100,0
		2	2,5	95,0	2,5	100,0
		3	,0	6,3	93,7	100,0
Cross-validated ^a	Count	1	42	7	0	49
		2	5	71	4	80
		3	0	6	57	63
	%	1	85,7	14,3	,0	100,0
		2	6,3	88,8	5,0	100,0
		3	,0	9,5	90,5	100,0

a. Cross validation is done only for those cases in the analysis. In cross validation, each case is classified by the functions derived from all cases other than that case.

b. 93,2% of original grouped cases correctly classified.

c. 88,5% of cross-validated grouped cases correctly classified.

PRILOGA 9: Aposteriorna analiza variance za 1. diskriminantno funkcijo

```

ONEWAY
dis1_1 BY qcl_1
/STATISTICS DESCRIPTIVES HOMOGENEITY
/MISSING ANALYSIS
/POSTHOC = SNK TUKEY DUNCAN SCHEFFE LSD ALPHA(.05).
    
```

Oneway

Descriptives

Discriminant Scores from Function 1 for Analysis 1

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
					1	49		
2	80	,2673266	,94683531	,10585941	,0566188	,4780345	-1,96562	2,04789
3	63	-2,40370	1,12928873	,14227701	-2,6881093	-2,1192939	-5,02139	-,26991
Total	192	,0000000	2,17537993	,15699452	-,3096657	,3096657	-5,02139	4,74216

Test of Homogeneity of Variances

Discriminant Scores from Function 1 for Analysis 1

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,777	2	189	,172

ANOVA

Discriminant Scores from Function 1 for Analysis 1

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	714,865	2	357,433	357,433	,000
Within Groups	189,000	189	1,000		
Total	903,865	191			

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Discriminant Scores from Function 1 for Analysis 1

	(I) Cluster Number of Case	(J) Cluster Number of Case	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Tukey HSD	1	2	2,3866952*	,18140607	,000	1,9581549	2,8152355
		3	5,0577234*	,19047619	,000	4,6077565	5,5076903
	2	1	-2,3866952*	,18140607	,000	-2,8152355	-1,9581549
		3	2,6710282*	,16844292	,000	2,2731111	3,0689454
	3	1	-5,0577234*	,19047619	,000	-5,5076903	-4,6077565
		2	-2,6710282*	,16844292	,000	-3,0689454	-2,2731111
Scheffe	1	2	2,3866952*	,18140607	,000	1,9391166	2,8342738
		3	5,0577234*	,19047619	,000	4,5877664	5,5276805
	2	1	-2,3866952*	,18140607	,000	-2,8342738	-1,9391166
		3	2,6710282*	,16844292	,000	2,2554333	3,0866231
	3	1	-5,0577234*	,19047619	,000	-5,5276805	-4,5877664
		2	-2,6710282*	,16844292	,000	-3,0866231	-2,2554333
LSD	1	2	2,3866952*	,18140607	,000	2,0288545	2,7445359
		3	5,0577234*	,19047619	,000	4,6819910	5,4334558
	2	1	-2,3866952*	,18140607	,000	-2,7445359	-2,0288545
		3	2,6710282*	,16844292	,000	2,3387586	3,0032979
	3	1	-5,0577234*	,19047619	,000	-5,4334558	-4,6819910
		2	-2,6710282*	,16844292	,000	-3,0032979	-2,3387586

*. The mean difference is significant at the .05 level.

PRILOGA 10: Razlike med metodami proučevanja razvitosti – pripadnost posameznih občin trem skupinam razvitosti

	OBČINA	METODA GLAVNIH KOMPONENT	NEHIERAR. METODA	HIERAR. METODA	DISKRIM. ANALIZA
1	Ajdovščina	1	1	1	1
2	Beltinci	3	3	3	3
3	Benedikt	3	3	3	3
4	Bistrica ob Sotli	3	3	3	3
5	Bled	1	1	1	1
6	Bloke	2	2	2	2
7	Bohinj	2	1	1	2
8	Borovnica	2	1	1	1
9	Bovec	1	2	2	2
10	Braslovče	2	2	2	2
11	Brda	2	1	1	1
12	Brezovica	1	1	1	1
13	Brežice	2	1	2	2
14	Cankova	3	3	3	3
15	Celje	1	2	2	2
16	Cerklje na Gorenjskem	2	2	1	1
17	Cerknica	1	1	2	2
18	Cerkno	1	2	1	1
19	Cerkvenjak	3	3	3	3
20	Črenšovci	3	3	3	3
21	Črna na Koroškem	2	2	2	2
22	Črnomelj	2	2	2	2
23	Destričnik	3	3	3	3
24	Divača	2	1	1	1
25	Dobje	3	3	3	3
26	Dobrepolje	2	2	2	2
27	Dobrna	3	2	3	2
28	Dobrova-Polhov Gradec	2	1	1	1
29	Dobrovnik - Dobronak	3	3	3	3
30	Dol pri Ljubljani	1	1	1	1
31	Dolenjske Toplice	2	2	2	1
32	Domžale	1	1	1	1
33	Dornava	3	2	3	3
34	Dravograd	2	1	2	2
35	Duplek	3	3	3	3
36	Gorenja vas-Poljane	2	1	2	2
37	Gorišnica	3	3	3	3
38	Gornja Radgona	2	2	2	3
39	Gornji Grad	3	3	3	3
40	Gornji Petrovci	3	3	3	3
41	Grad	3	3	3	3
42	Grosuplje	1	1	1	1
43	Hajdina	3	3	3	3
44	Hoče-Slivnica	2	2	2	2
45	Hodoš - Hodos	3	3	3	3
46	Horjul	2	2	1	1
47	Hrastnik	2	1	2	2
48	Hrpelje-Kozina	1	1	1	1
49	Idrija	1	1	1	1

	OBČINA	METODA GLAVNIH KOMPONENT	NEHIERAR. METODA	HIERAR. METODA	DISKRIM. ANALIZA
50	Ig	2	1	1	1
51	Ilirska Bistrica	2	2	2	2
52	Ivančna Gorica	2	2	2	2
53	Izola - Isola	1	1	1	1
54	Jesenice	2	2	2	2
55	Jezerško	1	2	2	2
56	Juršinci	3	3	3	3
57	Kamnik	2	1	1	2
58	Kanal	2	2	1	1
59	Kidričevo	1	2	2	2
60	Kobarid	2	1	2	2
61	Kobilje	3	3	3	3
62	Kočevje	2	2	2	2
63	Komen	1	1	1	1
64	Komenda	2	1	1	1
65	Koper - Capodistria	1	1	1	1
66	Kostel	3	2	3	3
67	Kozje	3	3	3	3
68	Kranj	1	1	1	2
69	Kranjska Gora	2	1	1	1
70	Križevci	3	2	3	3
71	Krško	2	2	2	2
72	Kungota	3	3	3	3
73	Kuzma	3	3	3	3
74	Laško	2	2	2	2
75	Lenart	2	2	2	2
76	Lendava - Lendva	2	2	2	2
77	Litija	2	2	2	2
78	Ljubljana	1	1	1	1
79	Ljubno	2	2	2	2
80	Ljutomer	2	2	2	2
81	Logatec	2	1	1	1
82	Loška dolina	1	2	2	2
83	Loški Potok	3	3	3	3
84	Lovrenc na Pohorju	3	3	3	3
85	Luče	3	2	3	3
86	Lukovica	2	1	1	2
87	Majšperk	3	3	3	2
88	Maribor	1	2	2	2
89	Markovci	3	3	3	3
90	Medvode	1	1	1	1
91	Mengeš	1	1	1	1
92	Metlika	2	1	2	2
93	Mežica	1	2	2	2
94	Miklavž na Dravskem polju	2	2	2	2
95	Miren-Kostanjevica	1	1	1	1
96	Mirna Peč	3	2	3	2
97	Mislinja	2	1	2	2
98	Moravče	3	1	1	1
99	Moravske Toplice	3	3	3	3
100	Mozirje	2	2	2	2
101	Murska Sobota	1	2	2	2
102	Muta	2	2	2	2
103	Naklo	1	1	1	2

	OBČINA	METODA GLAVNIH KOMPONENT	NEHIERAR. METODA	HIERAR. METODA	DISKRIM. ANALIZA
104	Nazarje	1	2	2	2
105	Nova Gorica	1	1	1	1
106	Novo mesto	1	2	1	1
107	Odranci	3	3	3	3
108	Oplotnica	3	3	3	3
109	Ormož	3	3	3	3
110	Osilnica	3	2	3	3
111	Pesnica	3	3	3	3
112	Piran - Pirano	1	1	1	1
113	Pivka	2	1	2	1
114	Podčetrtek	2	3	3	3
115	Podlehnik	3	3	3	3
116	Podvelka	3	3	3	3
117	Polzela	2	2	2	2
118	Postojna	1	1	1	1
119	Prebold	2	2	2	2
120	Preddvor	2	1	1	1
121	Prevalje	2	2	2	2
122	Ptuj	1	2	2	2
123	Puconci	3	3	3	3
124	Rače-Fram	2	2	2	2
125	Radeče	2	1	2	2
126	Radenci	2	2	2	2
127	Radlje ob Dravi	2	2	2	2
128	Radovljica	1	1	2	2
129	Ravne na Koroškem	1	2	2	2
130	Razkrižje	3	2	3	3
131	Ribnica	2	1	2	2
132	Ribnica na Pohorju	3	3	3	3
133	Rogaška Slatina	2	1	2	2
134	Rogašovci	3	3	3	3
135	Rogatec	3	2	3	2
136	Ruše	1	2	2	2
137	Selnica ob Dravi	2	2	2	2
138	Semič	2	2	2	2
139	Sevnica	2	1	2	2
140	Sežana	1	1	1	1
141	Slovenj Gradec	1	2	2	2
142	Slovenska Bistrica	2	2	2	2
143	Slovenske Konjice	2	2	2	2
144	Sodražica	2	2	2	2
145	Solčava	3	2	3	3
146	Starše	3	3	3	3
147	Sveta Ana	3	3	3	3
148	Sveti Andraž v Slov. goricah	3	3	3	3
149	Sveti Jurij	3	3	3	3
150	Šalovci	3	3	3	3
151	Šempeter-Vrtojba	1	1	1	1
152	Šenčur	2	1	1	1
153	Šentilj	2	2	2	2
154	Šentjernej	2	2	2	2
155	Šentjur pri Celju	2	2	2	2
156	Škočjan	2	2	2	3
157	Škofja Loka	1	1	1	1

	OBČINA	METODA GLAVNIH KOMPONENT	NEHIERAR. METODA	HIERAR. METODA	DISKRIM. ANALIZA
158	Škofljica	1	1	1	1
159	Šmarje pri Jelšah	2	2	2	2
160	Šmartno ob Paki	2	1	1	1
161	Šoštanj	2	2	2	2
162	Štore	2	2	2	2
163	Tabor	3	3	3	3
164	Tišina	3	3	3	3
165	Tolmin	1	1	2	2
166	Trbovlje	2	2	2	2
167	Trebnje	2	1	2	2
168	Trnovska vas	3	3	3	3
169	Trzin	1	1	1	1
170	Tržič	2	1	2	2
171	Turnišče	3	3	3	3
172	Velenje	1	2	2	2
173	Velika Polana	3	3	3	3
174	Velike Lašče	2	2	2	2
175	Veržej	3	2	3	3
176	Videm	3	3	3	3
177	Vipava	2	1	1	1
178	Vitanje	3	3	3	3
179	Vodice	2	1	1	1
180	Vojnik	2	2	2	2
181	Vransko	3	2	3	3
182	Vrhnika	1	1	1	1
183	Vuzenica	2	2	2	2
184	Zagorje ob Savi	2	1	2	2
185	Zavrč	3	3	3	3
186	Zreče	1	2	2	2
187	Žalec	1	1	2	2
188	Železniki	1	2	2	2
189	Žetale	3	3	3	3
190	Žiri	1	2	2	2
191	Žirovnica	2	2	1	1
192	Žužemberk	3	2	3	3

1 – RAZVITE OBČINE

2 – SREDNJE RAZVITE OBČINE

3 – MANJ RAZVITE OBČINE

PRILOGA 11: Koeficienti korelacije med spremenljivko bruto osnova za dohodnino in rezultati posameznih metod

```
CORRELATIONS
/VARIABLES=indeks dohodpr
/PRINT=ONETAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE .
```

Correlations

Correlations

		Indeks razvitosti - 2 glavni komponenti	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT
Indeks razvitosti - 2 glavni komponenti	Pearson Correlation	1	,882**
	Sig. (1-tailed)	,	,000
	N	192	192
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v SIT	Pearson Correlation	,882**	1
	Sig. (1-tailed)	,000	,
	N	192	192

** . Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).

```
NONPAR CORR
/VARIABLES=qcl_1 rdohodpr
/PRINT=SPEARMAN ONETAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE .
```

Nonparametric Correlations

Correlations

			Metoda voditeljev - 3 skupine razvitosti	Rang (1-192) Bruto osnova za dohodnino
Spearman's rho	Metoda voditeljev - 3 skupine razvitosti	Correlation Coefficient	1,000	,881**
		Sig. (1-tailed)	,	,000
		N	192	192
	Rang (1-192) Bruto osnova za dohodnino	Correlation Coefficient	,881**	1,000
		Sig. (1-tailed)	,000	,
		N	192	192

** . Correlation is significant at the .01 level (1-tailed).

```
NONPAR CORR
/VARIABLES=dis_1 rdohodpr
/PRINT=SPEARMAN ONETAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE .
```

Nonparametric Correlations

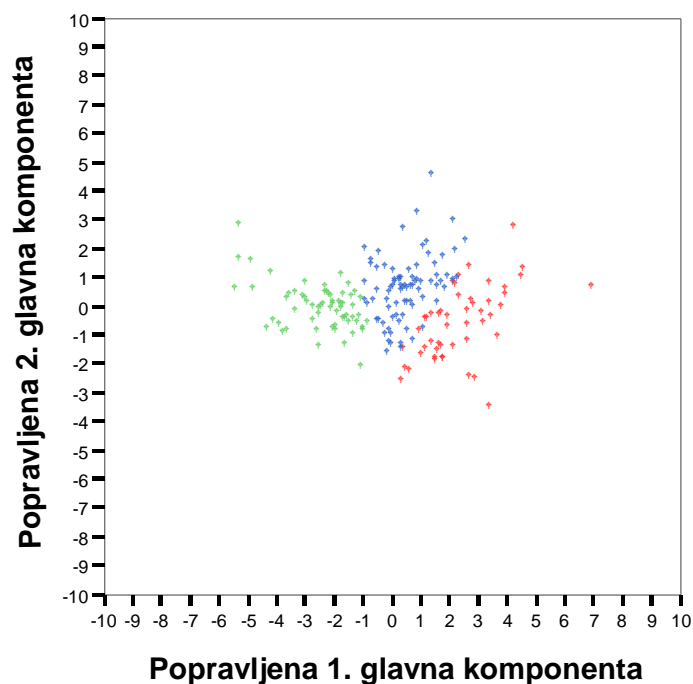
Correlations

			Diskriminant na analiza - 3 skupine razvitosti	Rang (1-192) Bruto osnova za dohodnino
Spearman's rho	Diskriminantna analiza - 3 skupine razvitosti	Correlation Coefficient	1,000	,885**
		Sig. (1-tailed)	,	,000
		N	192	192
	Rang (1-192) Bruto osnova za dohodnino	Correlation Coefficient	,885**	1,000
		Sig. (1-tailed)	,000	,
		N	192	192

** . Correlation is significant at the .01 level (1-tailed).

PRILOGA 12: Grafični prikaz občin (po skupinah razvitosti iz metode voditeljev) v prostoru glavnih komponent

```
COMPUTE pc1 = fac1_1 * SQRT(4.728) .  
VARIABLE LABELS pc1 'Popravljena 1. glavna komponenta' .  
EXECUTE .  
COMPUTE pc2 = fac2_1 * SQRT(1.357) .  
VARIABLE LABELS pc2 'Popravljena 2. glavna komponenta' .  
EXECUTE .  
COMPUTE df1 = dis1_1 * SQRT(3.782) .  
VARIABLE LABELS df1 'Popravljena 1. diskriminantna funkcija' .  
EXECUTE .  
COMPUTE df2 = dis2_1 * SQRT(0.464) .  
VARIABLE LABELS df2 'Popravljena 2. diskriminantna funkcija' .  
EXECUTE .  
IGRAPH /VIEWNAME='Scatterplot' /X1 = VAR(pc1) TYPE = SCALE /Y = VAR(pc2) TYPE  
= SCALE /COLOR = VAR(qc1_1) TYPE = CATEGORICAL /COORDINATE = VERTICAL  
/X1LENGTH=3.0 /YLENGTH=3.0 /X2LENGTH=3.0 /CHARTLOOK='NONE' /CATORDER VAR  
(qc1_1) (ASCENDING VALUES OMITEMPTY) /SCATTER COINCIDENT = NONE.
```


Metoda voditeljev

- * 1 - RAZVITE OBČINE
- * 2 - SREDNJE RAZVITE OBČINE
- * 3 - MANJ RAZVITE OBČINE

PRILOGA 13: Grafični prikaz občin (po skupinah razvitosti iz metode voditeljev) v prostoru diskriminantnih funkcij

```
IGRAPH /VIEWNAME='Scatterplot' /X1 = VAR(df1) TYPE = SCALE /Y = VAR(df2) TYPE  
= SCALE /COLOR = VAR(qc1_1) TYPE = CATEGORICAL /COORDINATE = VERTICAL  
/X1LENGTH=3.0 /YLENGTH=3.0 /X2LENGTH=3.0 /CHARTLOOK='NONE' /CATORDER VAR  
(qc1_1) (ASCENDING VALUES OMITEMPTY) /SCATTER COINCIDENT = NONE.
```

